Bliżyn
Gmina

Bliżej natury

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035

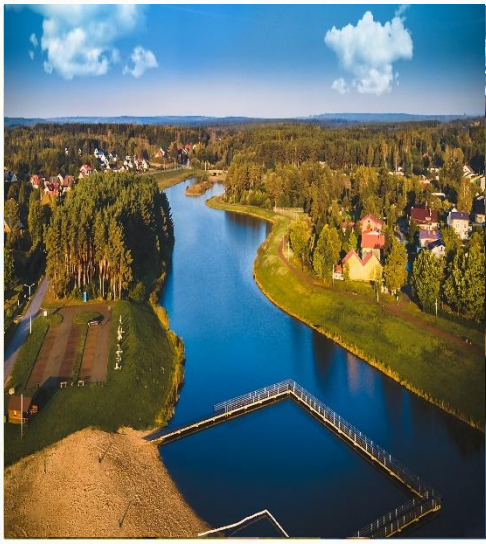

Spis treści

Wprowadzenie do Strategii Rozwoju Gminy 4

Zasady i harmonogram tworzenia Strategii Rozwoju 6

Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej 7

- Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej 7
- Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej 8
- Wnioski z diagnozy sfery przestrzennej 9
- Wnioski z diagnozy sfery klimatyczno-środowiskowej 10
- Uwarunkowania finansowe 10

Analiza SWOT 12

Wstęp do projektowania strategicznego 16

Misja i Wizja rozwoju Gminy Bliżyn 18

Cele i kierunki działań 19

- Cel 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej 21
- Cel 2. Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców 27
- Cel 3. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy 33
- Cel 4. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią 37
- Cel 5. Sprawna i nowoczesna administracja publiczna 41

Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn 45

- Zasoby wodne gminy oraz Plan Zagospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły 45
- Zagrożenie powodziowe i plany zarządzania ryzykiem powodziowym 48

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej 52

- Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych 56
- System powiązań przyrodniczych 58
- Główne korytarze transportowe 61
- Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej 63
- Główne kierunki rozwoju przestrzennego gminy – model funkcjonalno-przestrzenny gminy 65

Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej w gminie Bliżyn 68

- Pozostałe rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej w gminie 69
- Rozmieszczenie najważniejszych planowanych inwestycji w przestrzeni gminy 74

Obszary strategicznej interwencji 77

System realizacji Strategii 78

- Zasady wdrożenia strategii 78

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 82
Monitoring i ewaluacja strategii 82
Ramy finansowe i źródła finansowania 87
Zgodność Strategii z dokumentami wyższego szczebla 89
Spis tabel i rysunków 100

Wprowadzenie do Strategii Rozwoju Gminy

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 obejmuje swoim zasięgiem cały obszar gminy Bliżyn w jego granicach administracyjnych. Dokument powstał na mocy uchwały Nr XVI/72/2025 Rady Gminy Bliżyn z dn. 29 maja 2025 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035" oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Strategia opracowana została we współpracy z ekspertami zewnętrznymi, którzy pełnili rolę facylitatora procesu twórczego.

Niniejsza *Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* jest podstawowym i najważniejszym dokumentem, charakteryzującym sytuację społeczną i ekonomiczną gminy, wskazującym jej mocne i słabe strony, tworzącym wizję, określającym obszary, spójne cele i kierunki polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni gminy w perspektywie najbliższych lat. Koordynuje różne terytorialnie, sektorowo i technicznie plany oraz dokumenty strategiczne na szczeblu lokalnym. Ważnym celem towarzyszącym procesowi opracowania Strategii jest konieczność koordynacji oraz wspierania Gminy w procesie pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Okres realizacji Strategii wyznaczony jest na dekadę i obejmuje między innymi perspektywę czasową Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030. Niniejszy dokument został również sformułowany w ścisłej korelacji z dostępnymi na tę chwilę kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego.

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 określa zasady wdrażania, ze szczególnym uwzględnieniem procesów współpracy. Kluczowym jej założeniem jest zintegrowanie polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej, dla poprawy warunków życia i jakości usług publicznych na terenie gminy.

W systemie zarządzania polityką rozwoju strategia pełni kluczową rolę, jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi – w procesie zarządzania gminą.

Podstawą do sporządzenia *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* jest ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2025 poz. 1153), ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2025 poz. 198) oraz ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.). Art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o których mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2025 poz. 198) oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;

2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
    a. strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
    b. systemów powiązań przyrodniczych,
    c. główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
    d. główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
    a. zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
    b. zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
    c. kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
    d. zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 527 i 680),
    e. zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
    f. kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
    g. zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
    h. zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
    i. zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
    j. zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 roku poz. 581), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Zgodnie z art. 10f. ust. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Dokument strategii wymaga podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi, którymi są m.in. sąsiednie gminy i ich związki, a także lokalni partnerzy. Oprócz tego, projekt przedstawiony zostaje zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa.

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 stanowi efekt szerokich prac analitycznych i ewaluacyjnych oraz uwzględnia wnioski i rekomendacje sformułowane w ramach szerokiej debaty publicznej, której elementem były spotkania warsztatowe z radnymi, przedstawicielami Urzędu Gminy oraz konsultacje społeczne.

Zasady i harmonogram tworzenia Strategii Rozwoju

Przed podjęciem prac nad strategią rozwoju należy określić zasady oraz metody, które będą wykorzystane podczas jej tworzenia, ponieważ wybór ten wpłynie na przebieg i zakres merytoryczny podjętych działań. *Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* została przygotowana przy wykorzystaniu modelu partycypacyjnego, czyli przy zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, lecz bazując głównie na przedstawicielach społeczności lokalnych. W zorganizowanych spotkaniach warsztatowych wzięli udział radni, którzy na etapie koncepcyjnym aktywnie włączyli się w cały proces twórczy. Celem takiego podejścia było osiągnięcie porozumienia oraz współdziałania wszystkich lokalnych środowisk i przedstawicieli, co przedłożyło się na trwałą i partnerską współpracę władz samorządowych z najważniejszymi podmiotami i instytucjami społecznymi. Metoda partycypacyjna nie dość, że umożliwia włączenie w proces tworzenia jak największej grupy mieszkańców to jeszcze gwarantuje przekazanie ich doświadczeń oraz znajomości lokalnych problemów występujących na obszarze gminy czy też sołectw. Uczestnictwo w spotkaniach warsztatowych eksperta zewnętrznego miało na celu zapewnienie prawidłowości jego przebiegu. Należy jednak mieć na uwadze, że zastosowany model partycypacyjny zakłada rolę eksperta zewnętrznego jako moderatora spotkań.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, zakres prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* obejmował:

- Analizę porównawczą obowiązujących dokumentów w kontekście ich przydatności dla potrzeb opracowania Strategii;
- Opracowanie *Diagnozy na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* zawierającej analizę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy, czyli charakterystykę stanu obecnego gminy oraz określenie czynników pozytywnych i negatywnych wpływających na rozwój gminy, jak również wyzwania stojące przed gminą w każdej ze sfer;
- Porównanie oraz konfrontację wniosków diagnostycznych z opiniami uzyskanymi podczas spotkań warsztatowych, skutkujących opracowaniem celów i obszarów działań strategicznych;
- Identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju;
- Opracowanie wizji, misji oraz celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań;
- Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy;
- Opracowanie części wdrożeniowej strategii;
- Ewaluację wstępnej wersji dokumentu w środowisku lokalnym oraz przez narzucone prawnie organy;
- Redakcję ostatecznej wersji *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035.*

Podstawowym etapem tworzenia niniejszej *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* było opracowanie kompleksowej diagnozy stanowiącej odzwierciedlenie aktualnego stanu gminy. Diagnoza

została przygotowana przy użyciu głównie danych statystycznych, dlatego jej uzupełnienie stanowi Analiza SWOT, będąca jednocześnie spojrzeniem jakościowym na proces diagnostyczny. Na etapie prac warsztatowych istotną rolę odgrywa zawsze zaangażowanie uczestników. Na podstawie elementów wypracowanych, zespół ekspercki przystąpił do redakcji wstępnej wersji dokumentu. Wersja ta została następnie poddana szerokim konsultacjom. W efekcie powyższych działań przygotowany dokument zawiera wnioski z diagnozy, analizę SWOT, wizję, misję, wyznacza cele strategiczne oraz działania priorytetowe.

Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

Celem opracowania diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Bliżyn było określenie stanu rozwoju i struktury gminy oraz wskazanie istniejących tendencji przemian, które będą miały wpływ na kształtowanie strategicznych kierunków dalszego rozwoju lokalnego gminy. Analiza oparta była na aktualnych danych statystycznych, danych źródłowych i informacjach z Urzędu Gminy w Bliżynie oraz jednostek podległych, dlatego jest kompetentnym i systematycznym podsumowaniem potencjału rozwojowego gminy. Poniżej przedstawiono najważniejsze podsumowanie diagnozy z podziałem na część społeczną, gospodarczą, przestrzenną oraz klimatyczno-środowiskową. Należy jednak mieć na uwadze, że sfery te wzajemnie się przenikają i uzupełniają, stąd zakwalifikowanie poszczególnych aspektów do odpowiednich sfer ma często charakter uznaniowy.

Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Sfera społeczna Gminy Bliżyn stanowi jeden z kluczowych obszarów wymagających szczególnej uwagi w kontekście planowania rozwoju na lata 2025–2035. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wyłania się obraz gminy, która – podobnie jak wiele innych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce – zmaga się z pogłębiającymi się wyzwaniami demograficznymi: starzeniem się społeczeństwa, depopulacją oraz postępującą dezaktywizacją zawodową i społeczną części mieszkańców. W ciągu ostatnich lat Gmina Bliżyn utraciła ponad 10% swojej populacji, co jest efektem zarówno ujemnego przyrostu naturalnego, jak i ujemnego salda migracji. Malejąca liczba ludności znajduje swoje odzwierciedlenie w regresywnej strukturze demograficznej – wyraźnie zmniejsza się udział dzieci i młodzieży, przy jednoczesnym wzroście liczby osób starszych, których udział w populacji przekroczył już 26%. Proces ten pogłębia się również z uwagi na wysoki odsetek osób z niepełnosprawnościami, stanowiących około 18% ogółu mieszkańców, zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego 2020; wpływa to istotnie na skalę potrzeb w zakresie opieki społecznej i zdrowotnej.

Zmieniająca się struktura wiekowa ma bezpośredni wpływ na funkcjonowanie systemu edukacyjnego. Spadająca liczba uczniów w szkołach powoduje zmniejszenie efektywności organizacyjnej placówek, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do konieczności ich konsolidacji lub reorganizacji. Wyniki egzaminów ósmoklasistów są niższe od średnich powiatowych, zwłaszcza z matematyki i języka angielskiego, a wysoki koszt utrzymania szkół wynika z małej liczby uczniów przypadających na etat nauczyciela. Jednocześnie na terenie gminy funkcjonują różne formy opieki nad małymi dziećmi, w tym

prywatny Klub Dziecięcy „Puzelek”, pełniący funkcję zbliżoną do żłobka, co częściowo odpowiada na potrzeby rodzin z dziećmi do lat 3. W dalszym ciągu wyzwaniem pozostaje jednak rozwój dostępnej i elastycznej oferty opiekuńczo-edukacyjnej dla najmłodszych, która mogłaby lepiej wspierać aktywność zawodową rodziców (w szczególności kobiet) oraz stanowić element zachęty do pozostawania i osiedlania się młodych rodzin w gminie.

Sytuacja w zakresie pomocy społecznej ukazuje znaczącą skalę potrzeb i stopień uzależnienia części populacji od systemu świadczeń. Chociaż liczba beneficjentów uległa w ostatnich latach ograniczeniu, nadal relatywnie wysoki jest udział osób korzystających z różnych form wsparcia – zwłaszcza wśród seniorów, osób samotnych oraz długotrwale bezrobotnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szeroki wachlarz działań finansowych i niefinansowych, w tym usługi opiekuńcze w środowisku, wsparcie psychologiczne oraz kierowanie do placówek całodobowej opieki. Istotnym uzupełnieniem systemu wsparcia jest nowo powstały Dom Pomocy Społecznej w Bliżynie, zapewniający całodobową opiekę osobom wymagającym stałego wsparcia i odciążający rodziny, dla których samodzielne sprawowanie opieki byłoby trudne. W kontekście dynamicznego starzenia się ludności kluczowe jest dalsze wzmacnianie usług środowiskowych, takich jak dzienne formy wsparcia, asystenci rodzinni czy mobilne zespoły opieki. Równocześnie wyzwaniem pozostaje ochrona zdrowia. Gmina Bliżyn posiada ograniczony dostęp do specjalistycznych świadczeń medycznych, a podstawowa opieka zdrowotna świadczona jest głównie przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Lecha Jędrzejkiewicza. Ograniczona mobilność części osób starszych utrudnia im korzystanie z usług dostępnych w ośrodkach zewnętrznych, takich jak Skarżysko-Kamienna. Braki w kompleksowej ofercie z zakresu geriatrii, rehabilitacji i opieki paliatywnej wynikają w dużej mierze z uwarunkowań systemowych i organizacji opieki zdrowotnej na poziomie ponadgminnym (powiatowym i wojewódzkim), jednak ich skutki odczuwalne są bezpośrednio przez mieszkańców Bliżyna. Rolą gminy pozostaje w tym kontekście przede wszystkim rozwój programów profilaktycznych, wspieranie działań edukacyjnych w zakresie zdrowia publicznego oraz współpraca z podmiotami medycznymi i powiatem na rzecz poprawy dostępności tych usług. Nie bez znaczenia dla jakości życia mieszkańców pozostaje także dostęp do kultury, sportu i oferty integrującej społeczność lokalną. Życie kulturalne w gminie koncentruje się przede wszystkim wokół Gminnego Ośrodka Kultury, który – wraz z biblioteką publiczną i jej filią w Mroczkowie – pełni rolę lokalnego centrum aktywności twórczej, edukacyjnej i integracyjnej. GOK prowadzi liczne zespoły i koła zainteresowań (m.in. zespoły ludowe, zespół pieśni i tańca, dziecięce i młodzieżowe teatry, zajęcia taneczne i muzyczne), a także organizuje zajęcia rekreacyjne i rozwojowe – od warsztatów rękodzielniczych po gimnastykę rehabilitacyjną dla seniorów. Ośrodek współpracuje z Kołami Gospodyń Wiejskich i lokalnymi twórcami, podtrzymując dziedzictwo kulturowe i tożsamość gminy. Do dyspozycji mieszkańców pozostają również boiska i inne obiekty sportowe, które umożliwiają zarówno zajęcia w ramach systemu oświaty, jak i rekreację rodzinną oraz organizację wydarzeń sportowych o szerszym zasięgu. Mimo istniejącej infrastruktury, diagnoza wskazuje na potrzebę dalszego dostosowania oferty kulturalnej i sportowej do potrzeb grup o mniejszej aktywności – w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz w zakresie działań międzypokoleniowych – przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału organizacji społecznych poprzez wsparcie merytoryczne i finansowe ze strony samorządu.

Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Sfera gospodarcza Gminy Bliżyn stanowi istotny komponent jej potencjału rozwojowego, jednak diagnoza pokazuje, że lokalna gospodarka jest słabo zróżnicowana i w dużej mierze opiera się

na mikroprzedsiębiorstwach oraz niewielkich podmiotach usługowych. Brakuje stabilnej grupy większych pracodawców o znaczeniu ponadlokalnym, co przekłada się na ograniczoną liczbę miejsc pracy w granicach gminy i konieczność dojazdów do pracy do Skarżyska-Kamiennej, Suchedniowa, Kielc czy Końskich. Bliżyn funkcjonuje więc przede wszystkim jako zaplecze mieszkaniowe i usługowe większych ośrodków, a nie samodzielny biegun rozwoju gospodarczego. Jednocześnie ważnym atutem jest obecność terenów inwestycyjnych położonych przy drodze krajowej nr 42 oraz linii kolejowej, w tym działki inwestycyjnej w miejscowości Wojtyniów, włączonej do Starachowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej już w 2015 roku. Profil gospodarczy gminy zdominowany jest przez sektor usług, zwłaszcza handel, usługi budowlane, transportowe oraz drobne usługi naprawcze. Przetwórstwo przemysłowe ma charakter rozproszony i opiera się na niewielkich zakładach. Szczególne znaczenie ma funkcjonowanie przedsiębiorstwa Fischer Automotive w Mroczkowie, wskazywanego jako największy pracodawca w gminie, zatrudniającego ok. 188 osób. Fakt, że w statystykach GUS nie występują podmioty o tak dużej skali zatrudnienia, sugeruje, iż miejsca pracy mogą być formalnie rozproszone pomiędzy kilka spółek należących do jednej grupy kapitałowej lub podmioty mające siedzibę poza terenem gminy. Z perspektywy mieszkańców oznacza to jednak realnie istniejące, istotne lokalne zaplecze zatrudnienia, które warto uwzględniać przy planowaniu dalszego rozwoju gospodarczego.

Sektor rolniczy – mimo wiejskiego charakteru znacznej części gminy – ma znaczenie marginalne dla lokalnej gospodarki. Niska jakość gleb, rozdrobnienie gospodarstw i przewaga rolnictwa ekstensywnego powodują, że działalność rolnicza pełni najczęściej funkcję uzupełniającą wobec innych źródeł dochodu. Szansą mogą być kierunki niszowe: produkcja ekologiczna, lokalne przetwórstwo, gospodarstwa edukacyjne czy agroturystyka, powiązane z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw „od pola do stołu”. Wymaga to jednak wsparcia doradczego, inwestycyjnego oraz lepszego powiązania producentów rolnych z lokalnym rynkiem usług turystycznych i gastronomicznych. Elementem wyróżniającym gospodarkę gminy na tle wielu innych jednostek wiejskich jest znaczący udział gospodarki leśnej. Duży udział lasów w strukturze użytkowania gruntów stwarza potencjał nie tylko w zakresie pozyskania surowca drzewnego, ale także dla rozwoju funkcji rekreacyjnej, turystycznej i edukacyjnej. Dalsze działania gminy powinny zmierzać do łączenia tradycyjnej gospodarki leśnej z rozwojem usług okołoturystycznych oraz ofertą spędzania czasu wolnego, przy jednoczesnym poszanowaniu wymogów ochrony przyrody.

Na rynku pracy gmina mierzy się z problemem bezrobocia o charakterze strukturalnym. Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach i ograniczonej mobilności zawodowej, utrudnia skuteczną aktywizację. Z drugiej strony, niedostateczna liczba stabilnych miejsc pracy w lokalnych przedsiębiorstwach sprzyja zarówno bierności zawodowej części mieszkańców, jak i migracji młodszych roczników do większych ośrodków. W tej sytuacji potencjał rozwojowy mogą stanowić inicjatywy lokalne – w tym organizacje pozarządowe, sektor ekonomii społecznej oraz projekty wykorzystujące zasoby Starachowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Odpowiednio wspierane przez samorząd (infrastrukturą, doradztwem i promocją) mogą one stać się uzupełnieniem tradycyjnego rynku pracy i tworzyć nowe miejsca zatrudnienia w usługach opiekuńczych, edukacyjnych, środowiskowych i kulturalnych.

Wnioski z diagnozy sfery przestrzennej

Sfera przestrzenna gminy Bliżyn odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu jakości życia mieszkańców, efektywności funkcjonowania infrastruktury oraz możliwości dalszego rozwoju

osadniczego i gospodarczego. Diagnoza wykazała, że gmina posiada zróżnicowany krajobraz przyrodniczo-kulturowy oraz potencjał wynikający z położenia na styku ważnych szlaków transportowych i sąsiedztwa większych ośrodków miejskich. Jednocześnie występują istotne wyzwania związane z chaotycznym rozwojem przestrzennym, rozproszoną zabudową oraz niedostatecznym powiązaniem funkcjonalnym poszczególnych obszarów gminy. Zasadniczym problemem przestrzennym gminy Bliżyn jest zatem dominujący charakter rozproszonej, liniowej zabudowy wiejskiej, rozciągniętej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i dawnych traktów osadniczych. Taki układ osadniczy, choć zakorzeniony historycznie, w dzisiejszych realiach stanowi barierę dla efektywnego świadczenia usług publicznych i racjonalnego zagospodarowania przestrzeni. Rozproszona zabudowa powoduje wzrost kosztów utrzymania i rozbudowy infrastruktury technicznej – wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej i drogowej – a także ogranicza możliwości koncentracji funkcji usługowych i społecznych w lokalnych centrach. W konsekwencji wiele obszarów pozostaje słabo powiązanych funkcjonalnie, co osłabia spójność przestrzenną i utrudnia integrację społeczności lokalnych. Infrastruktura techniczna gminy, choć sukcesywnie rozbudowywana, nie wszędzie odpowiada potrzebom mieszkańców. W niektórych sołectwach wciąż istnieją braki w zakresie kanalizacji sanitarnej, a część sieci wodociągowej i drogowej wymaga modernizacji. Pomimo stosunkowo wysokiego udziału dróg gminnych o nawierzchni twardej, ich stan jest zróżnicowany i niekiedy niezadowalający. Problemy takie jak wąskie jezdnie, brak chodników, zły stan poboczy czy niedostateczne oznakowanie pogarszają bezpieczeństwo ruchu drogowego i komfort codziennego przemieszczania się. W kontekście dostępności komunikacyjnej atutem Bliżyna pozostaje przebieg drogi krajowej nr 42 oraz funkcjonowanie stacji kolejowej, która po wznowieniu ruchu pasażerskiego stała się ważnym punktem dostępu do transportu publicznego. Niemniej jednak, brak bezpośredniego włączenia gminy do sieci dróg ekspresowych i autostrad ogranicza atrakcyjność inwestycyjną oraz możliwości rozwoju gospodarczego. Ponadto infrastruktura towarzysząca stacji kolejowej (np. parkingi, oświetlenie, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami) wymaga dalszych inwestycji, aby w pełni spełniała funkcje lokalnego węzła mobilności.

Wnioski z diagnozy sfery klimatyczno-środowiskowej

Zasoby środowiskowe i przyrodnicze stanowią jeden z kluczowych komponentów przestrzeni gminy Bliżyn. Jest to gmina o bardzo wysokim stopniu zalesienia – lasy zajmują ponad 2/3 jej powierzchni – z urozmaiconą rzeźbą terenu, typową dla pogranicza Wyżyny Kieleckiej i Gór Świętokrzyskich. Obszar gminy w dużej części objęty jest różnymi formami ochrony przyrody: Suchedniowsko-Oblęgorskim Parkiem Krajobrazowym, trzema obszarami chronionego krajobrazu (Konecko-Łopuszańskim, Suchedniowsko-Oblęgorskim oraz Lasami Przysusko-Szydłowieckimi), pięcioma obszarami Natura 2000 oraz systemem rezerwatów przyrody i pomników przyrody. Najmłodszą, a zarazem jedną z najważniejszych form ochrony jest leśny rezerwat „Bliżyńskie Lasy Naturalne" – jeden z największych rezerwatów w regionie, utworzony w 2025 r. na terenie gmin Bliżyn, Suchedniów i Łączna. Chroni on niemal 3 tys. ha naturalnych lasów bukowo-jodłowych i innych cennych siedlisk leśnych, stanowiąc fragment krajowej i europejskiej sieci obszarów chronionych oraz nowe zaplecze dla turystyki przyrodniczej i edukacji ekologicznej. Tak rozbudowany system ochrony kształtuje wysokojakościowy krajobraz i walory rekreacyjne, ale jednocześnie wprowadza określone ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym, wymuszając staranne godzenie funkcji gospodarczych, osadniczych i ekologicznych. Problemy przestrzenno-środowiskowe gminy widoczne są m.in. w obszarze gospodarki odpadami oraz energetyki. Gmina musi dostosować się do rosnących wymogów w zakresie poziomów recyklingu, co przy rozproszonej zabudowie i większych odległościach

do punktów selektywnej zbiórki generuje dodatkowe koszty i obciążenia organizacyjne. Jednocześnie rosnące zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii oraz konieczność przeciwdziałania zmianom klimatu wymagają prowadzenia spójnej lokalnej polityki energetyczno-klimatycznej – wspierania instalacji prosumenckich (m.in. fotowoltaiki i pomp ciepła), poprawy efektywności energetycznej budynków oraz lepszego wykorzystania potencjału leśno-rolnego do produkcji biomasy, przy zachowaniu nadrzędnych celów ochrony przyrody.

Uwarunkowania finansowe

Sfera finansów publicznych gminy Bliżyn w latach 2018–2024 charakteryzowała się stabilnym i zrównoważonym wzrostem zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków. W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły z 32,1 mln zł w 2018 r. do 46,8 mln zł w 2023 r., czyli o 45,7%, natomiast wydatki zwiększyły się z 34,2 mln zł do 47,7 mln zł (wzrost o 39,6%). W 2024 r. osiągnęły poziom ponad 53 mln zł. W przeliczeniu na jednego mieszkańca dochody wyniosły 6 261 zł, a wydatki 6 386 zł, co plasuje gminę powyżej średniej wielu jednostek porównawczych. W całym analizowanym okresie utrzymywała się dodatnia nadwyżka operacyjna, co potwierdza dobrą kondycję finansową i zdolność do samofinansowania inwestycji. Struktura dochodów wskazuje jednak na znaczną zależność od środków zewnętrznych. W 2023 r. udział dochodów własnych w dochodach ogółem wyniósł 28,8%, a pozostałe ok. 70% stanowiły subwencje i dotacje. Wskaźnik samodzielności dochodowej jest więc ograniczony, a budżet w dużej mierze oparty na transferach z budżetu państwa i funduszy zewnętrznych. Subwencje ogólne wzrosły z 10,6 mln zł do 16,1 mln zł, z czego dominującą część stanowiły subwencje wyrównawcze i oświatowe. Znaczący udział w budżecie miały również dotacje celowe, które w latach 2018–2023 utrzymywały się na poziomie 31–40% dochodów ogółem, co świadczy o wysokiej aktywności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, ale też o mniejszej elastyczności finansowej. Dochody podatkowe systematycznie rosły, a największy ich udział miał podatek od nieruchomości (ponad 2,2 mln zł w 2023 r.), co potwierdza znaczenie sektora nieruchomości i działalności gospodarczej w strukturze wpływów. Udział gminy w podatku PIT i CIT zwiększał się do 2022 r., lecz w 2023 r. nastąpił wyraźny spadek dochodów z PIT w związku z ogólnopolską reformą podatkową i podniesieniem kwoty wolnej od podatku. Po stronie wydatków największy udział utrzymuje sfera oświaty i wychowania (ok. 25% budżetu w 2023 r.), choć udział ten w ostatnich latach maleje. Wyraźny wzrost zanotowano w dziale gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (z 1,8 mln zł w 2018 r. do ponad 14,7 mln zł w 2023 r.) – głównie w związku z inwestycjami kanalizacyjnymi. Wysoki poziom wydatków majątkowych w 2023 r. (ponad 13 mln zł, tj. 28% budżetu) wskazuje na znaczną aktywność inwestycyjną i skuteczne pozyskiwanie funduszy rozwojowych.

Ogólnie sytuacja finansowa gminy Bliżyn pozostaje dobra – budżet jest stabilny, a gmina utrzymuje zdolność inwestycyjną i operacyjną. Wyzwaniami na kolejne lata będą: zwiększenie udziału dochodów własnych w strukturze budżetu, utrzymanie płynności finansowej przy rosnących kosztach bieżących, ograniczenie zależności od subwencji oraz elastyczne dostosowanie wydatków do zmian demograficznych i potrzeb społecznych.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to jedną z najpopularniejszych i najskuteczniejszych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego, pozwala porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Bazując na wnioskach z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej można zidentyfikować poszczególne elementy analizy SWOT:

- Strenghts – silne strony – w postaci przewagi zjawisk i procesów pozytywnych dla rozwoju gminy Bliżyn, które powinny być kontynuowane i wzmacniane,
- Weaknesses - słabe strony – w postaci procesów i barier, wad, ograniczających możliwości rozwojowe, które powinny być zmniejszone bądź niwelowane,
- Opportunities - szanse/możliwości – w postaci czynników obiektywnych, zewnętrznych, na które nie ma bezpośredniego wpływu sprawczego oraz wyjątkowej sytuacji jaką daje możliwość wykorzystania znacznych środków pomocowych UE,
- Threats – zagrożenia – wynikające przede wszystkim z czynników zewnętrznych stwarzających niebezpieczeństwo zmiany niekorzystniej.

MOCNE	• Atrakcyjne położenie (ok. 150 km od Warszawy, Krakowa, Łodzi i Lublina) • Bardzo dobre skomunikowanie – kolej, droga krajowa, bliskość S7, • Walory przyrodnicze i krajobrazowe (lesistość, rezerwaty przyrody itp.), • Bezpieczeństwo (gmina w dziesiątce najbezpieczniejszych gmin w województwie wg danych Policji), • Niskie stawki podatków i opłat lokalnych wpływające na niższe koszty życia, • Duże zaplecze handlowe, • Dobrze rozwinięty system dróg – wysoki odsetek dróg o nawierzchni asfaltowej, • Oświetlenie w gminie – duża liczba lamp wzdłuż dróg, • Rozbudowa otoczenia Zalewu w Bliżynie, • Unikalne garncarstwo (ceramika) w Rędocinie, • Rzemiosło tkackie w Nowym Odrowążku, • Sieć światłowodowa w 21 spośród 24 miejscowości, • 8 ha terenów należących do Specjalnej Strefy Ekonomicznej, • Bardzo dobry stan infrastruktury oświatowej, • 4 szkoły zapewniające bliskość uczniów do szkoły, • Dobrze wyposażone jednostki OSP, • Aktywnie działające stowarzyszenia, KGW, orkiestra dęta, zespoły folklorystyczne, • Zapewnione miejsca przedszkolne dla dzieci, • Zwodociągowanie gminy na poziomie 100%, • Oczyszczalnia ścieków zapewniająca obsługę obecnej sieci kanalizacyjnej gminy, • Dostępność terenów pod dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej, • Fundusz sołecki jako forma zaangażowania mieszkańców, • Ponad 50% zgazyfikowania gminy.

SŁABE	• Spadek liczby ludności gminy, • Starzenie się społeczeństwa, • Migracje zewnętrzne głównie wśród młodych mieszkańców – wyjazdy na studia, za pracą itp., • Luka meldunkowa – część nowych mieszkańców nie melduje się w gminie co powoduje braki wpływów z podatków, • System 4 szkół podstawowych przy malejącej liczbie dzieci będzie niebawem niewydolny, • Niższe udziały dochodów własnych gminy spowodowane m.in. niższymi stawkami podatkowymi, • Nieuregulowany stan prawny dużej liczby nieruchomości na terenie gminy, • Konieczność dalszego skanalizowania gminy – dostęp ma ok. 40% mieszkańców gminy, • Problemy z rozbudową sieci światłowodowej w części miejscowości, • System transportu publicznego oraz koszt jego funkcjonowania, • Braki kadrowe w służbie zdrowia (np. pediatra), • Zwiększające się koszty ponoszone przez Gminę za umieszczenie osoby w DPSie, • Zabytki należące do osób prywatnych wymagające renowacji, • Brak dużych zakładów pracy – większość miejsc pracy w gminie oparta jest na JDG, • Niska jakość gleb przyczyniająca się do słabo rozwiniętego rolnictwa, • Brak efektów w przyciąganiu inwestorów do SSE, • Brak ścieżek rowerowych, • Konieczność uzupełnienia oświetlenia ulicznego, • Stan sieci wodociągowej – stara infrastruktura zwiększająca ryzyko awarii, • Brak chodników przy części dróg, w tym powiatowych, • Wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych, • Brak budynków publicznych w niektórych sołectwach, które mogłyby pełnić funkcję aktywizującą społeczność lokalną.
SZANSE	• Rozwój sieci gazowej przez Polską Spółkę Gazownictwa, • Pozyskiwanie środków zewnętrznych (np. funduszy unijnych) na realizację inwestycji, • Bliskość zakładów zbrojeniowych w kontekście miejsc pracy, • Atrakcyjne cenowo działki sprzyjające polityce osiedleńczej, • Zalew Bliżyński szansą na rozwój budownictwa jednorodzinnego, • Rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej, • Rozwój rolnictwa ekologicznego, • Sprzyjające warunki do rozwoju aktywnej turystyki pieszej i rowerowej, • Promocja i rozwój aktywnych form wypoczynku, • Wydłużenie aktywności społecznej seniorów, • Rozwój świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców.

ZAGROŻENIA	• Roszczeniowość społeczeństwa, • Bliskość zakładów zbrojeniowych w przypadku konfliktu zbrojnego, • Budżet Gminy w znacznej części oparty na środkach dotacyjnych, • Niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza na świecie, • Procesy depopulacyjne w województwie i kraju, • Migracje ludzi młodych do dużych ośrodków miejskich, • Zmiany klimatyczne skutkujące m.in. gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, suszą itp., • Ochrona przyrody skutkująca rozwojowymi barierami prawnymi, • Sytuacja kadrowa w służbie zdrowia powodująca ogólnopolskie problemy kadrowe wśród specjalistów, • Sprzeciw społeczny spowodowany ograniczeniami związanymi z kierunkami rozwoju przestrzennego gminy – ograniczona liczba obszarów zabudowy mieszkaniowej w Planie Ogólnym.

Wstęp do projektowania strategicznego

Wcześniejsze części niniejszej *Strategii Rozwoju Gminy Blizyn* dotyczą analizy sytuacji zastanej. Przeprowadzone prace diagnostyczne były podstawą do projektowania strategicznego, które stanowi właściwą część każdego dokumentu strategicznego. Z punktu widzenia zarządzania, prawidłowe określenie stanu obecnego jest podstawą predykcji przyszłych działań. Najważniejszymi elementami służącymi do określenia stanu zastanego było opracowanie diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Bliżyn oraz spotkania warsztatowe z przedstawicielami administracji samorządowej oraz radnymi reprezentującymi lokalną społeczność. Zgodnie z dokumentem „Strategia Rozwoju Gminy – poradnik praktyczny" (opracowany na zlecenie Ministerstwa Finansów i Polityki Regionalnej), komplementarnie do analizy SWOT i diagnozy desk research należy stosować metodę analizy drzewa problemów (i celów). Analiza ta to popularne narzędzie stosowane zwłaszcza w zarządzaniu projektami, zarówno rozwojowymi jaki i społecznymi. Analiza problemów pozwala na lepsze zrozumienie przyczyn tego problemu, określenie celu oraz działań potrzebnych do jego rozwiązania. W toku prac wskazano odpływ młodych osób jako kluczowy problem w gminie.

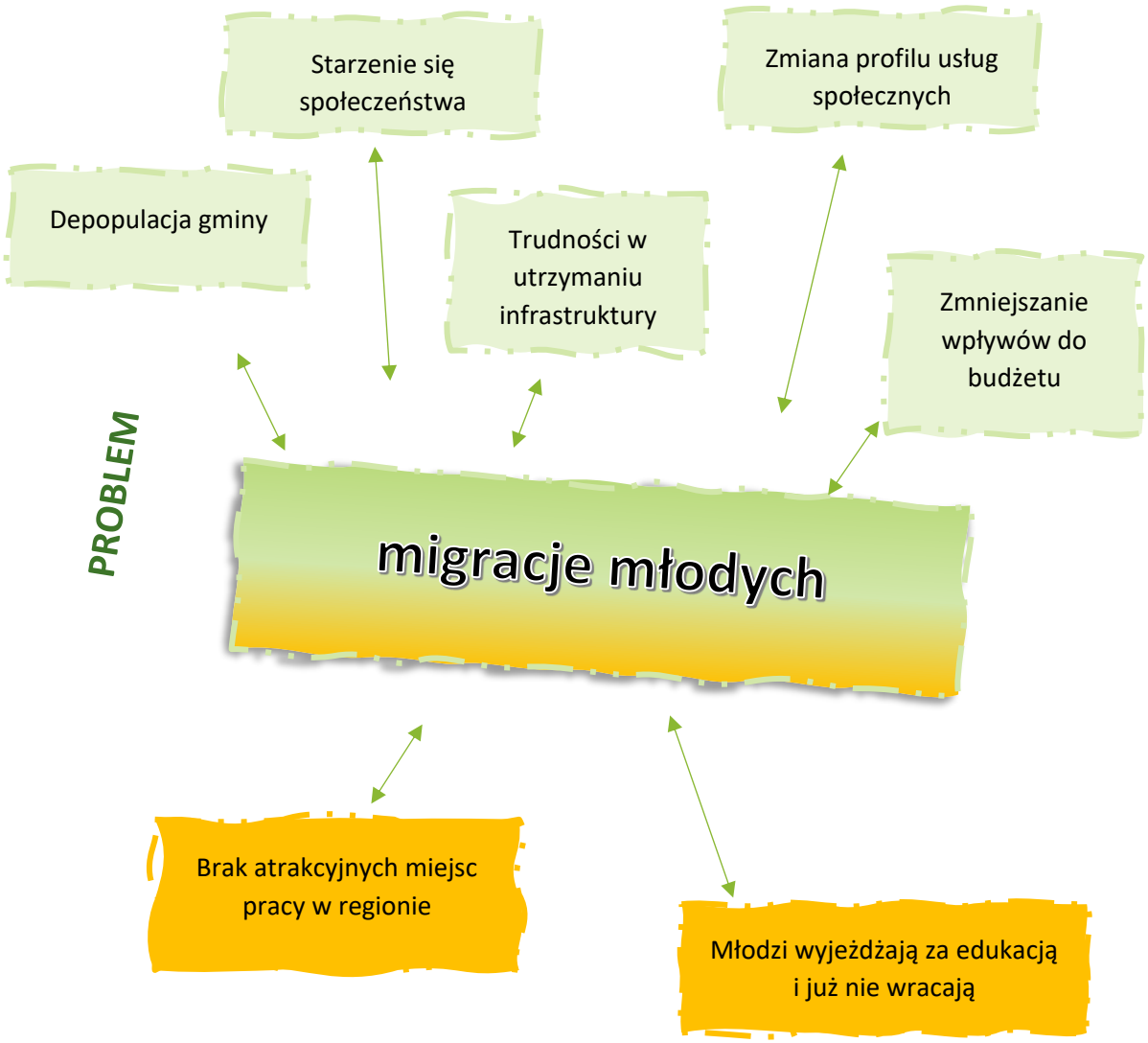

Poniżej problemu kluczowego przedstawiono dwie główne, zidentyfikowane przyczyny, natomiast powyżej wskazano przyszłe skutki. W kolejnym kroku przedstawiono drzewo celu, gdzie skutki przechodzą w oddziaływanie a przyczyny w działania.

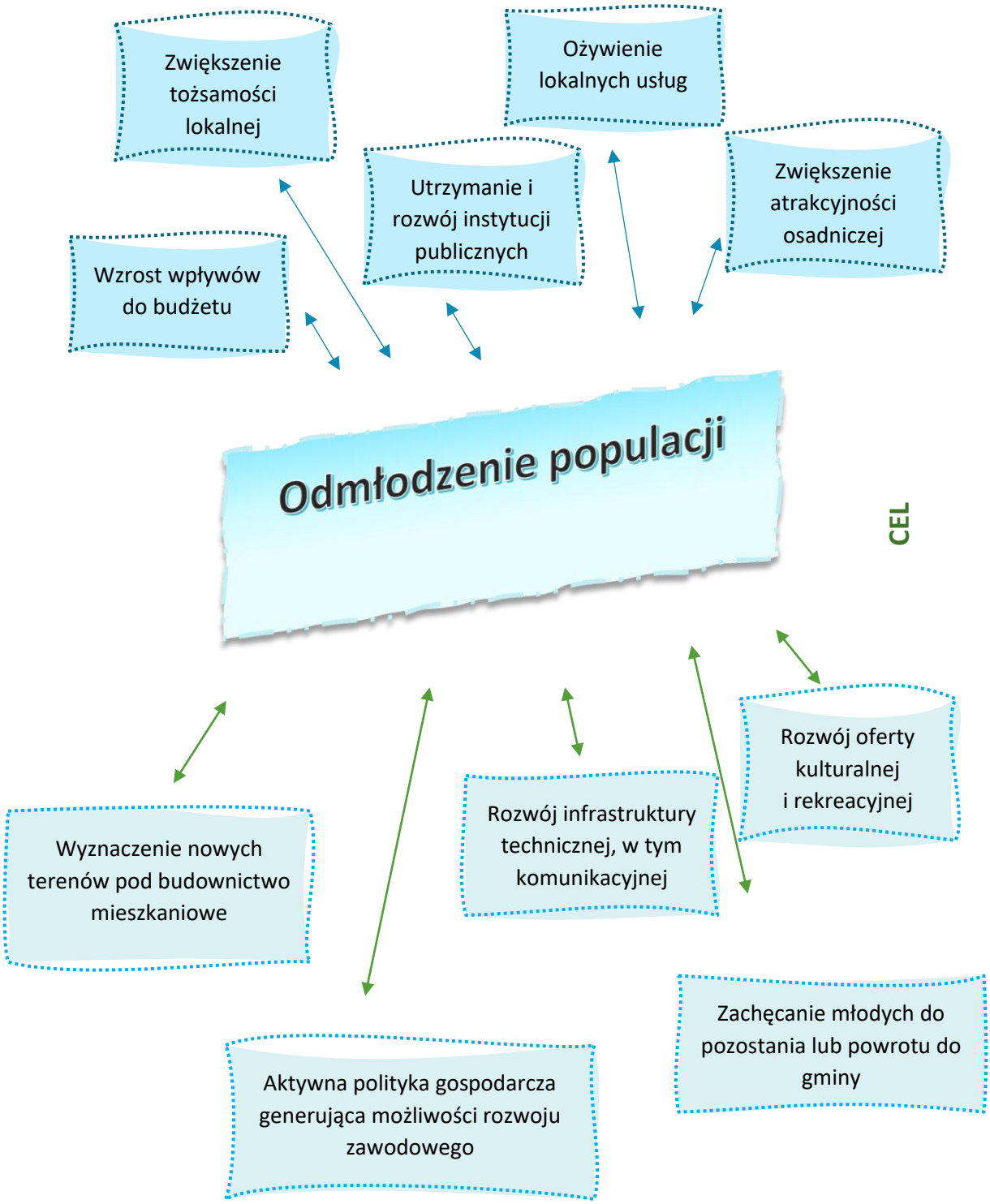

Przeprowadzone sesje warsztatowe pozwoliły na zestawienie oczekiwań administracji i mieszkańców względem rozwoju gminy Bliżyn w kolejnych latach. Ekspert zewnętrzny, pełniący rolę facylitatora, pilnował prawidłowości przebiegu całego procesu, zwracając uwagę na wnioski diagnostyczne oraz uwarunkowanie zewnętrzne związane z ograniczeniami prawnymi, kompetencyjnymi, trendami ogólnokrajowymi i ogólnoświatowymi. Z radnymi zostały przeprowadzone spotkania warsztatowe w trakcie których wypracowano główne kierunki rozwoju gminy oraz przygotowano poziom operacyjny Strategii, czyli matrycę strategiczną, prezentowaną na kolejnych kartach niniejszego dokumentu.

Misja i Wizja rozwoju Gminy Bliżyn

„Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035” to dokument analizujący obecną sytuację Gminy, uwzględniający zarówno jej mocne strony, jak i obszary wymagające poprawy. W ramach procesu strategicznego opracowano misję i wizję Gminy Bliżyn, które posłużyły jako kluczowe wytyczne przy określaniu celów strategicznych na nadchodzące lata. Należy mieć na uwadze, że w kontekście strategii rozwoju gminy misja i wizja pełnią różne, choć uzupełniające się role. Misja Gminy określa jej aktualne zadania i sposób, w jaki samorząd realizuje swoje zobowiązania wobec mieszkańców. Jest to deklaracja, która odpowiada na pytanie: *„Po co istniejemy i jaką rolę pełnimy dla społeczności?”* Misja koncentruje się na podstawowych wartościach i zasadach, którymi Gmina kieruje się w codziennej działalności. Jest fundamentem tożsamości gminy oraz punktem wyjścia dla wyznaczania celów. Wizja Gminy to z kolei wyobrażenie przyszłego, idealnego stanu, do którego Gmina dąży. Opisuje, jakie cele Gmina chce osiągnąć w perspektywie długoterminowej i odpowiada na pytanie: *„Jak chcemy, aby nasza gmina wyglądała w przyszłości?”* Wizja jest bardziej aspiracyjna niż misja; wskazuje ambitne kierunki rozwoju i tworzy obraz przyszłości, który inspiruje mieszkańców oraz motywuje samorząd do działania. Biorąc pod uwagę wyzwania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, które stoją przed Gminą Bliżyn, wyznaczono następującą misję oraz wizję gminy.

Misja Gminy Bliżyn

Gmina Bliżyn to wspólnota ludzi aktywnych, solidarnych i przywiązanych do swojej historii oraz przyrody. Samorząd działa na rzecz zrównoważonego rozwoju, łącząc troskę o mieszkańców, środowisko i lokalną gospodarkę. Naszym celem jest tworzenie bezpiecznej, przyjaznej i dobrze skomunikowanej gminy, która oferuje wysoką jakość życia, dostęp do nowoczesnych usług publicznych, edukacji i kultury. Wspieramy inicjatywy społeczne, przedsiębiorczość i rozwój turystyki, budując przyszłość opartą na współpracy, tradycji i innowacji.

Wizja Gminy Bliżyn

W 2035 roku Gmina Bliżyn jest nowoczesną, zieloną i otwartą gminą, w której mieszkańcy żyją w harmonii z naturą i lokalnym dziedzictwem. To miejsce o wysokim standardzie życia, z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i społeczną, dostępną edukacją i aktywną ofertą kulturalno-rekreacyjną. Gmina skutecznie wykorzystuje swój potencjał przyrodniczy i historyczny, stając się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku. Bliżyn jest gminą, w której nowoczesność

łączy się z tradycją, a rozwój gospodarczy i społeczny odbywa się z poszanowaniem środowiska i potrzeb przyszłych pokoleń.

Misja i wizja stanowią spójny kierunek rozwoju Gminy Bliżyn do 2035 roku – ukierunkowany na poprawę jakości życia, wzmacnianie wspólnoty, ochronę środowiska oraz nowoczesny, odpowiedzialny rozwój lokalny.

Cele i kierunki działań

Przedstawione poniżej cele strategiczne i operacyjne oraz działania mają na celu kompleksowy rozwój gminy Bliżyn, z naciskiem na poprawę jakości życia mieszkańców, przyciąganie inwestorów oraz ochronę unikalnych walorów środowiskowych. Strategia wspiera wzmacnianie lokalnej tożsamości oraz promocję turystyczną, co przyczyni się do większego rozpoznania gminy na poziomie regionalnym. Wszystkie zaproponowane działania w dłuższej perspektywie mają na celu odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych, głównie związanych z migracjami młodych mieszkańców.

Aby osiągnąć wyznaczoną wizję rozwoju gminy wytypowano pięć celów strategicznych rozszerzonych o cele operacyjne. Do każdego celu operacyjnego przypisano kierunki działań, których realizacja ma przyczynić się do osiągnięcia zakładanej wizji Gminy.

Cele strategiczne:

1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej
2. Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców
3. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy
4. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią
5. Sprawna i nowoczesna administracja publiczna

Wykaz skrótów użytych w matrycach celów i działań:

UG – Urząd Gminy Bliżyn

Powiat – Starostwo Powiatowe w Skarżysku-Kamiennej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej

UM – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie

GOK – Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie

BP – Biblioteka Publiczna w Bliżynie

SPZOZ – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Lecha Jędrzejkiewicza w Bliżynie

NGO – organizacje pozarządowe i organizacje społeczne

Szkoła – placówki oświatowe w gminie Bliżyn

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skarżysku-Kamiennej

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku-Kamiennej

IŁPIB - Instytut Łączności Państwowy Instytut Badawczy

PGW – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ŚODR- Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

LGD – Lokalna Grupa Działania „U Źródeł"

PGNiG - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A

Inwestor – osoby fizyczne oraz podmioty posiadające osobowość prawną nie ujęte powyżej

Cele strategiczne określone w niniejszej *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* wpisują się w cztery podstawowe wymiary rozwoju lokalnego: społeczny, gospodarczy, przestrzenny oraz klimatyczno-środowiskowy. Każdy z zaproponowanych celów ma charakter zintegrowany i oddziałuje w różnym stopniu na poszczególne sfery funkcjonowania gminy, tworząc spójny system działań wspierających jej zrównoważony rozwój.

Poniższa matryca powiązań przedstawia syntetyczne zestawienie relacji pomiędzy celami strategicznymi Strategii a wymienionymi wymiarami rozwoju. Ukazuje ona, w jakim zakresie poszczególne cele przyczyniają się do wzmacniania określonych aspektów rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i klimatyczno-środowiskowego, stanowiąc podstawę dla koordynacji działań wdrożeniowych i późniejszego monitoringu realizacji Strategii. Aby w sposób syntetyczny zaprezentować siłę tych powiązań, zastosowano symbolikę bloczków, przypominających konstrukcję wieży. Każdy poziom siły oddziaływania między celem strategicznym a daną sferą rozwoju oznaczono liczbą bloczków:

- 1 bloczek – *oddziaływanie podstawowe* (niewielki, pośredni wpływ na dany wymiar),
- 2 bloczki – *oddziaływanie umiarkowane* (istotny, ale nie dominujący wpływ),
- 3 bloczki – *oddziaływanie kluczowe* (silna zależność i wzajemne wzmocnienie działań).

Poniższa graficzna matryca przedstawia wizualizację powiązań między poszczególnymi celami strategicznymi a czterema wymiarami rozwoju, obrazując zrównoważony charakter i komplementarność założeń Strategii.

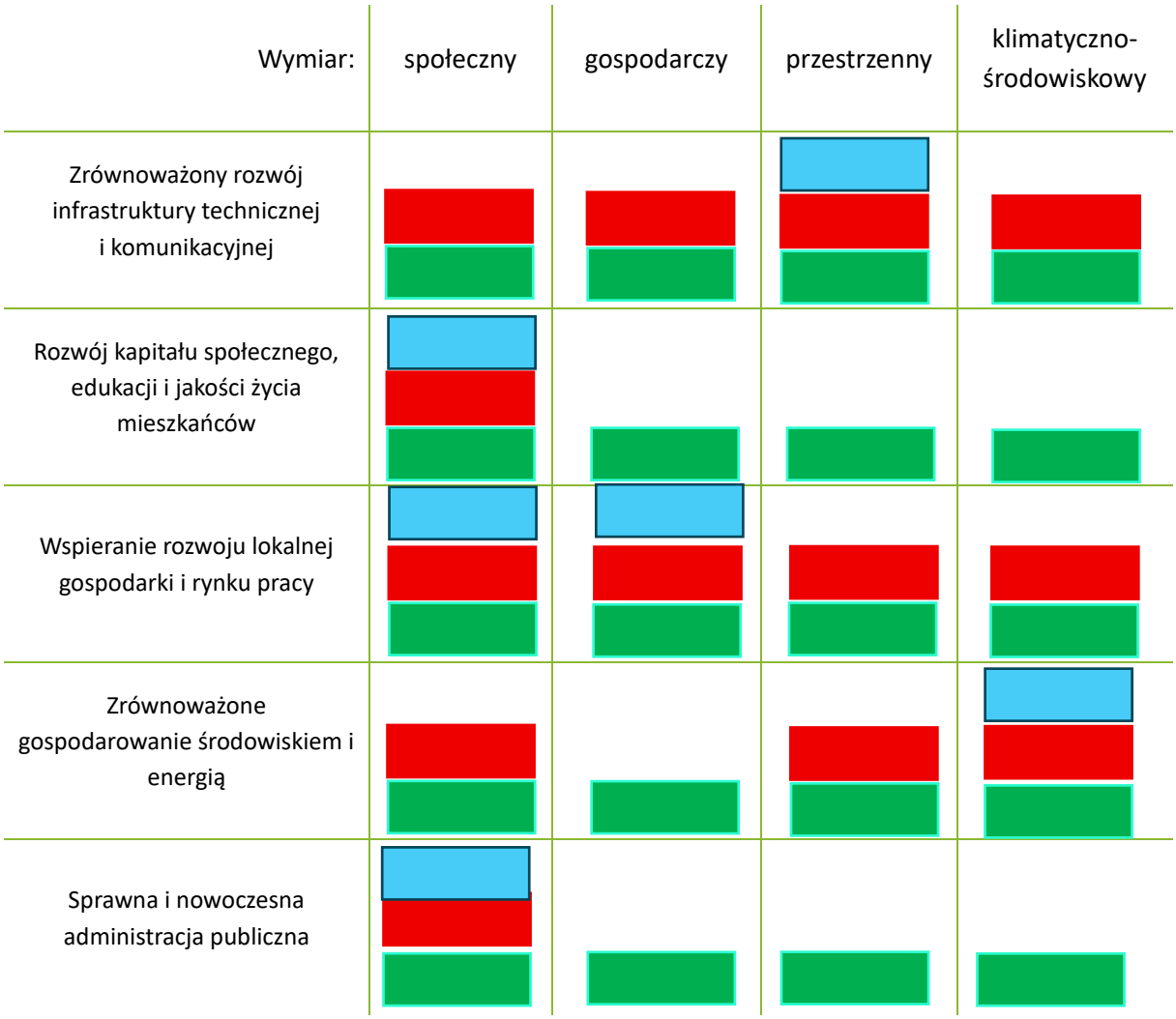

Cel 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz systemu komunikacyjnego Gminy Bliżyn stanowią jeden z kluczowych warunków podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia bezpieczeństwa oraz poprawy konkurencyjności gospodarczej gminy. Działania w tym obszarze ukierunkowane są na zrównoważony rozwój sieci transportowych, infrastruktury technicznej, systemów bezpieczeństwa i ochrony środowiska, przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego oraz racjonalnym gospodarowaniu zasobami. Jednym z priorytetów jest modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej, obejmująca zarówno drogi gminne, jak i współpracę z samorządem powiatowym oraz zarządcami dróg krajowych. W ramach tych działań planuje się poprawę stanu technicznego nawierzchni oraz przebudowę dróg w newralgicznych odcinkach. Uzupełnieniem tych działań będzie budowa i modernizacja chodników, w szczególności w miejscach o dużym natężeniu ruchu pieszych – przy szkołach, przystankach autobusowych i obiektach użyteczności publicznej. W celu poprawy bezpieczeństwa użytkowników dróg planowane jest także tworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych oraz montaż elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego, takich jak progi zwalniające, lustra drogowe, oznakowanie pionowe i poziome. Działania te przyczynią się do ograniczenia liczby zdarzeń drogowych oraz poprawy komfortu i bezpieczeństwa ruchu w przestrzeni publicznej. Integralnym elementem utrzymania i rozwoju infrastruktury komunikacyjnej jest również

usprawnienie systemu odwodnienia dróg i utrzymanie rowów melioracyjnych, co ma znaczenie zarówno dla ochrony środowiska, jak i trwałości nawierzchni drogowych. Regularne prace konserwacyjne oraz modernizacja systemów odwodnieniowych pozwolą ograniczyć zjawisko podtopień i degradacji infrastruktury po intensywnych opadach. W sferze infrastruktury technicznej Gmina Bliżyn będzie kontynuować działania zmierzające do pełnego skanalizowania obszaru gminy, co pozwoli poprawić stan sanitarny i środowiskowy. Komplementarnym kierunkiem działań będzie rozwój i modernizacja sieci wodociągowej, modernizacja ujęć, co zapewni mieszkańcom niezawodne i bezpieczne źródła zaopatrzenia w wodę. Jednocześnie dążeniem samorządu jest rozwój i rozbudowa sieci światłowodowej, aby zlikwidować tzw. „białe plamy" i zapewnić równy dostęp do internetu szerokopasmowego, który stanowi podstawowy warunek rozwoju edukacji, przedsiębiorczości i e-usług publicznych. W trosce o poprawę efektywności energetycznej oraz ochronę klimatu gmina będzie wspierać rozwój sieci gazowej na obszarach wiejskich, umożliwiając mieszkańcom przechodzenie na czystsze źródła energii cieplnej.

Ważnym elementem poprawy jakości życia w przestrzeni publicznej będzie rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego, z naciskiem na energooszczędne technologie LED, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa oraz redukcję kosztów eksploatacyjnych. Równolegle planuje się modernizację i budowę wiat przystankowych oraz tworzenie nowych miejsc parkingowych w kluczowych lokalizacjach, ułatwiających korzystanie z transportu publicznego i lokalnych usług. Aby zapewnić skuteczne utrzymanie infrastruktury, przewidziano rozwój bazy sprzętowej, która umożliwi sprawne zarządzanie drogami i terenami komunalnymi. W kontekście bezpieczeństwa publicznego gmina będzie kontynuować doposażanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w nowoczesny sprzęt ratowniczy, a także wspierać rozwój Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, które pełnią ważną funkcję wychowawczą i edukacyjną. W zakresie prewencji i edukacji planuje się organizację wydarzeń promujących zasady bezpieczeństwa, skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. Uzupełnieniem systemu bezpieczeństwa będzie rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego oraz instalacja fotopułapek, pozwalających ograniczyć zjawiska dewastacji, nielegalnego składowania odpadów i poprawić skuteczność reagowania służb. W obszarze dziedzictwa kulturowego kontynuowane będzie dbanie o obiekty zabytkowe, obejmujące zarówno prace konserwatorskie, jak i działania edukacyjne oraz promocyjne, mające na celu wzmocnienie tożsamości lokalnej i atrakcyjności turystycznej gminy. Ważnym kierunkiem działań będzie również rozwój transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej, zapewniającego mieszkańcom, zwłaszcza z terenów peryferyjnych, codzienny dostęp do pracy, edukacji i usług. Działanie to będzie wspierane poprzez promocję transportu współdzielonego, w tym inicjatywy carpoolingowe, rowerowe lub mikrotransportowe, które stanowią uzupełnienie tradycyjnych form mobilności i przyczyniają się do ograniczenia wykluczenia komunikacyjnego oraz emisji zanieczyszczeń.

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej				
Cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu				
1.1.1.	Modernizacja dróg gminnych i powiatowych	Długość zmodernizowanych dróg gminnych i powiatowych [km]	UG, Powiat	2026-2035
1.1.2.	Budowa i modernizacja chodników w tym uzupełnianie braków przy drogach krajowych, powiatowych i gminnych	Łączna długość chodników przy drogach krajowych, powiatowych i gminnych [m]	UG, Powiat, GDDKiA	2026-2035
1.1.3.	Budowa bezpiecznych przejść dla pieszych	Liczba przejść dla pieszych [szt.]	UG, Powiat, GDDKiA	2026-2035
1.1.4.	Montaż elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego (m.in. progów zwalniających, luster) i odpowiedniego oznakowania	Liczba lokalizacji objętych poprawą bezpieczeństwa [szt.]	UG, Powiat, GDDKiA	2026-2035
1.1.5.	Usprawnienie odwodnienia dróg i utrzymanie rowów melioracyjnych	Długość odmulonych, oczyszczonych lub odbudowanych rowów melioracyjnych [km]	UG, Powiat, GDDKiA	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej				
Cel operacyjny 1.2. Rozwój kluczowej infrastruktury technicznej				
1.2.1.	Skanalizowanie całej gminy	Liczba mieszkańców z dostępem do sieci kanalizacyjnej [osoby]	UG	2026-2035
1.2.2.	Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej	Liczba awarii sieci wodociągowej [szt./rocznie]	UG	2026-2035
1.2.3.	Wsparcie działań mających na celu rozbudowę sieci gazowej w sołectwach	Liczba sołectw objętych dostępem do sieci gazowej [szt.]	UG, Inwestor PGNIG	2026-2035
1.2.4.	Dążenie Gminy do rozwoju i rozbudowy sieci światłowodowej mające na celu likwidację białych plam	Liczba miejscowości objętych zasięgiem światłowodu [szt.]	Inwestor, UG, IŁPIB	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej				
Cel operacyjny 1.3. Poprawa estetyki i bezpieczeństwa w gminie				
1.3.1.	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Liczba punktów świetlnych LED [szt.]	UG	2026-2035
1.3.2.	Modernizacja i budowa wiat przystankowych	Liczba przystanków objętych inwestycją [szt.]	UG	2026-2035
1.3.3.	Budowa bazy sprzętowej do utrzymania dróg i terenów publicznych	Liczba zakupionych maszyn i pojazdów do utrzymania dróg i terenów publicznych [szt.]	UG	2026-2035
1.3.4.	Budowa miejsc parkingowych w kluczowych lokalizacjach w gminie	Liczba lokalizacji objętych budową lub rozbudową parkingów [szt.]	UG	2026-2035
1.3.5.	Zapewnienie miejsc schronienia w nowo powstających budynkach użyteczności publicznej	Liczba osób mogących jednocześnie skorzystać z miejsc schronienia [osoby]	UG, Inwestor	2026-2035
1.3.6.	Dalsze doposażenie jednostek OSP w nowoczesny sprzęt i rozwój Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych	Liczba aktywnie działających Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP) [szt.]	UG, NGO	2026-2035
1.3.7.	Organizacja imprez promujących zasady bezpieczeństwa	Liczba wydarzeń o charakterze edukacyjno-prewencyjnym z zakresu bezpieczeństwa [szt./rok]	UG, GOPS, GOK, BP, NGO, Szkoła, KPP	2026-2035

1.3.8.	Dbanie (remonty , modernizacja) o obiekty zabytkowe na terenie gminy	Liczba obiektów zabytkowych objętych pracami konserwatorskimi, remontowymi lub zabezpieczającymi [szt.]	UG, Parafie, Inwestor	2026-2035
1.3.9.	Rozbudowa systemu monitoringu i instalacja fotopułapek	Liczba punktów monitoringu wizyjnego [szt.]	UG	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej				
Cel operacyjny 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców gminy				
1.4.1.	Wdrożenie i rozwój publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej	Liczba kursów wykonywanych w dni robocze i weekendy [kursy/tydzień]	UG, UM	2026-2035
1.4.2.	Promocja transportu współdzielonego jako element walki w wykluczeniem komunikacyjnym	Liczba kampanii i działań promujących transport współdzielony [szt./rok]	UG, GOPS, NGO	2026-2035

Cel 2. Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców

Budowanie kapitału społecznego Gminy Bliżyn stanowi fundament trwałego rozwoju lokalnego i warunek wzmacniania wspólnoty opartej na współpracy, zaufaniu oraz aktywności obywatelskiej. Działania w ramach tego celu strategicznego koncentrują się na tworzeniu warunków do wszechstronnego rozwoju mieszkańców – zarówno w wymiarze edukacyjnym, społecznym, jak i zdrowotnym. Celem jest zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez dostęp do nowoczesnej edukacji, kultury, opieki zdrowotnej i usług społecznych, a także wspieranie integracji międzypokoleniowej i równości szans.

W sferze edukacji gmina będzie kontynuować proces modernizacji infrastruktury oświatowej, dostosowując ją do współczesnych potrzeb uczniów i wyzwań demograficznych. Prowadzona będzie rozbudowa bazy edukacyjnej, w tym budowa nowoczesnej hali sportowej, oraz doposażanie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, umożliwiające wykorzystanie nowych technologii w procesie kształcenia. W odpowiedzi na zmiany demograficzne i konieczność racjonalizacji sieci placówek oświatowych wskazane jest opracowanie audytu oświaty, który pozwoli na ocenę efektywności funkcjonowania szkół i ewentualną ich konsolidację z zachowaniem standardów jakości edukacji. Wysoka jakość nauczania będzie również wzmacniana poprzez pozyskiwanie środków na zajęcia dodatkowe i rozwój pasji uczniów, a także przez rozwój programów edukacyjnych, artystycznych i kulturowych, sprzyjających kreatywności, współpracy i rozwojowi kompetencji społecznych. Istotnym elementem rozwoju społecznego jest również rozwój oferty biblioteki publicznej, która pełni funkcję lokalnego centrum wiedzy, kultury i integracji, oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkołach, odpowiadającego na potrzeby emocjonalne dzieci i młodzieży.

Równolegle gmina będzie rozwijać infrastrukturę i ofertę sprzyjającą integracji społecznej oraz aktywności mieszkańców. Działania w tym zakresie obejmują budowę i modernizację świetlic wiejskich, które staną się lokalnymi centrami spotkań, edukacji nieformalnej i inicjatyw społecznych, a także tworzenie miejsc integracji lokalnej, umożliwiających wspólne spędzanie czasu i budowanie więzi międzyludzkich. W celu aktywizacji społecznej i promocji wspólnotowych wartości gmina będzie organizować imprezy sportowo-kulturalne i integracyjne, a także rozwijać infrastrukturę sportową dla wszystkich grup wiekowych, promując aktywny i zdrowy styl życia. Ważnym obszarem działań będzie także rozwój oferty aktywizacyjnej dla seniorów oraz wspieranie kół gospodyń wiejskich, zespołów folklorystycznych i organizacji pozarządowych, które pełnią kluczową rolę w pielęgnowaniu tradycji, wzmacnianiu tożsamości lokalnej i angażowaniu społeczności w życie gminy. Działania te mają budować więzi międzypokoleniowe, wspierać wolontariat oraz rozwijać współpracę społeczną i obywatelską. W zakresie zdrowia publicznego i profilaktyki gmina będzie podejmować szereg działań ukierunkowanych na poprawę jakości i dostępności usług medycznych. Zakłada się rozwój i wspieranie opieki zdrowotnej, promocję prozdrowotnych zachowań wśród mieszkańców, realizację programów profilaktycznych oraz rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych we współpracy GOPS Bliżyn i SPZOZ w Bliżynie. Działania te będą wspierały utrzymanie dobrej kondycji zdrowotnej mieszkańców, wczesne wykrywanie chorób i przeciwdziałanie wykluczeniu zdrowotnemu. Gmina Bliżyn będzie również kontynuować działania na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej i budynków użyteczności publicznej, zgodnie z wymogami Ustawy o dostępności, oraz likwidować bariery architektoniczne, by każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku czy stanu zdrowia – mógł w pełni uczestniczyć w życiu społecznym. Alternatywą może być potencjalna transformacja systemu pomocy społecznej poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych, które zintegruje działania opiekuńcze,

wsparcie środowiskowe i aktywizację mieszkańców w ramach nowoczesnego, kompleksowego systemu usług społecznych. Powołanie CUS może stanowić odpowiedź na obserwowane i prognozowane zmiany w strukturze społecznej gminy, w tym rosnącą liczbę osób starszych, samotnych oraz wymagających wieloaspektowego wsparcia. Decyzja o jego utworzeniu powinna zostać poprzedzona dogłębną analizą potencjału lokalnych usług społecznych, dostępnych zasobów kadrowych i organizacyjnych oraz oceny możliwości integracji działań instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i środowisk lokalnych. Wymagać również będzie zmiany sposobu finansowania usług społecznych. Uzupełnieniem tego procesu będzie rozwój usług opiekuńczych na terenie gminy, ukierunkowany na zapewnienie kompleksowego i elastycznego wsparcia osobom niesamodzielnym, starszym i przewlekle chorym. Działania te są bezpośrednio związane z procesem starzenia się społeczeństwa oraz przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i pomoc środowiskową, a ich celem będzie dostosowanie form i zakresu wsparcia do indywidualnych potrzeb beneficjentów, przy jednoczesnej decentralizacji usług i zwiększeniu ich dostępności w społecznościach lokalnych.

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 2. Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców				
Cel operacyjny 2.1. Rozwój edukacji i wsparcie młodzieży				
2.1.1.	Dostosowanie szkół i świetlic do potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba szkół i świetlic dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]	UG, Szkoła	2026-2035
2.1.2.	Rozbudowa bazy edukacyjnej w tym budowa hali sportowej	Powierzchnia nowo wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów edukacyjnych [m²]	UG, Szkoła	2026-2035
2.1.3.	Doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne	Liczba szkół objętych doposażeniem [szt.]	UG, Szkoła	2026-2035
2.1.4.	Opracowanie analizy funkcjonowania oświaty w celu ewentualnej konsolidacji szkół podstawowych w kontekście zmian demograficznych	Opracowany dokument analizy funkcjonowania oświaty [szt.]	UG	2030
2.1.5.	Pozyskiwanie środków na zajęcia dodatkowe i rozwój pasji uczniów	Liczba zrealizowanych programów lub projektów rozwijających pasje uczniów (artystyczne, naukowe, sportowe) [szt.]	Szkoła	2026-2035
2.1.6.	Rozbudowa i rozwój oferty biblioteki publicznej	Liczba osób korzystających z oferty biblioteki [osoby/rok]	BP	2026-2035
2.1.7.	Rozwój programów edukacyjnych, kulturowych i artystycznych	Liczba nowych lub kontynuowanych programów edukacyjnych, kulturowych i artystycznych realizowanych w gminie [szt./rok]	UG, Szkoła	2026-2035

2.1.8.	Zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkołach	Liczba zatrudnionych lub współpracujących psychologów i pedagogów szkolnych [osoby]	UG, Szkoła, PPP	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 2. Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców				
Cel operacyjny 2.2. Wspieranie aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej				
2.2.1.	Budowa i modernizacja świetlic wiejskich	Liczba nowo wybudowanych i/lub zmodernizowanych świetlic wiejskich [szt.]	UG	2026-2035
2.2.2.	Tworzenie miejsc integracji lokalnej	Liczba sołectw objętych działaniami na rzecz tworzenia miejsc integracji [szt.]	UG, NGO	2026-2035
2.2.3.	Organizacja imprez sportowo-kulturalnych i integracyjnych na terenie całej gminy	Liczba imprez sportowych, kulturalnych i integracyjnych organizowanych w ciągu roku [szt./rok]	GOK, UG, Szkoła, NGO,	2026-2035
2.2.4.	Rozwój oferty aktywizacyjnej dla seniorów	Liczba programów, projektów i inicjatyw skierowanych do seniorów [szt./rok]	GOPS, NGO, UG, GOK, BP	2026-2035
2.2.5.	Wspieranie działalności kół gospodyń wiejskich, zespołów folklorystycznych i NGO	Liczba wspólnych inicjatyw i wydarzeń realizowanych przez KGW, zespoły folklorystyczne i NGO [szt./rok]	UG, NGO	2026-2035

2.2.6.	Rozwój infrastruktury sportowej przeznaczonej dla wszystkich grup wiekowych jako element promowania aktywności i integracji społecznej	Liczba miejscowości objętych inwestycjami w infrastrukturę sportową [szt.]	UG	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 2. Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców				
Cel operacyjny 2.3. Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych w gminie				
2.3.1.	Rozwój i wspieranie opieki zdrowotnej	Liczba lekarzy specjalistów w SPZOZ	SPZOZ	2026-2035
2.3.2.	Promocja prozdrowotnych zachowań wśród mieszkańców	Liczba kampanii i wydarzeń promujących zdrowy styl życia [szt./rok]	Szkoła, UG, SPZOZ, MGOPS	2026-2035
2.3.3.	Rozwój programów profilaktycznych w gminie	Liczba mieszkańców objętych programami profilaktycznymi [osoby/rok]	SPZOZ	2026-2035
2.3.4.	Rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych we współpracy z GOPS Bliżyn i SPZOZ Bliżyn	liczba mieszkańców objętych usługami rehabilitacyjnymi i opiekuńczymi [osoby/rok]	SPZOZ, GOPS	2026-2035
2.3.5.	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do wymogów Ustawy o dostępności	Liczba zrealizowanych inwestycji modernizacyjnych zwiększających dostępność (np. windy, podjazdy, oznakowanie, systemy informacyjne) [szt.]	UG, GOPS, Szkoła, GOK, BP, SPZOZ	2026-2035

2.3.6.	Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej	Liczba miejsc i obiektów w przestrzeni publicznej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne [szt.]	UG	2026-2035
2.3.7.	Transformacja systemu pomocy społecznej w gminie poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych oferującego kompleksowe i zintegrowane wsparcie mieszkańców	Liczba usług społecznych realizowanych w ramach CUS [szt.]	GOPS, UG	2028-2035
2.3.8.	Rozwój usług opiekuńczych na terenie gminy Bliżyn w tym uwzględniając decentralizację usług	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi [osoby/rok]	GOPS, NGO	2026-2035

Cel 3. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy

Rozwój lokalnej gospodarki Gminy Bliżyn opiera się na tworzeniu sprzyjających warunków dla inwestycji, przedsiębiorczości i zatrudnienia, przy równoczesnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych. Celem strategicznym jest wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy poprzez aktywizację lokalnego rynku pracy, wspieranie przedsiębiorców, rozwój sektora ekonomii społecznej oraz promocję gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania, życia i wypoczynku.

W pierwszej kolejności gmina będzie dążyć do zwiększenia konkurencyjności gospodarczej i inwestycyjnej poprzez tworzenie przyjaznego, stabilnego i przewidywalnego środowiska dla prowadzenia działalności gospodarczej. Istotnym atutem Gminy Bliżyn jest jej dogodne położenie komunikacyjne w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej S7, łączącej Warszawę, Kielce i Kraków, co zapewnia szybki dostęp do głównych ośrodków gospodarczych regionu i kraju. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości jest bliskość Skarżyska-Kamiennej – znaczącego ośrodka przemysłowego i usługowego, z którym gmina pozostaje w ścisłych relacjach funkcjonalnych, tworząc wspólny lokalny rynek pracy i powiązania gospodarcze. Działania w tym obszarze obejmą promocję terenów inwestycyjnych, przygotowanie kompleksowej i przejrzystej oferty dla potencjalnych inwestorów, a także aktywny udział w wydarzeniach gospodarczych, targach i inicjatywach promocyjnych, służących budowaniu rozpoznawalności Bliżyna jako miejsca przyjaznego inwestycjom. W tym kontekście planowane jest również stosowanie preferencji lokalnych, które stanowić będą narzędzie wspierania przedsiębiorczości oraz przyciągania nowych przedsięwzięć, zwłaszcza w sektorach zgodnych z profilem rozwojowym gminy – takich jak przemysły lekkie, usługi, turystyka i rolnictwo ekologiczne. Kluczowym elementem rozwoju lokalnej gospodarki będzie także wspieranie lokalnych przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, zwłaszcza funduszy unijnych i krajowych. Gmina zamierza tworzyć przyjazny ekosystem doradczy, informacyjny i partnerski, który umożliwi lokalnym firmom rozwój, modernizację i wdrażanie innowacji, wykorzystując potencjał instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania „U Źródeł" oraz samorządu. Środki, jakimi dysponuje LGD „U Źródeł" na rozwój przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, będą ważnym uzupełnieniem lokalnego systemu wsparcia, w szczególności dla mikro i małych firm oraz podmiotów ekonomii społecznej. Wsparcie to będzie powiązane z rozwojem programów przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji osób bezrobotnych, realizowanych we współpracy z przedsiębiorcami, instytucjami rynku pracy i partnerami społecznymi. Celem tych działań będzie zwiększenie poziomu zatrudnienia mieszkańców, dopasowanie kompetencji do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz ograniczenie zjawiska migracji zarobkowej. Ważnym obszarem działań będzie wzmacnianie współpracy międzysektorowej. Gmina Bliżyn będzie rozwijać partnerstwa z samorządami, przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu i organizacjami społecznymi, które pozwolą tworzyć wspólne projekty infrastrukturalne, edukacyjne i promocyjne. Współpraca ta obejmie także wsparcie sektora ekonomii społecznej, który odgrywa coraz większą rolę w aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w świadczeniu usług użyteczności publicznej. Gmina będzie wspierać tworzenie spółdzielni socjalnych, fundacji i stowarzyszeń działających w sferze usług opiekuńczych, kulturalnych, ekologicznych i rekreacyjnych. Równolegle rozwijane będą działania z zakresu promocji gospodarczej i turystycznej, mające na celu wzmocnienie pozytywnego wizerunku Gminy Bliżyn w regionie i w kraju. Jednym z kluczowych kierunków będzie utworzenie marki turystycznej gminy, spójnej z identyfikacją wizualną samorządu, która pozwoli na budowanie jednolitego, rozpoznawalnego wizerunku miejsca o wyjątkowych walorach przyrodniczych

i kulturowych. Istotnym elementem budowania świadomości marki miejsca jest jej wiarygodność, wynikająca z lokalnej tożsamości. Marka, która nie koresponduje z tożsamością miejsca, a opiera się jedynie na artystycznej kreacji marketingowej, będzie nieskuteczna. Gmina powinna być postrzegana jako miejsce pożądane do życia, oferujące wiele atutów sprzyjających zapewnieniu zdrowego i szczęśliwego życia rodzinnego. Wykreowanie marki własnej to proces żmudny, obarczony dużym ryzykiem oraz wymagający przemyślanych i skoordynowanych działań jednostek administracji publicznej, sektora pozarządowego oraz sektora prywatnego. Przedsiębiorcy muszą uwierzyć, że wzrost rozpoznawalności gminy przełoży się na ich wymierne zyski. Marka ta stanie się podstawą do promocji walorów przyrodniczych i kulturowych, a także organizacji wydarzeń o charakterze regionalnym i ponadlokalnym, które będą wzmacniać atrakcyjność gminy i jej rozpoznawalność. Gmina będzie wspierać również rozwój agroturystyki i gospodarstw ekologicznych, traktując je jako istotne elementy lokalnej gospodarki opartej na zasobach środowiskowych i tradycjach wiejskich. Działania w tym zakresie obejmą promocję lokalnych produktów i dziedzictwa kulturowego. Ważnym uzupełnieniem tego kierunku będzie rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, obejmujący m.in. ścieżki rowerowe, szlaki piesze oraz punkty obsługi turystów w Mroczkowie, Gostkowie, Kopciach i Sołtykowie, które wyposażone zostaną w altany z grillami oraz place postojowe ze stojakami na rowery. Projektowany punkt obsługi turysty w Mroczkowie będzie składać się z urządzonych terenów zielonych z ławkami parkowymi i oświetleniem, parkingiem ze stojakami na rowery. Ofertą uzupełniającą, wzbogacającą i uatrakcyjniającą ofertę turystyczną poszczególnych punktów obsługi turysty będą place zabaw, urządzenia fitness, boiska do gier zespołowych oraz parking w Mroczkowie. Ich zadaniem będzie przyciągnięcie większej liczby turystów. Teren wokół zbiornika w Sołtykowie zostanie wyposażony w infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną w postaci alei wokół zbiornika, urządzonych terenów zielonych wraz z obiektami małej architektury. Należy podkreślić, że Strategia nie wskazuje konkretnych lokalizacji nowych tras rowerowych, pozostawiając ich przebieg do określenia na etapie opracowań planistycznych i projektowych, z zachowaniem zasad ochrony środowiska i ładu przestrzennego. W sferze kultury i promocji gospodarczo-turystycznej planowane jest organizowanie wydarzeń promujących gminę, które będą integrować lokalne społeczności i prezentować dorobek kulturalny oraz potencjał inwestycyjny regionu. Szczególne znaczenie przypisuje się projektom rozwijającym lokalną tożsamość i dziedzictwo, takim jak budowa i rozwój muzeum dawnych rzemiosł i centrum garncarstwa w Rędocinie, który stanie się wizytówką gminy oraz platformą prezentacji tradycji, sztuki i lokalnej przedsiębiorczości. W ramach inwestycji związanej z muzeum garncarstwa w Rędocinie przewidziano adaptację istniejącego czynnego warsztatu garncarskiego oraz budowę nowego budynku muzeum związanego z tradycjami garncarskimi miejscowości Rędocin.

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 3. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy				
Cel operacyjny 3.1. Przyciąganie inwestorów i wspieranie przedsiębiorczości				
3.1.1.	Promocja terenów inwestycyjnych w gminie	Średnioroczna liczba ofert inwestycyjnych o przeznaczeniu przemysłowym, logistycznym, magazynowym [sz.]	UG, Inwestor, UM	2026-2035
3.1.2.	Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów lub spotkań informacyjnych [szt./rok]	UG, NGO, LGD	2026-2035
3.1.3.	Rozwój programów przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizowania osób bezrobotnych	liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem (szkolenia, staże, prace interwencyjne) [osoby/rok]	PUP, GOPS, UG, NGO	2026-2035
3.1.4.	Współpraca z partnerami samorządowymi, przedsiębiorcami oraz organizacjami społecznymi w zakresie rozwijania warunków do rozwoju gospodarczego na terenie gminy	Liczba wspólnych projektów lub przedsięwzięć realizowanych w partnerstwie [szt.]	UG, NGO, Inwestor, LGD	2026-2035
3.1.5.	Wsparcie sektora ekonomii społecznej	Liczba podmiotów ekonomii społecznej [szt.]	UG, GOPS, NGO	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 3. Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy				
Cel operacyjny 3.2. Rozwój turystyki i produktów lokalnych				
3.2.1.	Utworzenie marki turystycznej gminy spójnej z identyfikacją wizualną samorządu	Opracowanie i wdrożenie strategii marki turystycznej Gminy Bliżyn [tak/nie]	UG, GOK	2028-2035
3.2.2.	Promocja walorów przyrodniczych i kulturowych	Liczba wydarzeń, kampanii lub projektów promujących walory przyrodnicze i kulturowe gminy [szt./rok]	UG, GOK, BP, NGO	2026-2035
3.2.3.	Rozwój agroturystyki i gospodarstw ekologicznych	Liczba gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych na terenie gminy [szt.]	UG	2026-2035
3.2.4.	Budowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej: ścieżki rowerowe, szlaki piesze, punkty obsługi turystów	Długość ścieżek rowerowych i szlaków pieszych oraz liczba punktów obsługi turystów [km/szt.]	UG, UM, Powiat	2026-2035
3.2.5.	Organizacja wydarzeń promujących gminę	Liczba wydarzeń promujących Gminę Bliżyn (targi, festyny, pikniki, spotkania branżowe) [szt./rok]	UG, GOK, NGO	2026-2035
3.2.6.	Budowa i rozwój muzeum dawnych rzemiosł i centrum żywego garncarstwa w Rędocinie	Liczba ekspozycji stałych i czasowych prezentujących dziedzictwo rzemiosła [szt.]	UG, GOK, NGO	2034-2035

Cel 4. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią

Gmina Bliżyn należy do obszarów o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych — niemal w całości objęta jest różnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarami chronionego krajobrazu, rezerwatami przyrody oraz terenami wchodzącymi w skład sieci Natura 2000. Tak wysokie nasycenie formami ochrony środowiska wymaga prowadzenia polityki rozwojowej w sposób zrównoważony, odpowiedzialny i zgodny z zasadą poszanowania przyrody, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów ochronnych oraz konieczności zachowania bioróżnorodności. Zrównoważony rozwój Gminy Bliżyn oznacza zatem racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, tak aby działania inwestycyjne, gospodarcze i społeczne sprzyjały poprawie jakości życia mieszkańców, nie naruszając przy tym równowagi ekologicznej. Celem strategicznym w tym obszarze jest wzmocnienie odporności gminy na skutki zmian klimatu, poprawa efektywności gospodarowania zasobami oraz rozwój przestrzeni zielonych i rekreacyjnych, które – realizowane w duchu poszanowania przyrody – stanowią o atrakcyjności, tożsamości i wysokiej jakości środowiska życia w gminie. Jednym z kluczowych wyzwań jest dalszy rozwój systemu gospodarki odpadami, tak aby zwiększyć poziom selektywnej zbiórki i recyklingu, a tym samym ograniczyć ilość odpadów trafiających na składowiska. W tym celu planuje się rozwój i doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów, prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących segregacji, a także rozbudowę i modernizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który umożliwi mieszkańcom wygodne przekazywanie różnorodnych frakcji odpadów, w tym problemowych. Równolegle kontynuowane będą działania związane z likwidacją azbestu, realizowane z wykorzystaniem środków zewnętrznych i krajowych programów wsparcia, co przyczyni się do eliminacji zagrożeń środowiskowych i zdrowotnych oraz poprawy estetyki przestrzeni publicznej. Gmina Bliżyn będzie również podejmować działania adaptacyjne do zmian klimatu, koncentrując się na efektywnym gospodarowaniu wodami opadowymi oraz zwiększaniu retencji. W ramach tego kierunku planuje się promowanie małej retencji i systemów gromadzenia wody opadowej, w tym montaż zbiorników przydomowych, ogrodów deszczowych czy systemów infiltracyjnych. Takie rozwiązania pozwolą ograniczyć skutki suszy i podtopień, a jednocześnie wspierać naturalny obieg wody w środowisku. Ważnym komponentem polityki ekologicznej gminy będzie również promowanie odnawialnych źródeł energii (OZE), wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji budynków, co przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz poprawy jakości powietrza. Gmina będzie wspierać mieszkańców i przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków na realizację projektów z zakresu poprawy efektywności energetycznej i ograniczania niskiej emisji. Działania w zakresie ochrony środowiska będą uzupełnione przez edukację ekologiczną skierowaną do wszystkich grup wiekowych, realizowaną we współpracy ze szkołami, instytucjami kultury i organizacjami społecznymi. Celem jest kształtowanie postaw proekologicznych, zwiększanie świadomości ekologicznej i odpowiedzialności mieszkańców za stan środowiska naturalnego. W tym kontekście istotne znaczenie będzie miała także promocja zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, w tym racjonalnego nawożenia, ochrony gleb, wód i bioróżnorodności, realizowana we współpracy z ośrodkami doradztwa rolniczego oraz lokalnymi rolnikami.

Równolegle do działań środowiskowych, Gmina Bliżyn będzie konsekwentnie rozwijać system terenów zielonych i rekreacyjnych, stanowiący naturalne dopełnienie dotychczasowych kierunków rozwoju społecznego i przestrzennego. Inwestycje w zieleń i rekreację mają służyć podnoszeniu jakości życia mieszkańców, integracji lokalnej społeczności oraz tworzeniu atrakcyjnych, przyjaznych i zdrowych przestrzeni publicznych. Działania te wpisują się w szerszą wizję gminy jako miejsca, które rozwija się w sposób zrównoważony — łącząc nowoczesność, dbałość o mieszkańców oraz poszanowanie

ekologicznego profilu i przyrodniczego dziedzictwa gminy. Szczególne znaczenie będzie miało zagospodarowanie terenów przy zalewie w Bliżynie – jednego z najcenniejszych obszarów rekreacyjnych gminy. Planowane działania będą realizowane w sposób sprzyjający rekreacji, turystyce rodzinnej i aktywności fizycznej, ale z zachowaniem pełnej równowagi między dostępnością a ochroną środowiska. Priorytetem będzie utrzymanie naturalnego charakteru i krajobrazowego piękna tego miejsca, które stanowi wizytówkę gminy i element jej tożsamości. Uzupełnieniem tych działań będzie zagospodarowanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w innych częściach gminy, poprzez tworzenie stref zieleni urządzonej, placów zabaw, siłowni plenerowych, tras spacerowych i miejsc integracji. Przestrzenie te będą sprzyjały aktywnemu wypoczynkowi, integracji międzypokoleniowej oraz budowaniu więzi społecznych, co bezpośrednio wspiera realizację celów społecznych i edukacyjnych strategii. Nie mniej istotne pozostaje utrzymanie i pielęgnacja istniejącej zieleni w przestrzeniach publicznych, obejmujące rewitalizację parków, skwerów i alei drzew, nasadzenia nowej zieleni oraz działania poprawiające estetykę i mikroklimat miejscowości. W ten sposób gmina będzie kontynuować politykę przestrzennego ładu i estetyki, jednocześnie chroniąc swoje naturalne zasoby i wzmacniając wizerunek Bliżyna jako gminy ekologicznej, zielonej i przyjaznej mieszkańcom.

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 4. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią				
Cel operacyjny 4.1. Rozwój nowoczesnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarki odpadami na terenie gminy				
4.1.1.	Rozwój systemu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	Liczba nowych punktów lub pojemników do selektywnej zbiórki odpadów [szt.]	UG	2026-2035
4.1.2.	Kontynuacja działań związanych z likwidacją azbestu	Masa usuniętych i zutylizowanych wyrobów zawierających azbest [Mg]	UG	2026-2035
4.1.3.	Rozbudowa i modernizacja PSZOK	Powierzchnia zmodernizowanego lub rozbudowanego PSZOK [m²]	UG	2029-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 4. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią				
Cel operacyjny 4.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu				
4.2.1.	Promocja małej retencji i systemów gromadzenia wody opadowej	Liczba gospodarstw domowych lub instytucji, które wdrożyły systemy gromadzenia wody (np. zbiorniki, ogrody deszczowe) [szt.]	UG, WFOŚiGW	2026-2035

4.2.2.	Promowanie wymiany źródeł ciepła, OZE oraz termomodernizacji budynków	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i szkoleń z zakresu OZE i efektywności energetycznej [szt./rok]	UG, Szkoła, NGO, WFOŚiGW	2026-2035
4.2.3.	Działania edukacyjne w zakresie ekologii skierowane do wszystkich grup wiekowych	Liczba zorganizowanych wydarzeń edukacyjnych, warsztatów, konkursów i lekcji ekologicznych [szt./rok]	Szkoła, NGO, UG	2026-2035
4.2.4.	Promocja zasad Dobrej Praktyki Rolniczej	Liczba kampanii informacyjnych i publikacji dotyczących DPR [szt.]	UG, ŚODR	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 4. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią				
Cel operacyjny 4.3. Rozwój terenów rekreacyjnych i zielonych				
4.3.1.	Dalsze zagospodarowanie terenów przy zalewie w Bliżynie	Powierzchnia zagospodarowanego terenu przy zalewie [ha]	UG	2026-2035
4.3.2.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych	Liczba nowych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych (parki, skwery, place zabaw, strefy relaksu) [szt.]	UG	2026-2035
4.3.3.	Utrzymanie zieleni w przestrzeniach publicznych	Liczba nowych nasadzeń drzew, krzewów i roślin ozdobnych [szt./rok]	UG	2026-2035

Cel 5. Sprawna i nowoczesna administracja publiczna

Nowoczesna administracja publiczna stanowi fundament skutecznego zarządzania rozwojem lokalnym oraz budowania zaufania mieszkańców do instytucji samorządowych. Celem strategicznym Gminy Bliżyn w tym obszarze jest podniesienie jakości, efektywności i transparentności funkcjonowania administracji, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału nowych technologii, rozwoju kompetencji pracowników i wzmacnianiu dialogu z mieszkańcami.

Rozwój gminy wymaga wdrażania nowoczesnych rozwiązań cyfrowych, które usprawnią komunikację z mieszkańcami, zwiększą przejrzystość działań administracji oraz poprawią bieżące funkcjonowanie urzędu. W dobie powszechnej cyfryzacji, możliwość załatwienia sprawy online staje się standardem w obsłudze klienta, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Coraz większa część mieszkańców — zwłaszcza osoby młodsze i aktywne zawodowo — oczekuje, że usługi publiczne będą dostępne w taki sam sposób, jak bankowość elektroniczna czy zakupy internetowe: szybko, wygodnie i bez konieczności osobistej wizyty w urzędzie. Dlatego jednym z priorytetów Gminy Bliżyn jest rozwój e-usług publicznych, elektronicznego obiegu dokumentów oraz nowoczesnych systemów obsługi mieszkańców, umożliwiających załatwianie coraz większej liczby spraw urzędowych w sposób zdalny, z wykorzystaniem podpisu elektronicznego, profilu zaufanego czy aplikacji mobilnych. Wdrażane rozwiązania będą przyczyniać się do zwiększenia efektywności pracy urzędu, ograniczenia zużycia papieru, usprawnienia obiegu informacji oraz lepszego monitorowania realizacji zadań. Działania te zostaną uzupełnione o systematyczną modernizację stron internetowych Gminy i jej jednostek organizacyjnych, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, przejrzystości informacji oraz wysokich standardów cyberbezpieczeństwa. Nowoczesna, intuicyjna i bezpieczna komunikacja online stanie się jednym z filarów relacji gminy z mieszkańcami, zwiększając ich komfort, zaufanie i poczucie uczestnictwa w życiu wspólnoty lokalnej.

Wraz z dynamicznym rozwojem technologii informatycznych rośnie znaczenie ochrony danych, bezpieczeństwa informacyjnego oraz odpowiedzialnego korzystania z zasobów cyfrowych. Gmina Bliżyn dostrzega, że współczesna administracja publiczna funkcjonuje w środowisku, w którym ryzyka związane z cyberprzestępczością, utratą danych czy błędami systemowymi mogą mieć realny wpływ na jakość usług publicznych i zaufanie mieszkańców. Dlatego jednym z istotnych priorytetów będzie systematyczne zwiększanie bezpieczeństwa danych oraz rozwój infrastruktury teleinformatycznej, obejmujący wdrażanie nowoczesnych zabezpieczeń, aktualizację oprogramowania, tworzenie kopii zapasowych i stosowanie procedur zgodnych z krajowymi oraz europejskimi standardami ochrony informacji. Działania w tym zakresie będą łączyć aspekt techniczny i edukacyjny – oprócz rozwoju narzędzi i procedur ochronnych, gmina będzie prowadzić kampanie i szkolenia z zakresu cyberbezpieczeństwa, skierowane zarówno do pracowników administracji, jak i mieszkańców. Celem będzie podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń cyfrowych, umiejętności rozpoznawania prób wyłudzeń, ochrony danych osobowych i bezpiecznego korzystania z usług elektronicznych. Równolegle Gmina Bliżyn będzie inwestować w rozwój kompetencji cyfrowych kadry urzędniczej oraz mieszkańców, realizując szkolenia z zakresu nowoczesnych technologii, obsługi systemów informatycznych, pracy w środowisku online i wykorzystywania narzędzi e-administracji. Będzie to stanowić element szerzej rozumianej transformacji cyfrowej gminy, której celem jest nie tylko automatyzacja procesów administracyjnych, ale również budowa nowoczesnej, otwartej i świadomej społeczności cyfrowej. Rezultatem tych działań będzie zwiększenie efektywności pracy urzędu, usprawnienie komunikacji z mieszkańcami oraz podniesienie poziomu zaufania do instytucji

publicznych. Jednocześnie mieszkańcy, wyposażeni w podstawowe umiejętności cyfrowe, będą mogli w pełni korzystać z dostępnych narzędzi e-usług, co pozwoli im aktywniej uczestniczyć w życiu społecznym, edukacyjnym i gospodarczym gminy. W ten sposób rozwój kompetencji technologicznych stanie się jednym z filarów nowoczesnego, bezpiecznego i przyjaznego mieszkańcom samorządu lokalnego. W kontekście dynamicznych zmian technologicznych i organizacyjnych, rozwój kompetencji zawodowych, menedżerskich i społecznych kadry administracyjnej stanowi naturalne uzupełnienie działań z zakresu cyfryzacji oraz bezpieczeństwa informacyjnego. Współczesna administracja nie może ograniczać się wyłącznie do wdrażania nowych narzędzi technologicznych – musi także rozwijać potencjał ludzi, którzy z tych narzędzi korzystają i decydują o skuteczności funkcjonowania urzędu. Gmina Bliżyn będzie konsekwentnie dążyć do tego, aby urząd oraz jednostki organizacyjne działały w sposób profesjonalny, elastyczny, transparentny i zorientowany na potrzeby mieszkańców. Oznacza to nie tylko doskonalenie procedur administracyjnych, ale przede wszystkim inwestowanie w rozwój pracowników, ich wiedzę i umiejętności. W tym celu planowane jest systematyczne organizowanie szkoleń, warsztatów i programów rozwoju zawodowego, obejmujących m.in. zarządzanie projektami, prawo administracyjne, finanse publiczne, obsługę klienta, komunikację interpersonalną oraz zarządzanie zmianą. Podnoszenie kompetencji urzędników będzie również sprzyjać większej integracji wewnętrznej administracji oraz budowaniu kultury organizacyjnej opartej na współpracy, zaufaniu i ciągłym doskonaleniu. Profesjonalna, kompetentna i zaangażowana kadra stanie się jednym z kluczowych czynników sukcesu samorządu – urzędem, który nie tylko sprawnie zarządza gminą, ale także wspiera mieszkańców, rozumie ich potrzeby i aktywnie uczestniczy w procesach rozwoju lokalnego. Równocześnie istotnym elementem budowania nowoczesnego samorządu będzie aktywizacja społeczności lokalnych poprzez wykorzystanie funduszu sołeckiego. Fundusz ten stanowi narzędzie wspierania lokalnych inicjatyw i rozwoju wspólnot sołeckich, zwiększając poczucie współodpowiedzialności mieszkańców za swoje otoczenie. Realizacja oddolnych projektów z funduszu sołeckiego sprzyja integracji społecznej i wzmacnia dialog między mieszkańcami a samorządem.

Gmina będzie również prowadzić działania promujące Bliżyn jako atrakcyjne miejsce do życia, pracy i inwestowania, w tym zachęcać nowych mieszkańców do meldowania się w gminie. Wzrost liczby mieszkańców przekłada się bezpośrednio na rozwój gospodarczy i społeczny, a także na wzrost dochodów własnych gminy. Działania promocyjne będą wspierały pozytywny wizerunek gminy jako miejsca przyjaznego rodzinom, nowoczesnego i dobrze zarządzanego. Ważnym elementem nowoczesnego samorządu będzie również współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce i za granicą. Gmina będzie rozwijać partnerstwa oparte na wymianie doświadczeń, wspólnych projektach promocyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. Takie działania przyczynią się do budowania wizerunku gminy jako aktywnego uczestnika współpracy ponadlokalnej i otwartego na wymianę dobrych praktyk.

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 5. Sprawna i nowoczesna administracja publiczna				
Cel operacyjny 5.1. Cyfryzacja i innowacje				
5.1.1.	Rozwój e-usług publicznych, elektronicznego obiegu dokumentów, systemów obsługi mieszkańców	Liczba wdrożonych e-usług publicznych dostępnych online [szt.]	UG	2026-2035
5.1.2.	Zwiększenie bezpieczeństwa danych i edukacja mieszkańców w zakresie cyberbezpieczeństwa	Liczba kampanii edukacyjnych i informacyjnych dotyczących cyberbezpieczeństwa [szt./rok]		2026-2035
5.1.3.	Szkolenia z nowoczesnych technologii dla mieszkańców i pracowników administracji	Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów z zakresu technologii cyfrowych [szt./rok]		2026-2035
5.1.4.	Systematyczna modernizacja i rozwój stron internetowych Gminy i jednostek z uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa	Liczba zmodernizowanych stron internetowych Gminy i jednostek organizacyjnych [szt.]	UG, GOK, Szkoła, SPZOZ	2026-2035

Numer	Działanie	Wskaźnik	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel strategiczny 5. Sprawna i nowoczesna administracja publiczna				
Cel operacyjny 5.2. Efektywne zarządzanie gminą				
5.2.1.	Podnoszenie kompetencji administracji samorządowej	Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach i kursach [osoby/rok]	UG, GOK, Szkoła, SPZOZ, GOPS	2026-2035
5.2.2.	Wykorzystanie funduszu sołeckiego do realizacji lokalnych inicjatyw	Liczba projektów i inicjatyw zrealizowanych w ramach funduszu sołeckiego [szt./rok]	UG	2026-2035
5.2.3.	Zachęcanie nowych mieszkańców do meldowania się w gminie	Liczba nowych zameldowań w gminie [osoby/rok]	UG	2026-2035
5.2.4.	Współpraca z innymi samorządami w Polsce i za granicą w zakresie wzajemnej promocji i wymiany kulturalnej	Liczba zawartych umów partnerskich i porozumień o współpracy między samorządami [szt.]	UG	2026-2035

Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, *Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie i którymi są m.in..:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Gmina Bliżyn pod względem hydrograficznym należy do dorzecza Wisły, region wodny Środkowej Wisły oraz Górnej-Zachodniej Wisły. Co za tym idzie administracyjnie podlega Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Warszawie (Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim oraz w Radomiu) oraz Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Krakowie (Zarząd Zlewni w Kielcach).

Zasoby wodne gminy oraz Plan Zagospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły

Wszystkie rzeki przepływające przez obszar gminy należą do rzek górsko-wyżynnych, charakteryzujących się deszczowo-niegruntowym reżimem zasilania oraz koncentracją odpływu w okresach nieregularnych wezbrań — zarówno wiosennych, roztopowych jak i letnich, spowodowanych intensywnymi opadami deszczu. Wody powierzchniowe nie cechują się dużą gęstością sieci rzecznej. Najważniejszą rzeką w gminie jest Kamienna, ale znajdują się tu również mniejsze strumienie i cieki wodne, które pełnią rolę odwadniającą i odprowadzającą wody powierzchniowe z terenów rolnych, łąk oraz lasów. Cieki te są istotne zwłaszcza w obszarach o gęstej roślinności i lesistych terenach, które stanowią znaczną połać gminy.

Zgodnie z polskim prawem wodnym oraz z Ramową Dyrektywą Wodną, podstawową jednostką gospodarki wodnej jest Jednolita Część Wód (JCW) dzieląca się na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) oraz Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). JCWPd wydzielone są w oparciu o system zlewniowy, dla których prowadzone są analizy presji antropogenicznych (m.in. poprzez monitoring wód) i opracowywane są zestawy działań dla wszystkich kategorii wód, ukierunkowane na osiągnięcie ustanowionych celów środowiskowych. Obszar gminy znajduje się w zlewniach 5 jednolitych części wód powierzchniowych, wszystkich o statusie naturalnym części wód, wymienionych w poniższej tabeli.

Tabela 1. JCWP na terenie gminy Bliżyn

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Presje	Stan JCWP
1	Kamienna do Żarnówki	RW20000323435	budowle piętrzące - rzeki główne	Zły stan wód
2	Czarna do Krasnej	RW2000032544199	budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe	Brak danych
3	Oleśnica	RW200006234329	źródła bytowe i komunalne (rozproszone); prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne; rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski.	Zły stan wód

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Na podstawie udostępnionych kart charakterystyki jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na potrzeby opracowania II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania, na terenie gminy Bliżyn, można wskazać szereg działań planowanych w celu poprawy jakości wód i osiągnięcia celów środowiskowych. Większość JCWP w obrębie gminy – w tym Kamienna, Krasna i Oleśnica – znajduje się obecnie w złym stanie wód lub jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Główne presje identyfikowane w analizowanych dokumentach obejmują odpływy miejskie (wody opadowe), presje związane z rozwojem zurbanizowanym i rolnictwem (m.in. nawożenie i depozycja biogenów), a także presje hydromorfologiczne, takie jak obecność budowli piętrzących i przekształcenia koryt rzek. W odpowiedzi na te wyzwania, dokumenty planistyczne przewidują m.in. działania na rzecz poprawy drożności cieków dla migracji ichtiofauny, odtworzenia naturalnego przebiegu rzek oraz ograniczenia wpływu zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych i rolniczych. Dla obszarów Natura 2000 szczególny nacisk położono na ochronę siedlisk i gatunków zależnych od jakości wód – w tym ryb, płazów, bezkręgowców i siedlisk torfowiskowych. Planowane są także ekspertyzy oceniające możliwość przywrócenia naturalnych warunków hydrologicznych, eliminacja barier dla migracji ryb, ochrona źródlisk, poprawa parametrów fizykochemicznych wody (np. redukcja stężeń azotu i fosforu), a także działania edukacyjne i kontrolne, które mają wspierać zachowania prośrodowiskowe użytkowników terenów nadrzecznych. W dokumentach dla niektórych JCWP wskazano konieczność szczegółowego monitoringu i dalszych badań biologicznych, jako warunku dokładnej oceny stanu wód i skuteczności podejmowanych działań. Uwzględniono także obszary objęte ochroną przyrody (parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne), dla których zachowanie odpowiedniego stanu wód powierzchniowych jest kluczowym czynnikiem ochrony ich walorów przyrodniczych.

Podstawowy poziom systematyki hydrogeologicznej stanowią jednolite części wód podziemnych (JCWPd) tj. jednostki terytorialne wydzielone w oparciu o system zlewniowy, dla których prowadzone

są analizy presji antropogenicznych (m.in. poprzez monitoring wód) i opracowywane są programy wodno-środowiskowe. Gmina Bliżyn znajduje się w obrębie trzech JCWPd: nr 85, 101 i 102, które leżą w zlewni Wisły. Na podstawie kart charakterystyk można wskazać, że stan wód podziemnych na obszarze gminy oceniany jest generalnie jako dobry, zarówno pod względem chemicznym, jak i ilościowym. Oznacza to, że zasoby wód podziemnych w gminie są odpowiednie do zaopatrzenia ludności i przemysłu oraz nie wykazują przekroczeń norm jakościowych.

W przypadku JCWPd GW2000101, obejmującej znaczny obszar województwa świętokrzyskiego i m.in. gminę Bliżyn, stwierdzono presję ilościową wynikającą z intensywnego poboru wód podziemnych – łączny roczny pobór w tej JCWPd przekracza 54 mln m³ (stan na 2018 rok), co stanowi 56% dostępnych zasobów. Choć ogólny stan wód oceniono jako dobry, to JCWPd została zaklasyfikowana jako zagrożona pod względem ilościowym, co skutkuje wdrożeniem szeregu działań uzupełniających, takich jak:

- opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej weryfikującej zasoby eksploatacyjne ujęć,
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych,
- działania edukacyjne w zakresie wodooszczędnych technologii w rolnictwie i przemyśle.

Z kolei JCWPd GW2000102 objemujący największy obszar gminy Bliżyn nie wykazuje presji antropogenicznych i została oceniona jako niezagrożona. Pobór wód z tej JCWPd jest znacznie mniejszy (7,96 mln m³/rok), co przekłada się na jedynie 16% wykorzystania dostępnych zasobów. Dla tej JCWPd nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań, co świadczy o stabilnej sytuacji hydrologicznej. Ostatni analizowany JCWPd GW200085 również charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym i ilościowym. Nie zidentyfikowano presji ani ryzyk dla osiągnięcia celów środowiskowych. Nie przewidziano tu również dodatkowych działań naprawczych czy ograniczających.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) jest podstawowym dokumentem planistycznym w gospodarce wodnej, w którym ustalono cele środowiskowe dla wód oraz obszarów chronionych. Jako główny cel wskazano osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, w tym co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych, w tym dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego. Dla osiągnięcia celów środowiskowych opracowane zostały katalogi i zestawy działań naprawczych. Dla wszystkich JCW obowiązuje katalog działań krajowych natomiast dla wybranych JCW przypisane zostały działania podstawowe i uzupełniające z zestawu działań. W przypadku gdy jednolita część wód (JCW) osiągnęła pożądany stan, celem jest niepogorszenie tego stanu. Działania przewidziane w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) dotyczące obszaru gminy Bliżyn (ale wskazujące więcej podmiotów odpowiedzialnych niż tylko Gmina) obejmują m.in.:

- kontrolowanie przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin,
- kontrolowanie gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych,
- aktualizację programów ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń,
- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii,

- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń,
- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta,
- ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP.

Zagrożenie powodziowe i plany zarządzania ryzykiem powodziowym

Warunki klimatyczne Polski powodują, że naturalnym ich elementem jest okresowe występowanie wezbrań rzek, czyli wzrost stanu wody w rzekach wynikający ze wzmożonego ich zasilania. Występujące w warunkach naturalnych wezbrania są nierozerwalnie związane z okresowym wylewaniem wody poza granice koryta rzecznego. Wystąpienie wezbranych wód rzecznych z koryta nie musi oznaczać wystąpienia powodzi. Zwykle o powodzi mówi się dopiero wówczas, gdy wylewające wody są przyczyną strat gospodarczych. Zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025r. poz. 960), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się, określając ustalenia m.in. strategii rozwoju gminy, Z kolei w myśl art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lica 2017r. Prawo wodne przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszaru, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Obszary zagrożenia powodzią z prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi 1% (raz na 100 lat) oraz 10% (raz na 10 lat) na terenie gminy Bliżyn, zostały określone na podstawie zaktualizowanych map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego, udostępnionych na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Ostatnia aktualizacja ww. map została podana do publicznej wiadomości w dniu 7 września 2022r. Z map tych wynika, że na terenie gminy mogą wystąpić lokalne podtopienia, spowodowane gwałtownym wzrostem poziomu wód w rzekach wywołane przez ulewne deszcze, roztopy czy zatory lodowe. Zagrożenie to dotyczy głównie rzeki Kamienna na całej długości przepływającej przez gminę Bliżyn. Dokładną lokalizację prezentuje poniższa grafika.

Rysunek 1. Mapa zagrożenia powodziowego w gminie Bliżyn

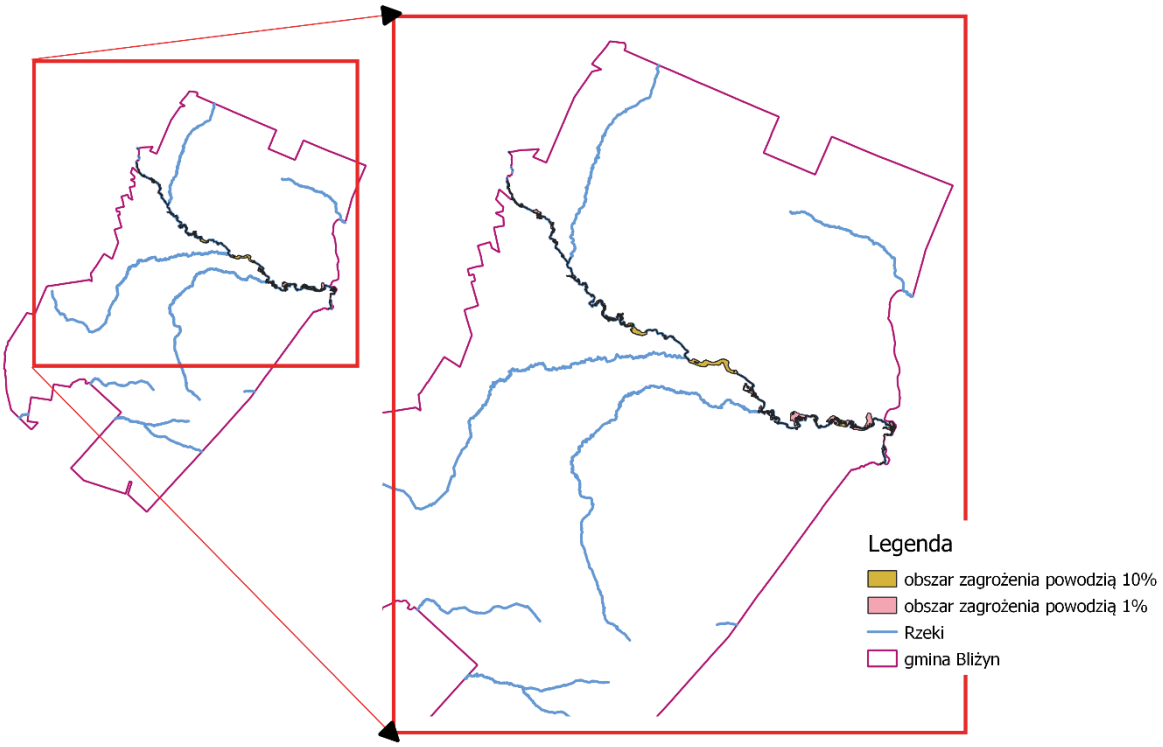

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, jako cel główny wskazuje się ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Dla obszarów, które szczególnie zagrożone są powodzią, przygotowano katalog działań, które pogrupowano według sposobu ich realizacji na działania techniczne i nietechniczne w tym m.in. naturalną retencję terenową, racjonalne planowanie przestrzenne i ograniczenie zabudowy w strefach zagrożenia, działania edukacyjne i informacyjne dla społeczności lokalnych oraz budowę i modernizację budowli hydrotechnicznych. W obszarze gminy Bliżyn nie przewidziano do realizacji żadnych działań inwestycyjnych w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS)

Plan opracowany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. – Prawo wodne z późn. zm. (PPSS) na lata 2021-2027. Dokument ten wraz z planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planami zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planami utrzymania wód, przyczynia się do poprawy stanu gospodarki wodnej w Polsce. Jest to dokument o strategicznym znaczeniu, do którego odnoszą się wszystkie późniejsze, konkretne działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez organy administracji rządowej, jak i samorządy. Jako główny cel PPSS wskazuje się „***przeciwdziałanie skutkom suszy***", które odnosi się do procesu kształtowania zasobów wodnych i do racjonalnego

korzystania z nich. Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Wśród proponowanych działań znajdują się działania związane ze zwiększeniem retencji (zarówno sztucznej, jak i naturalnej), działania formalne, a także działania edukacyjne. Cel główny precyzują cele szczegółowe, do których w PPSS zaliczono:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukację i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizację i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W PPSS zawarte są mapy zagrożenia suszą, które są istotne z perspektywy planowania działań na rzecz przeciwdziałania skutkom suszy. Mapy te zostały opracowane w podziale na cztery klasy:

- I klasa – obszary zagrożone w stopniu słabym (kolor zielony)
- II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym (kolor żółty)
- III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym (kolor pomarańczowy)
- IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym (kolor czerwony).

W poniższej części skupiono się na analizie zagrożenia wystąpienia suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Przedstawiono również informacje dotyczącą łącznego zagrożenia suszą, uwzględniając wskazane wcześniej typy suszy.

Susza atmosferyczna – cały obszar gminy Bliżyn został objęty zagrożeniem umiarkowanym (klasa II).

Susza rolnicza – cały obszar gminy Bliżyn został określony jako słabo zagrożony (klasa I)

Susza hydrologiczna – obszar całej gminy został wskazany jako silnie zagrożony (klasa III).

Susza hydrogeologiczna – cały obszar gminy został objęty zagrożeniem umiarkowanym (klasa II).

Łączne zagrożenie suszą zostało zatem określone jako umiarkowane.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera między innymi listę zadań inwestycyjnych z PPI służących zwiększeniu retencji oraz wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy. W przypadku gminy Bliżyn, przedmiotowy dokument nie przypisuje żadnych działań inwestycyjnych w tym zakresie, rekomenduje jednak wdrożenie innych działań zaradczych takich jak:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie nr 1),
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie nr 3),
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie nr 4),
- analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji (działanie nr 6),
- przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej (działanie nr 8),

- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych (działanie nr 9),
- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie nr 10),
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie nr 24),
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i bardzo intensywnym stopniu wykorzystania (działanie nr 25).

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy". Model ten stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego. Przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy, wynikającą z uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi oraz kierunkami zmian oczekiwanych w wyniku realizacji strategii. Prezentuje cele jakościowe i ilościowe w kontekście przestrzennym.

Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Bliżyn stanowi zatem syntetyczne ujęcie kierunków i zasad kształtowania przestrzeni w perspektywie długoterminowej. Jego celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju poprzez powiązanie procesów gospodarczych, społecznych i środowiskowych z właściwym zagospodarowaniem terenów. Model odzwierciedla zarówno istniejące uwarunkowania przyrodnicze i infrastrukturalne, jak i potrzeby rozwojowe wynikające z aspiracji mieszkańców oraz potencjału gminy. Przygotowując model funkcjonalno-przestrzenny gminy Bliżyn należy uwzględnić Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego Nr XLVII/833/14 z dnia 22 września 2014r. jako nadrzędny dokument kształtujący politykę przestrzenną województwa świętokrzyskiego. Realizacja *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* powinna zatem uszczegóławiać politykę województwa w tej materii. Gmina Bliżyn znalazła się w granicach obszaru funkcjonalnego „B" – północnym obszarze zurbanizowanym oraz w obszarze funkcjonalnym „F3" – obszarze wielofunkcyjnego rozwoju wsi z przewagą turystyki. Wśród zdiagnozowanych problemów wskazano między innymi nasilenie recesji gospodarczej, braki w infrastrukturze oraz słabe warunki rozwoju rolnictwa. Gminę wskazano również jako obszar z wiodącą funkcją obsługi rolnictwa z niskim wskaźnikiem rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w strefie korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej.

Zgodnie z poradnikiem praktycznym Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczącym opracowania Strategii Rozwoju Gminy, źródłem informacji do stworzenia modelu funkcjonalno-przestrzennego jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. Model powinien jednak zawierać jedynie ogólne, a nie szczegółowe informacje. Na moment opracowania niniejszej Strategii obowiązuje Uchwała Nr IX/61/2015 Rady Gminy Bliżyn z dnia 29 października 2015 r. dotycząca zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianą nr 2 studium. Podejście to zapewnia spójność dokumentu strategicznego z obowiązującą polityką przestrzenną gminy, wyrażoną w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium określa nadrzędny cel polityki przestrzennej, jakim jest osiągnięcie wszechstronnego, zrównoważonego i stabilnego rozwoju, zaspokajającego bieżące potrzeby mieszkańców, tworzącego warunki wzrostu poziomu życia mieszkańców i przyszłych pokoleń, przy zachowaniu wartości środowiska naturalnego i kulturowego gminy, stanowiącego bazę dla rozwoju gminy jako ośrodka rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców województw świętokrzyskiego i mazowieckiego. Założenia te korespondują z modelem strategii, stawiającym na pierwszym miejscu podniesienie jakości życia mieszkańców gminy. Zarówno Studium, jak i Strategia, przewidują racjonalne gospodarowanie przestrzenią, rozwój funkcji rekreacyjnej i turystycznej, a także wyznaczanie obszarów rozwojowych w oparciu o istniejące układy komunikacyjne i rezerwy wewnątrz zwartych struktur osadniczych.

Spójność obu dokumentów zapewnia, że proponowane w Strategii kierunki rozwoju będą miały stabilne podstawy planistyczne, a ich realizacja przyczyni się do harmonijnego i zrównoważonego kształtowania przestrzeni gminy.

Rysunek 2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn

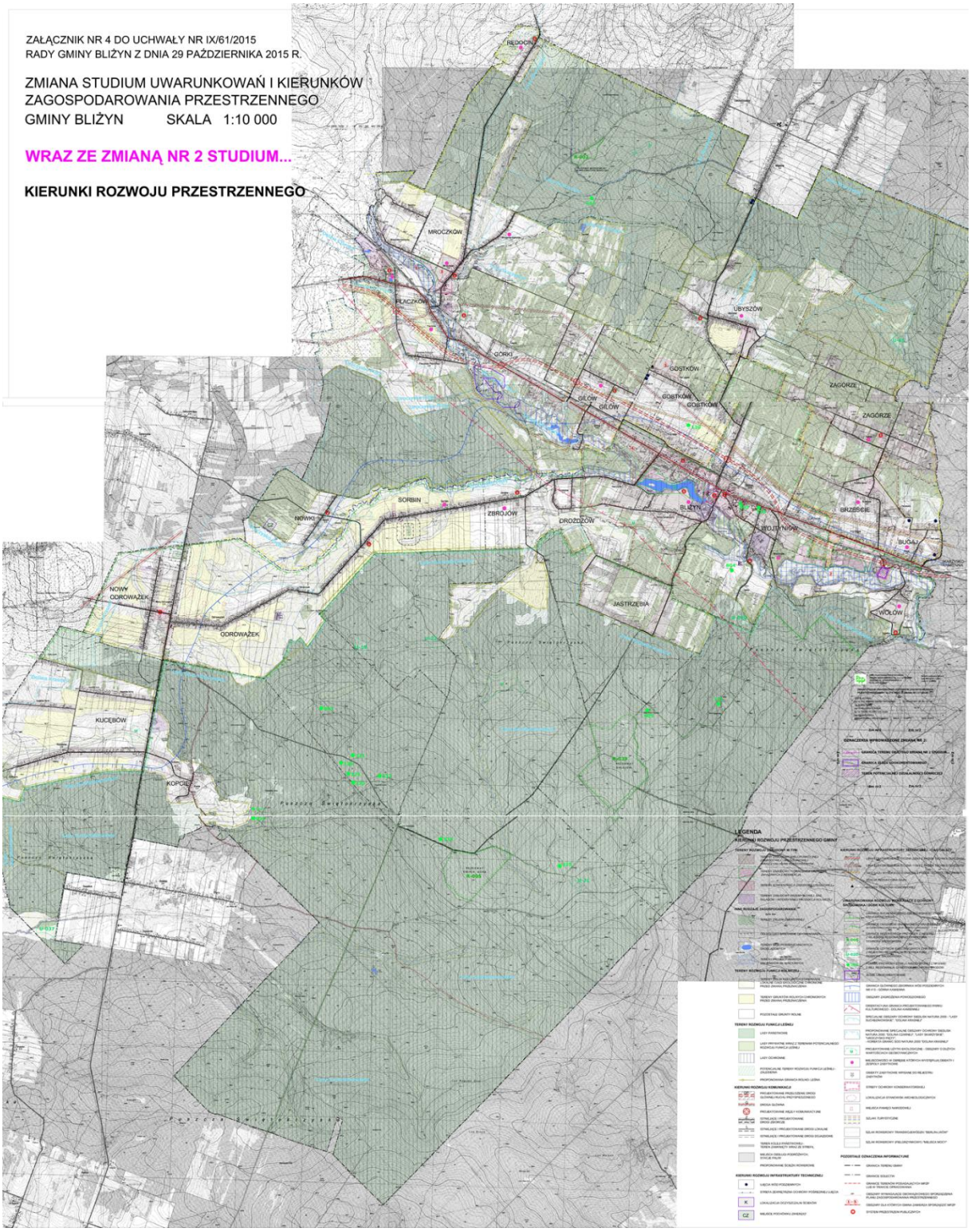

Źródło. Uchwała Nr IX/61/2015 Rady Gminy Bliżyn z dnia 29 października 2015 r.

Opracowując projekt *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* odniesiono się również do projektu Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (konsultacje społeczne trwały do 31 października). Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bliżyn pozostaje w ścisłym związku z kierunkami określonymi w Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku (projekt, MRiT październik 2025 r.), która wskazuje zintegrowany i policentryczny model rozwoju przestrzennego kraju. Zakłada on wzmocnienie współzależności pomiędzy różnymi poziomami systemu osadniczego – od metropolii krajowych i regionalnych, poprzez ośrodki subregionalne, aż po mniejsze ośrodki lokalne, stanowiące ważne ogniwa sieci funkcjonalnej. Zgodnie z założeniami modelu krajowego, rozwój przestrzenny Polski powinien opierać się na:

- ✓ zrównoważonym policentryzmie, wzmacniającym lokalne ośrodki usługowe i administracyjne w ramach regionalnych sieci osadniczych,
- ✓ komplementarności funkcjonalnej pomiędzy miastami i obszarami wiejskimi,
- ✓ spójności terytorialnej i komunikacyjnej, zapewniającej równy dostęp do usług publicznych i infrastruktury,
- ✓ odporności środowiskowej i krajobrazowej, warunkującej trwały rozwój społeczno-gospodarczy.

W tym kontekście gmina Bliżyn, jako jednostka położona w strefie oddziaływania ośrodków regionalnych Skarżyska-Kamiennej i Kielc, pełni rolę lokalnego węzła osadniczego w sieci policentrycznej regionu świętokrzyskiego. Jej układ funkcjonalno-przestrzenny wpisuje się w założenia krajowego modelu poprzez:

- ✓ koncentrację funkcji administracyjnych i usługowych w Bliżynie,
- ✓ rozwój sieci powiązań komunikacyjnych wzdłuż drogi krajowej nr 42 i linii kolejowej nr 25, stanowiących lokalne odcinki krajowych korytarzy transportowych,
- ✓ utrzymanie wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz systemu błękitno-zielonej infrastruktury, pełniących funkcję zielonych korytarzy ekologicznych w ramach krajowej sieci ekologicznej,
- ✓ rozwój lokalnych centrów aktywności społeczno-gospodarczej w większych sołectwach, co wspiera ideę zrównoważonego rozwoju policentrycznego.

Model krajowy (rysunek 12, Strategia Rozwoju Polski do 2035 r.) stanowi odniesienie dla koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy Bliżyn. Jego wdrażanie na poziomie lokalnym odbywa się poprzez:

- ✓ integrowanie układu komunikacyjnego z systemem regionalnym i krajowym,
- ✓ wzmacnianie funkcji lokalnych centrów usługowych,
- ✓ koordynację planowania przestrzennego w skali ponadlokalnej – zwłaszcza w relacjach z miastem Skarżysko-Kamienna i gminami Suchedniów, Stąporków i Zagnańsk.

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Polski

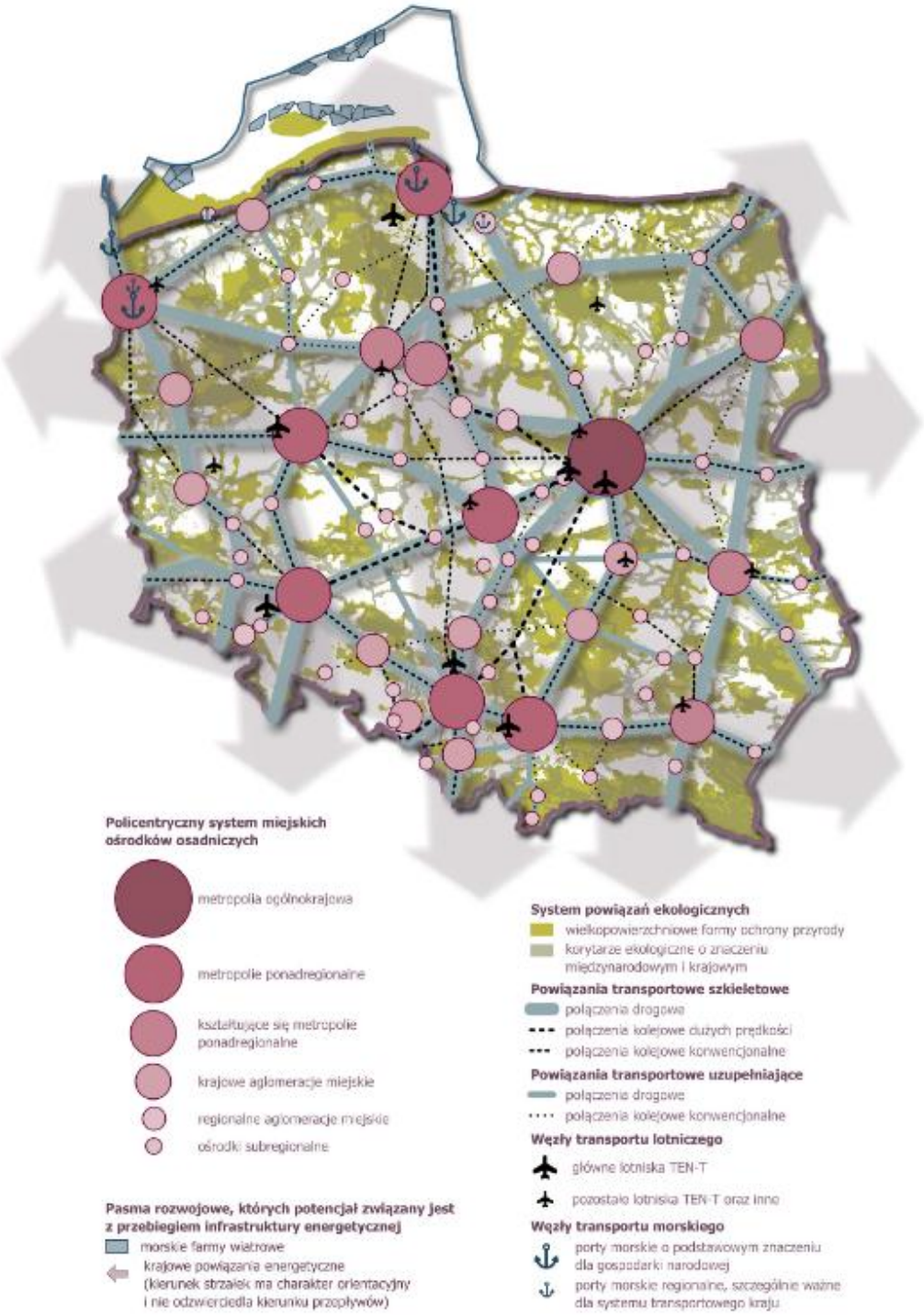

Źródło. Strategia Rozwoju Polski do 2035 roku (projekt, MRiT październik 2025 r.).

W dalszych częściach rozdziału zaprezentowano docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, ujętą w czterech kluczowych komponentach: sieci osadniczej, systemie powiązań przyrodniczych, głównych korytarzach transportowych (w tym trasach pieszych i rowerowych) oraz podstawowej infrastrukturze technicznej i społecznej.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Bliżyn charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą zabudowy, wynikającą z uwarunkowań historycznych, przyrodniczych oraz funkcjonalnych. Na jej obszarze występują zarówno tradycyjne układy wiejskie o zabudowie zagrodowej, jak i współczesne formy budownictwa jednorodzinnego o charakterze mieszkaniowym i letniskowym. Zabudowa w gminie koncentruje się przede wszystkim w obrębie sołectw, w tym w centralnej miejscowości – Bliżynie, pełniącej funkcję administracyjnego, usługowego i społecznego ośrodka gminy. Pozostałe miejscowości i sołectwa pełnią funkcje uzupełniające, zróżnicowane pod względem potencjału ludnościowego, gospodarczego i przestrzennego. W strukturze przestrzennej dominują układy liniowe, kształtowane wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych – zwłaszcza drogi krajowej nr 42 oraz dróg powiatowych i gminnych. Dogodne powiązania komunikacyjne – zarówno z miejscowościami gminnymi, jak i z ościennymi gminami oraz miastem powiatowym – umożliwiają efektywną obsługę mieszkańców w zakresie usług publicznych, edukacyjnych i administracyjnych. W miejscowościach położonych przy głównych trasach (m.in. Bliżyn, Sorbin, Odrowążek, Mroczków) obserwuje się największe zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej. W pozostałych częściach gminy przeważa rozproszony charakter zabudowy zagrodowej. Zabudowa gminy Bliżyn zachowuje w dużej mierze tradycyjny, wiejski charakter, z dominacją niskiej, parterowej i jednokondygnacyjnej zabudowy o prostej formie architektonicznej. Jednocześnie obserwuje się stopniowe procesy modernizacji i wymiany substancji budowlanej, co wpływa na przekształcenia krajobrazu kulturowego i przestrzeni osadniczej gminy.

Zachowana w gminie hierarchia ośrodków osadniczych sprzyja zrównoważonemu rozwojowi przestrzennemu, wspiera spójność funkcjonalną gminy oraz ogranicza presję migracyjną i niekontrolowaną suburbanizację.

Rysunek 4. Struktura sieci osadniczej gminy Bliżyn

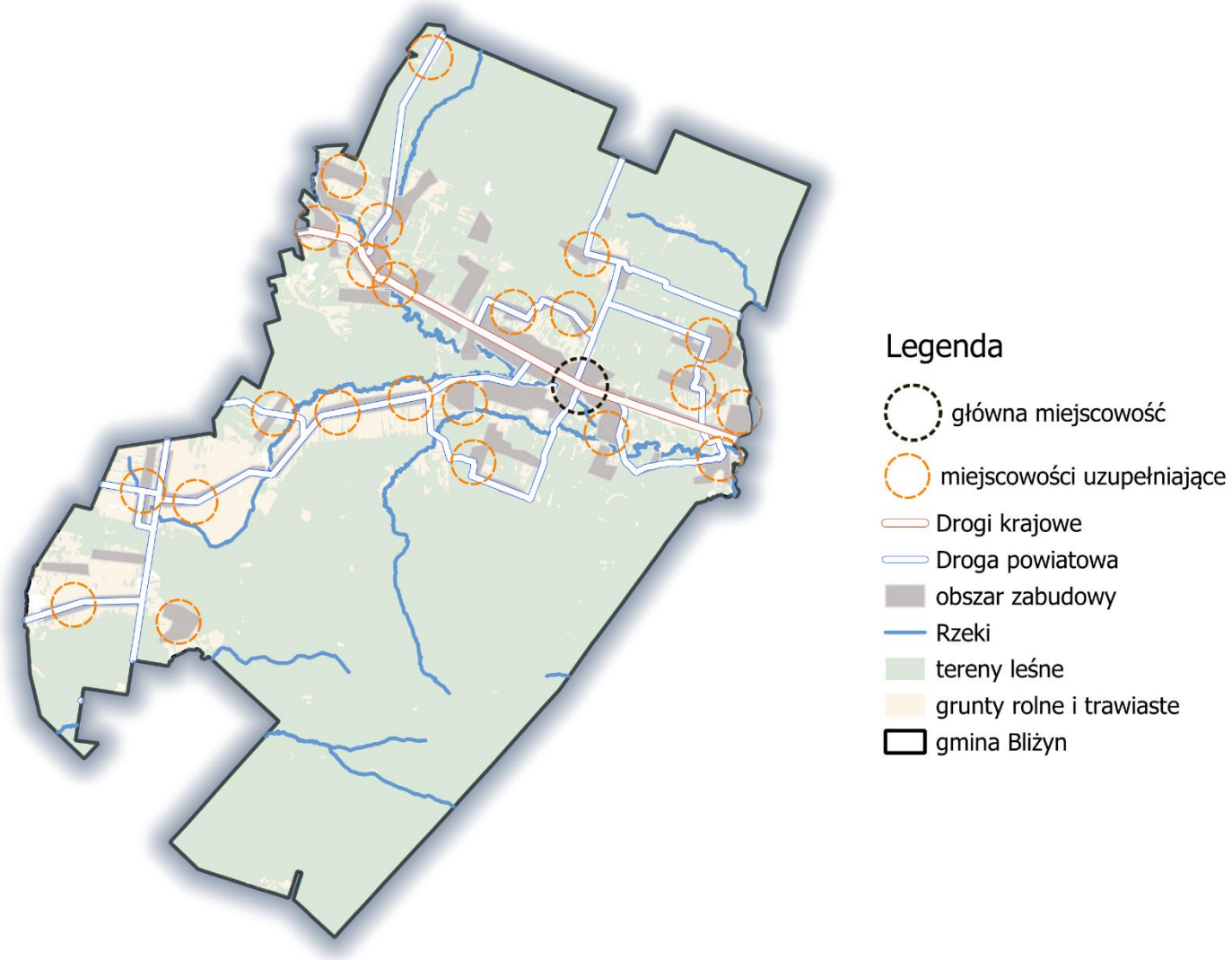

System powiązań przyrodniczych

Kluczowe uwarunkowania kształtowania systemu powiązań przyrodniczych w gminie Bliżyn wynikają z bogactwa lokalnych zasobów naturalnych, w tym znacznego udziału terenów leśnych (lesistość na poziomie 67,6%), obecności cennych przyrodniczo obszarów objętych różnymi formami ochrony (97,1% powierzchni gminy) oraz przebiegu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Współistnienie tych elementów stanowi solidną podstawę do dalszego wzmacniania i integrowania systemu przyrodniczego gminy, a także do kształtowania spójnej sieci powiązań ekologicznych sprzyjających zachowaniu różnorodności biologicznej i równowagi środowiskowej. Formami ochrony przyrody występującymi w granicach administracyjnych gminy Bliżyn są:

- Obszar chronionego krajobrazu:
    - Konecko-Łopuszniański,
    - Suchedniowsko-Oblegorski,
    - Lasy Przysusko-Szydłowieckie,
- Obszar natura 2000:
    - Dolina Czarnej,
    - Lasy Suchedniowskie,
    - Uroczysko Pięty,
    - Dolina Krasnej,
    - Lasy Skarżyskie,
- Rezerwaty przyrody:
    - Świnia Góra im. Stanisława Barańskiego,
    - Dalejów,
    - Ciechostowice,
    - Bliżyn - Kopalnia Ludwik,
    - Bliżyńskie Lasy Naturalne,
- Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy,
- Pomniki przyrody (20),
- Użytki ekologiczne (7).

Z punktu widzenia krajowego i regionalnego systemu powiązań przyrodniczych istotne znaczenie ma korytarz ekologiczny Częstochowa–wschód, obejmujący niemal cały obszar Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, północny fragment gminy wokół obszaru Natura 2000 Lasy Skarżyskie oraz wschodni fragment gminy, łączący Naturę 2000 Uroczysko Pięty i Dolinę Krasnej. Biorąc pod uwagę występujące obszary cenne pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych, wraz z ich przebiegiem wytyczono oś wzmacniania błękitno–zielonej infrastruktury i powiązań przyrodniczych (błękitno-zielone pasma) – łączące najważniejsze kompleksy przyrodniczo-krajobrazowe gminy, a jednocześnie krystalizujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną jako naturalne rozgraniczenia pomiędzy sąsiadującymi ze sobą jednostkami osadniczymi.

Błękitno-zielone pasma stanowią system powiązań ekologicznych i hydrologicznych, który łączy doliny rzek, mokradła, zbiorniki wodne i otaczające je tereny leśne. Przebiegają one głównie wzdłuż głównych cieków wodnych gminy, tworząc powiązania pomiędzy Suchedniowsko-Oblęgorskim Parkiem Krajobrazowym, obszarami Natura 2000 oraz rezerwatami przyrody. Pełnią funkcję korytarzy migracyjnych dla zwierząt, poprawiają warunki retencji wodnej i mikroklimat, a także stanowią istotny

element ochrony przed przekształceniem krajobrazu. Jednocześnie wzmacniają ciągłość przyrodniczą oraz równoważą rozwój przestrzenny gminy poprzez zachowanie naturalnych barier pomiędzy terenami zurbanizowanymi.

Zielone płuca gminy obejmują rozległy kompleks leśny w południowej części gminy, stanowiący centralny obszar o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Obszar ten pełni kluczową rolę w kształtowaniu lokalnego klimatu, produkcji tlenu, pochłanianiu dwutlenku węgla i ochronie zasobów wodnych. Szczególne znaczenie ma utworzony na tym terenie rezerwat przyrody „Bliżyńskie Lasy Naturalne", który chroni unikatowe, w dużym stopniu naturalne drzewostany oraz cenne siedliska leśne typowe dla Gór Świętokrzyskich. Rezerwat ten wzmacnia rangę przyrodniczą gminy w skali regionalnej i krajowej, a zarazem stanowi ważne zaplecze dla edukacji ekologicznej oraz rozwoju zrównoważonej turystyki. Jest to teren o wyjątkowym znaczeniu ekologicznym i rekreacyjnym – miejsce koncentracji bioróżnorodności oraz przestrzeń wypoczynku i kontaktu z naturą dla mieszkańców. „Zielone płuca" integrują funkcję ochronną, przyrodniczą i społeczną, stanowiąc naturalne zaplecze ekologiczne dla całej gminy Bliżyn.

Przyszły rozwój Gminy Bliżyn powinien koncentrować się na racjonalnym i zrównoważonym wykorzystaniu zasobów przestrzennych, z pełnym uwzględnieniem istniejących uwarunkowań środowiskowych, krajobrazowych i przyrodniczych. Kluczowym celem jest zachowanie, ochrona i rozwijanie naturalnych zasobów środowiska w sposób spójny, funkcjonalny oraz sprzyjający zarówno jakości życia mieszkańców, jak i utrzymaniu równowagi ekologicznej. Ze względu na znaczne pokrycie powierzchni gminy terenami prawnie chronionymi – takimi jak parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, rezerwaty przyrody i obszary chronionego krajobrazu – rozwój przestrzenny Bliżyna podlega istotnym ograniczeniom inwestycyjnym. Wysoki udział obszarów objętych ochroną przyrodniczą, mimo że stanowi ogromny atut ekologiczny i krajobrazowy, generuje również konflikty w zakresie lokalizacji nowych przedsięwzięć gospodarczych czy infrastrukturalnych. Wymaga to szczególnej ostrożności w planowaniu przestrzennym oraz dostosowania kierunków rozwoju gospodarczego do istniejącej struktury ekologicznej gminy.

Istotnym elementem polityki przestrzennej pozostaje utrzymanie i wzmacnianie powiązań przyrodniczych, w szczególności relacji między systemami rzecznymi, kompleksami leśnymi i terenami otwartymi, które wspólnie kształtują unikalny krajobraz gminy i podkreślają jej lokalny charakter. Realizacja celu strategicznego „Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią" umożliwi prowadzenie polityki inwestycyjnej w sposób zgodny z uwarunkowaniami środowiskowymi, sprzyjający harmonijnemu rozwojowi przestrzennemu oraz minimalizujący ryzyko konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.

Rysunek 5. System powiązań przyrodniczych gminy Bliżyn

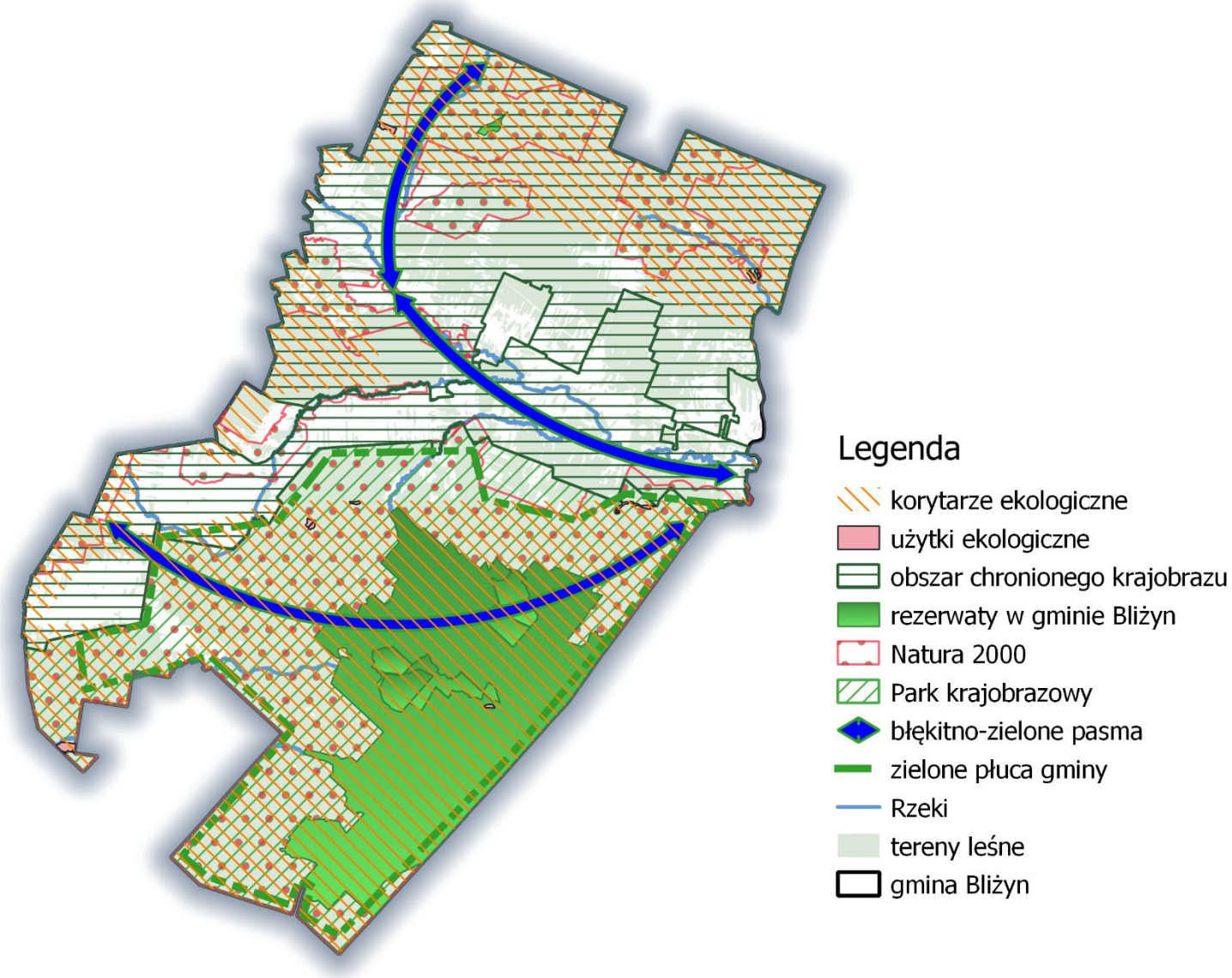

Główne korytarze transportowe

Model przedstawia strukturę powiązań transportowych i funkcjonalnych gminy Bliżyn, ukazując zarówno główne osie komunikacyjne, jak i kierunki wzmocnienia połączeń pieszych i rowerowych. Układ transportowy gminy stanowi kluczowy element jej struktury przestrzennej, determinując dostępność wewnętrzną oraz zewnętrzne powiązania z sąsiednimi ośrodkami. Podstawową osią komunikacyjną gminy pozostaje droga krajowa nr 42, przebiegająca przez jej centralną część z zachodu na wschód. Droga ta stanowi główny korytarz transportowy o znaczeniu ponadregionalnym, łączący Bliżyn z Końskimi, Skarżyskiem-Kamienną i dalej z trasą ekspresową S7, co zapewnia dogodny dostęp do sieci krajowej i regionalnych centrów rozwoju, takich jak Kielce, Końskie i Szydłowiec. Kluczowy układ drogowy uzupełnia sieć dróg powiatowych, zapewniających powiązania lokalne pomiędzy sołectwami i umożliwiających obsługę obszarów zabudowy rozproszonej. Ich przebieg ma charakter promienisty, koncentrując się wokół miejscowości Bliżyn, pełniącej rolę lokalnego centrum administracyjnego i usługowego.

W strukturze transportowej istotne znaczenie ma także linia kolejowa nr 25 (Łódź Kaliska – Dębica), biegnąca równolegle do drogi krajowej nr 42. Na jej przebiegu zlokalizowane są przystanki kolejowe: Bliżyn, Brzask, Gilów i Sołtyków, które wspierają mobilność mieszkańców i zapewniają połączenia z ważnymi ośrodkami regionalnymi.

Model wskazuje również kierunki wzmocnienia połączeń pieszych i rowerowych, koncentrujące się w rejonie głównych ciągów komunikacyjnych oraz wzdłuż korytarza drogi krajowej nr 42. Ich rozwój ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu, zwiększenie dostępności transportu zrównoważonego oraz integrację przestrzeni rekreacyjnych i osadniczych.

Zewnętrzne powiązania funkcjonalne gminy z kierunkami: Skarżysko-Kamienna, Końskie, Kielce, Szydłowiec i Chlewiska, podkreślają znaczenie Bliżyna jako ogniwa pośredniego w regionalnym układzie komunikacyjnym. Model transportowy gminy przedstawia zatem układ zrównoważonych korytarzy komunikacyjnych, integrujących transport drogowy, kolejowy oraz sieć pieszo-rowerową, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów środowiskowych i krajobrazowych.

Rysunek 6. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

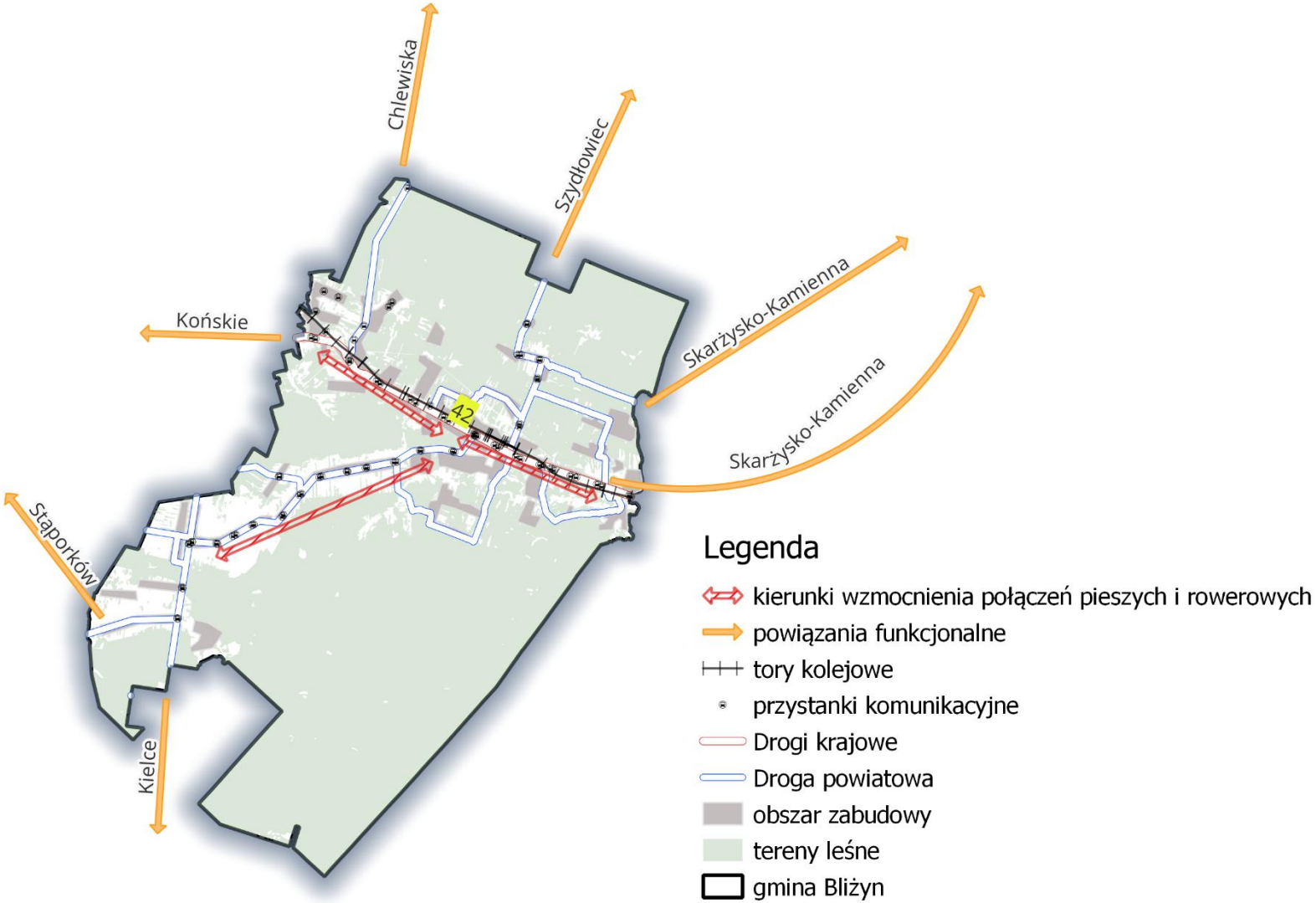

Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej

Infrastruktura społeczna gminy Bliżyn koncentruje się w miejscowości Bliżyn, pełniącej funkcję głównego ośrodka administracyjnego i usługowego. To tutaj zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne – Urząd Gminy, szkoła podstawowa, przedszkole, ośrodek zdrowia, biblioteka publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury. Miejscowość ta stanowi zatem centrum obsługi mieszkańców i wiodący ośrodek życia społeczno-kulturalnego. Na obszarze poszczególnych wsi rolę lokalnych centrów usług publicznych pełnią natomiast przede wszystkim szkoły podstawowe – są one nie tylko miejscem nauki, ale także ważnym zasobem każdej miejscowości, skupiającym życie społeczne, kulturalne i sportowe. W ich otoczeniu koncentrują się inicjatywy lokalne, działalność organizacji społecznych oraz oferta zajęć pozalekcyjnych, co sprawia, że szkoły w znacznym stopniu współtworzą lokalną infrastrukturę usług publicznych i wzmacniają spójność społeczności wiejskich.

Rozwój gminy Bliżyn ściśle wiąże się z rozwojem jej infrastruktury technicznej. Większość gospodarstw domowych jest zwodociągowana. Na terenie gminy funkcjonują ujęcia wody zapewniające lokalne zaopatrzenie, a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków we wsi Wojtyniów, do której trafiają ścieki z miejscowości Bliżyn, Wojtyniów, Gilów, Gostków i Ubyszów. W zakresie infrastruktury energetycznej przez teren gminy przebiegają linie elektroenergetyczne najwyższego, wysokiego i średniego napięcia, zapewniające stabilne zasilanie odbiorców indywidualnych i publicznych. Gmina objęta jest również siecią gazową, a znaczna część miejscowości (21 miejscowości) została już zgazyfikowana, co znacząco poprawia jakość życia mieszkańców i wpływa na ograniczenie niskiej emisji. Istotnym uzupełnieniem tej infrastruktury jest nowoczesna sieć telekomunikacyjna, w tym rozwijana na terenie gminy sieć szerokopasmowego Internetu stacjonarnego, w znacznej mierze oparta na łączach światłowodowych. Stopień penetracji budynków zasięgiem Internetu stacjonarnego o wysokiej przepustowości (min. 100 Mb/s) został określony w gminie Bliżyn w przedziale 80–100%, co jest wynikiem porównywalnym z najbardziej zurbanizowanymi gminami regionu. Infrastruktura ta była rozwijana m.in. w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, którego celem jest eliminowanie terytorialnych różnic w dostępie do szybkiego Internetu. Zapewnienie dostępu do sieci światłowodowej i szerokopasmowego Internetu staje się dziś kluczowym elementem jakości życia mieszkańców, a także ważnym warunkiem rozwoju nowoczesnej przedsiębiorczości, pracy zdalnej oraz cyfryzacji usług publicznych na obszarze gminy. Obecnie dostęp do światłowodu jest w 21 miejscowościach oprócz m-ci Kopcie, Nowki, Rędocin i części m-ci Górki. Model wskazuje także na powiązania infrastruktury technicznej z układem komunikacyjnym – główne linie i sieci przebiegają wzdłuż drogi krajowej nr 42, stanowiącej oś koncentracji zabudowy i usług.

Rysunek 7. Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej

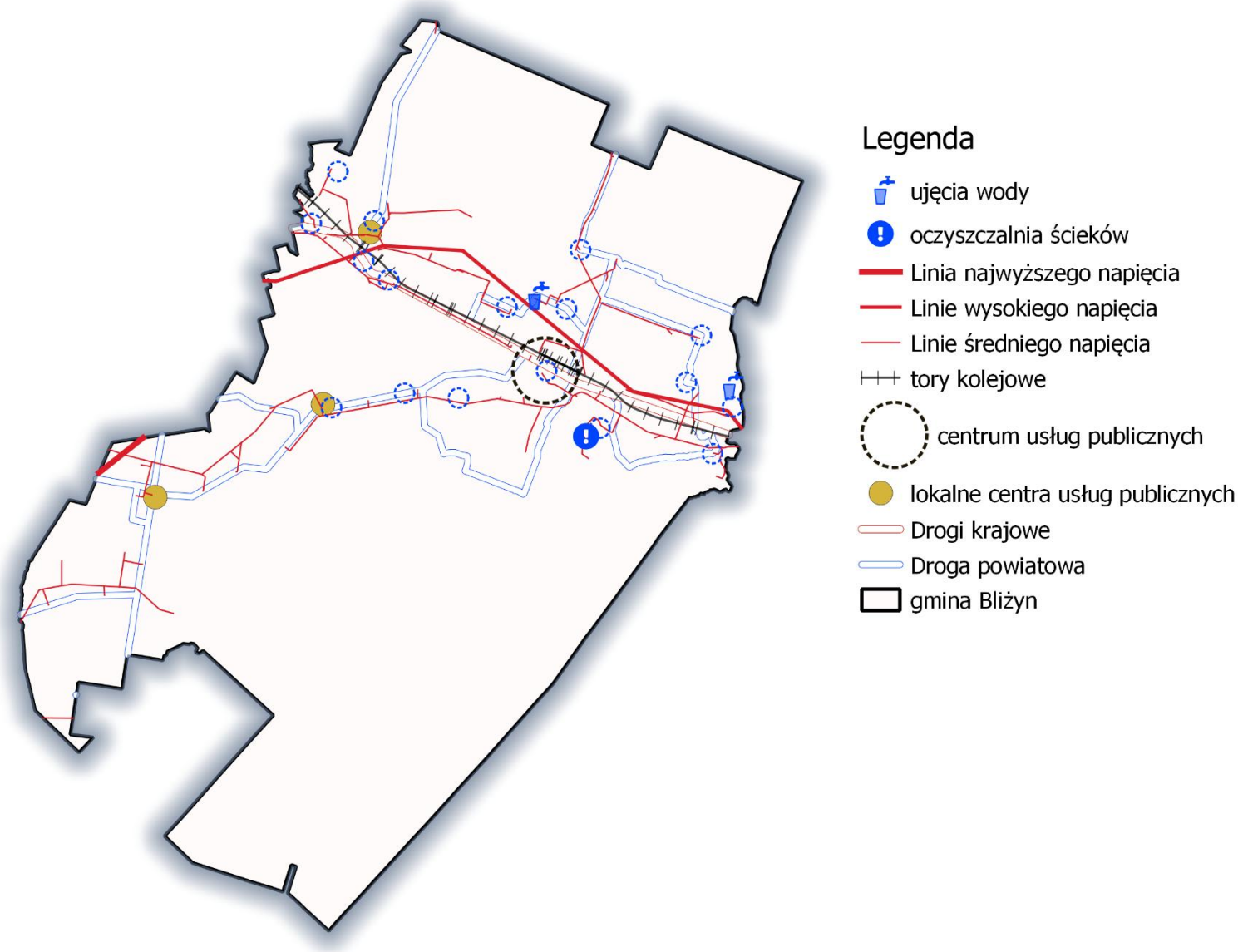

Główne kierunki rozwoju przestrzennego gminy – model funkcjonalno-przestrzenny gminy

Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Bliżyn charakteryzuje się wyraźnym podziałem na trzy główne strefy obszarowe, wynikające z uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych i społeczno-gospodarczych: strefę mieszkaniowo-usługową, strefę leśną oraz strefę otwartą. Struktura ta została ukształtowana w sposób równoważący potrzeby rozwoju osadniczego i gospodarczego z koniecznością ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

1. **Strefa mieszkaniowo-usługowa -** Struktura osadnicza gminy Bliżyn ma charakter rozproszony, z dominującą miejscowością Bliżyn, pełniącą funkcję administracyjną, usługową, edukacyjną i społeczną. To tutaj koncentrują się główne instytucje publiczne – Urząd Gminy, szkoła, ośrodek zdrowia, biblioteka oraz ośrodek kultury – co sprawia, że Bliżyn stanowi podstawowe centrum obsługi mieszkańców. Jego rozwój przestrzenny powinien być ukierunkowany na dalsze wzmacnianie funkcji usługowych i społecznych, przy jednoczesnym podnoszeniu jakości przestrzeni publicznych. Pozostałe miejscowości pełnią funkcję uzupełniającą, opartą głównie na zabudowie mieszkaniowej i zagrodowej. Zabudowa w gminie rozwija się przede wszystkim wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza drogi krajowej nr 42, dróg powiatowych oraz w otoczeniu Zalewu Bliżyńskiego, co sprzyja powiązaniom z ośrodkami regionalnymi – Skarżyskiem-Kamienną, Końskimi i Szydłowcem. Kierunki rozwoju osiedleńczego obejmują stopniowe dogęszczanie istniejącej zabudowy w Bliżynie i większych sołectwach oraz ograniczanie rozproszonego budownictwa w strefach rolniczo-przyrodniczych. Kluczowe znaczenie ma dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i energetycznej, wspierającej harmonijny i zrównoważony rozwój gminy. W ostatnich latach obserwuje się również wzrost budownictwa jednorodzinnego w miejscowościach przylegających bezpośrednio do kompleksów leśnych, takich jak Jastrzębia, Brzeście, Zagórze czy Nowy Odrowążek, co dodatkowo wzmacnia funkcję mieszkaniową tych obszarów i zwiększa presję inwestycyjną na tereny cenne przyrodniczo.
2. **Strefa leśna -** Strefa leśna zajmuje znaczną część gminy, obejmując między innymi obszary Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego. Lasy stanowią „zielone płuca gminy", pełniąc kluczowe funkcje ekologiczne, ochronne i rekreacyjne. Utrzymują równowagę przyrodniczą, stabilizują mikroklimat oraz wspierają retencję wodną i ochronę gleb. Z uwagi na bogactwo przyrodnicze i wysoki udział terenów chronionych, gospodarka przestrzenna w tej strefie wymaga szczególnej ostrożności. Strategia Rozwoju Gminy zakładają zrównoważone gospodarowanie zasobami leśnymi oraz rozwój turystyki przyrodniczej i rekreacyjnej, opartej na sieci szlaków pieszych, rowerowych i edukacyjnych, powiązanych z terenami cennymi przyrodniczo. Strefa leśna jest również kluczowym elementem systemu błękitno-zielonej infrastruktury, integrującym przyrodę z układem osadniczym i korytarzami ekologicznymi o znaczeniu regionalnym.
3. **Strefa otwarta -** obejmuje przede wszystkim tereny rolnicze, łąki, pastwiska i nieużytki, zlokalizowane głównie w zachodniej i centralnej części gminy. Kilka gospodarstw rolnych prowadzi produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym uprawę zbóż, ziemniaków i hodowlę bydła. Obszary otwarte pełnią także funkcje przyrodnicze i ekologiczne – zwiększają retencję wód, wspierają ochronę gleb i bioróżnorodności oraz umożliwiają migrację gatunków w ramach korytarzy ekologicznych. W kontekście zmian w rolnictwie i lokalnej gospodarki, strefa ta

stanowi również potencjalny obszar rozwoju energetyki odnawialnej, w szczególności instalacji fotowoltaicznych, z zachowaniem zasad ładu przestrzennego i ochrony krajobrazu.

Realizacja celów określonych w Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn przyczyni się do zwiększenia liczby mieszkańców oraz podniesienia standardów jakości życia. Wzrost zapotrzebowania na nowoczesne, energooszczędne budownictwo mieszkaniowe, a także potrzeba modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej, uzasadniają konieczność wyznaczenia nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, wykraczających poza obszary uzupełnienia istniejącej zabudowy. Rozwój przestrzenny gminy ukierunkowany będzie na koncentrację funkcji osadniczych w obrębie strefy mieszkaniowo-usługowej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz poszanowaniu uwarunkowań środowiskowych, krajobrazowych i przyrodniczych.

Rozwój inwestycyjny ukierunkowany jest na obszary o dogodnym dostępie do głównych ciągów komunikacyjnych, w szczególności drogi krajowej nr 42 oraz dróg powiatowych. Lokalizacje te sprzyjają rozwojowi małej przedsiębiorczości, usług lokalnych oraz nieuciążliwych działalności produkcyjnych, umożliwiając jednocześnie zachowanie ładu przestrzennego i walorów środowiskowych. Istotnym elementem rozwoju funkcjonalnego gminy pozostaje strefa rekreacyjna zlokalizowana wokół zalewu w Bliżynie, który pełni rolę centrum wypoczynkowo-turystycznego. Otoczenie zbiornika wodnego posiada wysoki potencjał krajobrazowy i przyrodniczy, stanowiąc przestrzeń planowanego, sukcesywnego rozwoju infrastruktury rekreacyjnej, w tym ścieżek pieszo-rowerowych, terenów sportowo-wypoczynkowych i usług turystycznych. Strefa ta ma kluczowe znaczenie dla budowania oferty turystycznej oraz mieszkaniowej gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców. W miejscowości Rędocin, planuje się rozwój strefy kultury opartej na tradycjach garncarstwa, stanowiących istotny element dziedzictwa kulturowego regionu. Przewiduje się tu działania sprzyjające ochronie i promocji lokalnego rzemiosła, a także tworzeniu przestrzeni o charakterze edukacyjnym i turystycznym, związanych z kulturą i historią gminy.

Potencjalne tereny o możliwościach rozwoju w kierunku zabudowy mieszkaniowej to miejscowość Zagórze gdzie kształt i parametry działek wynikają z przedwojennych planów budowy osiedla mieszkalno-uzdrowiskowego. Dodatkowym atutem jest sąsiedztwo miasta Skarżysko-Kamienna oraz droga szybkiego ruchu S7. Udostępnienie nowych terenów mieszkaniowych w tym obszarze przyczyni się do napływu nowych mieszkańców. Proces ten ma miejsce już teraz i jest związany z uchwaleniem w 2017 roku zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Zagórze.

Rysunek 8. Model funkcjonalno-przestrzenny: kierunki rozwoju przestrzennego gminy Bliżyn

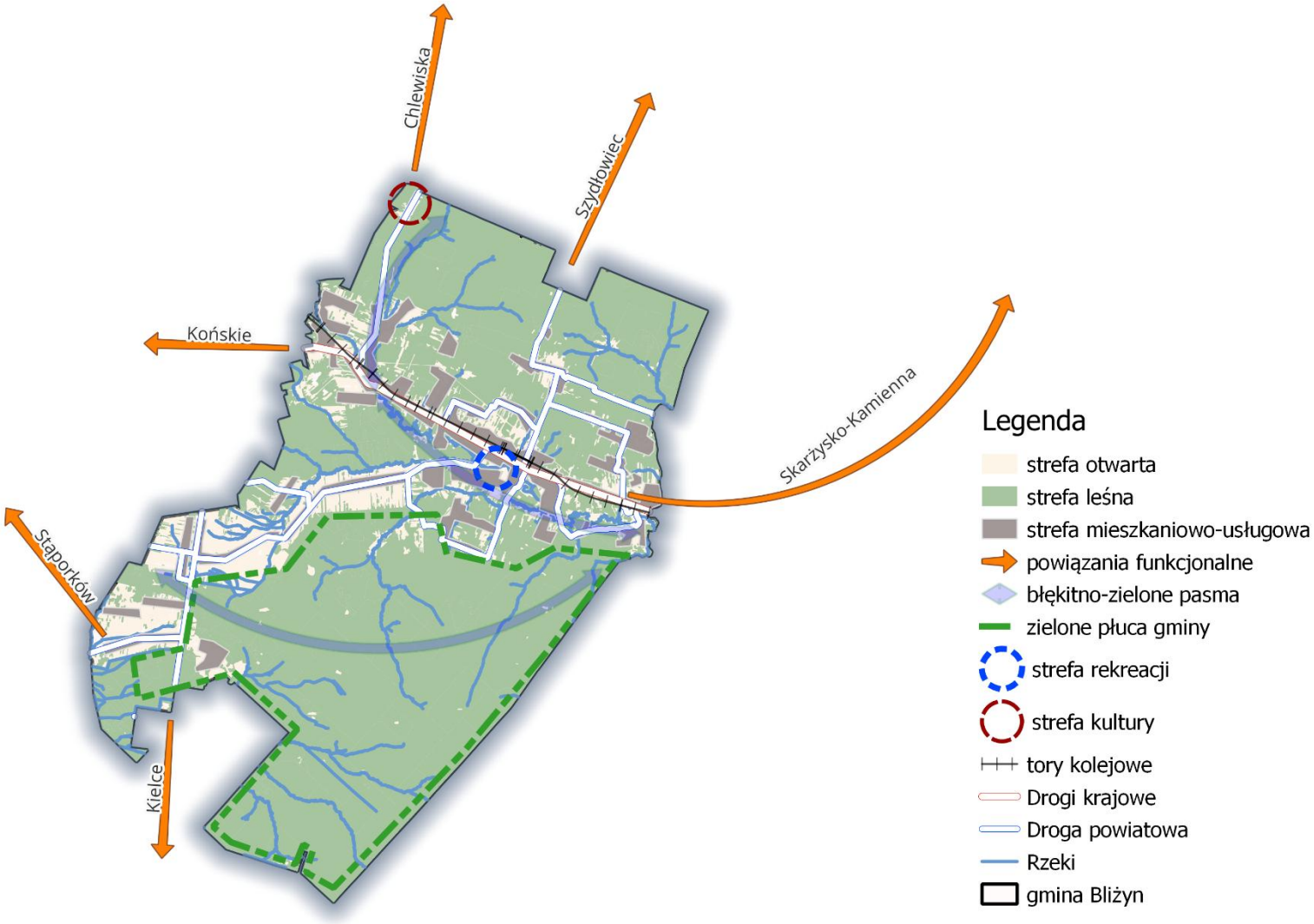

Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej w gminie Bliżyn

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- ✓ Zachowanie proporcji rozwoju przestrzennego – planowanie nowych terenów zabudowy w proporcji do terenów już zagospodarowanych, aby uniknąć rozproszonej suburbanizacji i nadmiernej presji na grunty rolne oraz przyrodnicze.
- ✓ Wykorzystanie potencjału krajobrazowego gminy – rozwój osadnictwa z poszanowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, w tym ochrony dolin rzecznych i kompleksów leśnych.
- ✓ Rozszerzanie terenów zabudowy –poszerzanie granic osadnictwa poza obszary wyznaczone w Studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinno być poprzedzone analizami ekonomicznymi, środowiskowymi i społecznymi, aby uniknąć konfliktów przestrzennych.
- ✓ Kształtowanie nowych obszarów zabudowy – prowadzenie działań inwestycyjnych z zachowaniem lokalnej tożsamości, tradycyjnych form architektonicznych oraz integracją nowej zabudowy z istniejącą tkanką osadniczą.
- ✓ Rozwój przestrzeni publicznych – wspieranie powstawania miejsc spotkań, rekreacji i wypoczynku oraz rozwijanie infrastruktury kulturalno-usługowej, szczególnie w centrach miejscowości.
- ✓ Rozwój układu komunikacyjnego – zapewnienie sprawnego i czytelnego systemu drogowego, umożliwiającego obsługę nowych terenów mieszkaniowych i usługowych, a także integrację sołectw z centrum gminy oraz ośrodkami ponadlokalnymi.
- ✓ Ochrona tradycyjnego charakteru zabudowy – promowanie rozwiązań architektonicznych wpisujących się w krajobraz wiejski, w tym kontynuacja tradycji zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej oraz wzmacnianie lokalnych usług w centrach sołectw.
- ✓ Umocnienie pozycji sołectw – rozwijanie funkcji usługowych w poszczególnych miejscowościach, tak aby pełniły one rolę lokalnych centrów życia społecznego, uzupełniających rolę Bliżyna jako głównego ośrodka gminy.
- ✓ Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej – wykorzystanie walorów przyrodniczych (lasy, doliny rzeczne, tereny otwarte) i kulturowych jako podstawy dla rozwoju turystyki weekendowej, agroturystyki i rekreacji.

Integralną częścią modelu jest system błękitno-zielonej infrastruktury, obejmujący doliny rzek, strumieni, zbiorniki wodne oraz powiązane z nimi tereny zieleni. „Zielone płuca gminy" tworzą spójny system ekologiczny, który wspiera ochronę bioróżnorodności, przeciwdziała skutkom zmian klimatu i wzmacnia atrakcyjność turystyczną obszaru.

Kierunki rozwoju w obszarze ochrony przyrody, krajobrazu i powietrza

- ✓ Zachowanie i rozwój istniejących obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000.

- ✓ Wzmacnianie roli korytarzy ekologicznych oraz błękitno-zielonej infrastruktury poprzez ochronę dolin rzecznych, zadrzewień śródpolnych i przydrożnych.
- ✓ Zapobieganie erozji gleb, retencjonowanie wód powierzchniowych i podziemnych, a także stosowanie rozwiązań sprzyjających naturalnej retencji (np. oczka wodne, tereny zalewowe, systemy małej retencji).
- ✓ Prowadzenie działań termomodernizacyjnych w budynkach publicznych i prywatnych,
- ✓ Ochrona walorów krajobrazowych.

Kierunki rozwoju w obszarze dziedzictwa kulturowego

- ✓ Zachowanie i rewitalizacja elementów dziedzictwa kulturowego – tradycyjnych układów przestrzennych, zabytków sakralnych, historycznych zagród i kapliczek.
- ✓ Wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych do rozwoju turystyki weekendowej, agroturystyki oraz szlaków pieszo-rowerowych.
- ✓ Tworzenie przestrzeni publicznych z funkcją rekreacyjną i kulturalną, zarówno w centrum gminy, jak i w sołectwach.
- ✓ Rozwój oferty kulturowej wykorzystując tradycje garncarskie.

Pozostałe rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej w gminie

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, strategia rozwoju gminy określa ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Oprócz powyższych ustaleń, wskazuje się również poniższe zasady i kierunki postępowania planistycznego:

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024r. poz. 1130 ze zm.):

W aktach planowania przestrzennego obiekty te regulowane są poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego w planie ogólnym oraz obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów, na których planuje się ich realizację:

- ✓ lokalizację w pierwszej kolejności w obrębie miejscowości Bliżyn, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 42, przy zapewnieniu odpowiedniej przepustowości układu komunikacyjnego i wydolności systemów infrastruktury technicznej,
- ✓ obowiązek przeprowadzenia analizy wpływu inwestycji (impact study) na lokalny układ usługowy, krajobraz i natężenie ruchu drogowego,
- ✓ określenie wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu, w szczególności wysokości zabudowy i jej gabarytów, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i lokalnego krajobrazu kulturowego,
- ✓ stosowanie rozwiązań sprzyjających retencji (zielone parkingi, zieleń izolacyjna, pasy buforowe),
- ✓ ochronę zabytków oraz walorów krajobrazowych i przyrodniczych w otoczeniu planowanej inwestycji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, służące zaspokojeniu potrzeb mieszkańców gminy, mogą być lokalizowane na podstawie planu miejscowego, a w przypadku jego braku - w drodze decyzji

o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Nowe obiekty celu publicznego powinny być w pierwszej kolejności lokalizowane w miejscowości Bliżyn oraz w sołectwach o funkcji węzłowej (np. przy DK 42 i drogach powiatowych), a nie na pojedynczych, rozproszonych działkach oddalonych od istniejącej infrastruktury. Rekomenduje się:

- ✓ budowę nowych i modernizację istniejących dróg publicznych oraz urządzeń infrastruktury komunikacyjnej,
- ✓ budowę nowych i modernizację istniejących systemów infrastruktury technicznej, w tym obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzeniu ścieków, zaopatrzenia w energię elektryczną oraz gaz,
- ✓ modernizację i utrzymanie istniejących obiektów oświaty i edukacji publicznej (z ewentualnym wykorzystaniem do innej funkcji),
- ✓ modernizację i utrzymanie istniejących, a także budowę nowych: obiektów instytucji kultury, obiektów ochrony zdrowia, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo - wychowawczych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych i innych służących mieszkańcom gminy,
- ✓ inwestycje w zakresie terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.
- ✓ ochronę nieruchomości stanowiących zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

W zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego wskazuje się w szczególności:

- ✓ inwestycje celu publicznego powinny być lokalizowane w sposób odpowiadający rozwojowi nowych terenów zabudowy mieszkaniowej oraz faktycznemu przyrostowi liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach,
- ✓ zachowanie i rozwój funkcji administracyjnych, edukacyjnych, zdrowotnych i społecznych w miejscowości Bliżyn,
- ✓ kształtowanie dodatkowych punktów usługowych w większych sołectwach, aby pełniły funkcję lokalnych centrów obsługi mieszkańców,
- ✓ lokalizacja usług komercyjnych i podstawowych przy głównych trasach komunikacyjnych w celu zwiększenia ich dostępności i obsługi obszarów peryferyjnych,
- ✓ uwzględnianie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (np. niepełnosprawnych, seniorów) w planowaniu nowych obiektów i modernizacji już istniejących,
- ✓ rozbudowa i modernizacja istniejących placówek tak aby zwiększyć ich funkcjonalność, dostępność oraz ewentualnie wykorzystać w nowej funkcji,
- ✓ lokalizacja inwestycji w zakresie infrastruktury ochrony środowiska w sposób minimalizujący uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej,
- ✓ rozwój terenów rekreacyjnych, parków, obiektów sportowych i ścieżek pieszo-rowerowych w centralnych miejscowościach i w obszarach atrakcyjnych krajobrazowo,
- ✓ ochrona i kształtowanie zieleni gminnej i zadrzewień jako elementów podnoszących jakość życia i pełniących funkcję izolacyjną wobec terenów produkcyjnych.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- ✓ Infrastruktura techniczna

- Zachowanie i modernizacja istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, z możliwością ich przebudowy, rozbudowy i remontu, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Rozwój i wzmocnienie przepustowości infrastruktury komunalnej, szczególnie w zakresie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, a także systemów energetycznych i gazowych.
- Wspieranie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury – budowa zbiorników retencyjnych, polderów oraz systemów gromadzenia i wtórnego wykorzystania wód opadowych.
- Uwzględnianie w planach miejscowych elastycznych zapisów umożliwiających rozwój i lokalizację nowej infrastruktury technicznej, w tym instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE).
- Dopuszczenie indywidualnych źródeł zaopatrzenia w media, pod warunkiem zgodności z przepisami odrębnymi.
- Zwiększanie produkcji energii ze źródeł odnawialnych (fotowoltaika, biogaz, geotermia).
- Ochrona gruntów i wód przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi oraz substancjami niebezpiecznymi.
- Propagowanie technologii ograniczających powstawanie odpadów i minimalizujących ich uciążliwość dla środowiska.

✓ Infrastruktura komunikacyjna
- Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej, poprawiającej dostępność i mobilność mieszkańców.
- Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej.
- Planowanie nowych dróg publicznych w oparciu o realne potrzeby transportowe i możliwości finansowe gminy.
- Tworzenie mini-węzłów przesiadkowych (P&R, bike&ride) przy stacji kolejowej.
- Rozwój polityki rowerowej i turystyki aktywnej – trasy powiązane z terenami leśnymi i zalewem.
- Wzmocnienie potencjału i wykorzystania dworca kolejowego jako alternatywy dla komunikacji samochodowej.

✓ Infrastruktura społeczna i rekreacyjna
- Rozwój i wzbogacanie terenów rekreacyjnych i sportowych poprzez tworzenie parków, placów zabaw, centrów sportowych i miejsc spotkań sąsiedzkich.
- Wykorzystanie potencjału Zalewu w Bliżynie dla celów rekreacyjno-turystycznych.
- Rozwój oferty kulturalno-rekreacyjnej, w tym integracja z walorami przyrodniczymi gminy (lasy, doliny rzek).
- Kształtowanie centrów wsi jako przestrzeni publicznych wspierających integrację lokalną, z zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Tworzenie spójnej sieci ścieżek pieszo-rowerowych, powiązanej z terenami przyrodniczymi i rekreacyjnymi, przy jednoczesnej ochronie korytarzy ekologicznych.
- Udostępnianie terenów leśnych na cele turystyczne i edukacyjne zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- Wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej na potrzeby rozwoju systemu wsparcia seniorów.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) stanowi jeden z kierunków polityki energetycznej gminy Bliżyn, zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju i dążeniem do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Lokalne działania w tym obszarze mają na celu zarówno poprawę jakości środowiska naturalnego, jak i wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Wdrażanie instalacji OZE odbywać się będzie w sposób dostosowany do uwarunkowań przestrzennych, przyrodniczych i kulturowych gminy, z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz ochrony krajobrazu.

- ✓ Fotowoltaika
  - urządzenia o mocy powyżej 500 kW mogą być realizowane wyłącznie zgodnie z ustaleniami planu ogólnego i planów miejscowych,
  - lokalizacja farm fotowoltaicznych możliwa jest w szczególności na terenach usługowych, produkcyjno-usługowych, przemysłowych, technicznych i komunikacyjnych oraz na terenach zrekultywowanych po eksploatacji złóż,
  - na terenach mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych dopuszcza się instalacje na dachach i ścianach budynków oraz mikroinstalacje wolnostojące.
- ✓ Pompy ciepła i geotermia
  - mogą być lokalizowane we wszystkich kategoriach terenów, zarówno jako mikroinstalacje, jak i urządzenia o mocy przekraczającej 500 kW.
- ✓ Inne odnawialne źródła energii
  - możliwe do realizacji w formie instalacji o mocy nieprzekraczającej 500 kW, z wyłączeniem urządzeń wytwarzających energię z wiatru (za wyjątkiem mikroinstalacji).
- ✓ Ograniczenia lokalizacyjne
  - w obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego, na terenach objętych wpisem do rejestru zabytków oraz w strefach ochrony konserwatorskiej lokalizacja instalacji fotowoltaicznych może zostać ograniczona lub całkowicie wykluczona ze względu na konieczność ochrony dziedzictwa i bezpieczeństwa.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko są te, które zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019, poz. 1839 z późn. zm.). Dokument ten wyróżnia dwie kategorie inwestycji: przedsięwzięcia zawsze znacząco oddziałujące na środowisko oraz przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Na terenie gminy zasady lokalizacji takich przedsięwzięć powinny opierać się na następujących priorytetach:

- ✓ koncentracja inwestycji w wyznaczonych aktami planistycznymi strefach oraz na terenach produkcyjno-usługowych i przemysłowych, które z racji swojego charakteru i skali są najlepiej przygotowane do ich przyjęcia,

- ✓ wprowadzanie regulacji obligujących inwestorów do stosowania technologii i rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko i otoczenie, w tym poprzez odpowiednie wskaźniki zabudowy i zasady zagospodarowania,
- ✓ wyznaczanie minimalnych odległości lokalizacji przedsięwzięć od zabudowy mieszkaniowej oraz tworzenie zielonych stref buforowych rozdzielających funkcje przemysłowe i mieszkaniowe,
- ✓ kontynuowanie polityki przestrzennej w zakresie kontroli gospodarki odpadami, poprzez zapisy i ograniczenia wprowadzane w aktach planistycznych.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Polityka przestrzenna w odniesieniu do rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w gminie powinna opierać się na działaniach wspierających lokalne inicjatywy gospodarcze oraz wykorzystywać narzędzia planistyczne (m.in. plan ogólny i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) w celu zapewnienia racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi. Priorytetem jest zachowanie równowagi pomiędzy funkcją produkcyjną, ekologiczną i krajobrazową tych obszarów.

Kierunki działań obejmują:

- ✓ prowadzenie racjonalnej struktury zagospodarowania przestrzennego, w tym wykorzystywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej na cele alternatywne (np. zalesienia, odnawialne źródła energii), przy jednoczesnym zachowaniu terenów otwartych i biologicznej obudowy cieków oraz zbiorników wodnych,
- ✓ ochronę gleb wyższych klas bonitacyjnych z przeznaczaniem ich na cele zabudowy jedynie w przypadku terenów wskazanych w dokumentach planistycznych, w ramach zwartej struktury wsi,
- ✓ wzmacnianie roli przestrzeni rolniczej w pełnieniu funkcji ekologicznych i krajobrazowych, w tym zachowanie ciągłości korytarzy przyrodniczych i walorów otwartego krajobrazu gminy,
- ✓ ochronę siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych oraz utrzymywanie korytarzy ekologicznych łączących kompleksy leśne z terenami otwartymi,
- ✓ ograniczenie lokalizacji zabudowy kubaturowej na terenach otwartych wskazanych w dokumentach planistycznych,
- ✓ właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych w oparciu o zasady równowagi przyrodniczej i zdolności autoregulacyjne środowiska,
- ✓ upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych i wspieranie rozwoju rolnictwa proekologicznego,
- ✓ dostosowanie kierunków i intensywności produkcji rolnej do naturalnego potencjału gleb i lokalnych uwarunkowań środowiskowych,
- ✓ ochronę oraz wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, pełniących funkcje przeciwerozyjne i wodochronne,
- ✓ rekultywację gleb zdegradowanych, w tym kierunkową przebudowę na cele leśne, rekreacyjne lub przyrodnicze,
- ✓ regulację stosunków wodnych na gruntach nadmiernie wilgotnych lub suchych w celu poprawy warunków produkcji rolniczej i ochrony zasobów wodnych.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W przypadku wyznaczenia w dokumentach planistycznych obszarów wymagających działań naprawczych, polityka przestrzenna gminy powinna uwzględniać następujące zasady:

- ✓ dokonanie identyfikacji i rozróżnienia obszarów z uwzględnieniem ich stanu środowiskowego oraz zachodzących zmian przyrodniczych,
- ✓ zapewnienie zgodności planowanych działań z przepisami ochrony środowiska i standardami jakości, w szczególności w odniesieniu do systemów komunikacyjnych (drogowych, pieszo-rowerowych, kolejowych) oraz infrastruktury technicznej (energetycznej, gazowej, telekomunikacyjnej, wodno-kanalizacyjnej, odpadowej),
- ✓ kształtowanie powiązań układu komunikacyjnego i infrastrukturalnego z otoczeniem zewnętrznym w sposób sprzyjający kompaktowym formom zabudowy, ograniczającym rozpraszanie osadnictwa,
- ✓ wskazanie terenów wymagających rekultywacji gruntów wraz z określeniem kierunków ich zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- ✓ wyznaczenie obszarów wymagających remediacji w związku z zanieczyszczeniem powierzchni ziemi oraz określenie zasad prowadzenia działań naprawczych, w odniesieniu do terenów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji – wprowadzenie wytycznych wspierających ochronę środowiska i rozwiązania planistyczne zgodne z gminnym programem rewitalizacji, ukierunkowane na eliminację działalności szkodliwej dla procesów odnowy przestrzennej i społecznej.

Rozmieszczenie najważniejszych planowanych inwestycji w przestrzeni gminy

Przewidywane w horyzoncie czasowym Strategii, najważniejsze działania inwestycyjne w przestrzeni gminy można pogrupować w następujący sposób, na działania:

- Wzmacniające atrakcyjność gminy jako destynacji turystycznej i miejsca spędzania wolnego czasu, w tym m.in. tworzenie i modernizacja infrastruktury turystycznej, zagospodarowanie przestrzeni przy Zalewie w Bliżynie, rozwój sieci ścieżek rowerowych i pieszych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- Gwarantujące dostęp do infrastruktury społecznej o odpowiednim standardzie, tj. modernizacja infrastruktury oświatowej, utrzymanie wysokiego standardu ośrodka zdrowia, dostęp do konsultacji psychologicznych, dostosowanie przestrzeni publicznych na potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami.
- W obszarze sportu i kultury, wśród których wymienia się przedsięwzięcia m.in. modernizacja i budowa obiektów sportowych, rozwój oferty kulturalnej Gminnego Ośrodka Kultury oraz budowa i rozwój muzeum dawnych rzemiosł i centrum garncarstwa w Rędocinie.
- Z zakresu szeroko pojętej ochrony środowiska m.in. rozbudowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej, modernizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów, tworzenie i utrzymanie terenów zielonych.

- Drogowe i poprawiające bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Bliżyn, jak np. modernizacja sieci drogowej, rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego, a także budowy nowych oraz remonty istniejących chodników

Na kolejnej stronie przedstawiono schematyczne rozmieszczenie niektórych, najważniejszych inwestycji na terenie gminy. Inwestycje, których realizacja zaplanowana jest na terenie całej gminy, bez przypisania obecnie konkretnych lokalizacji, odnotowano u dołu strony.

Rysunek 9. Schematyczne rozmieszczenie planowanych inwestycji w przestrzeni publicznej gminy

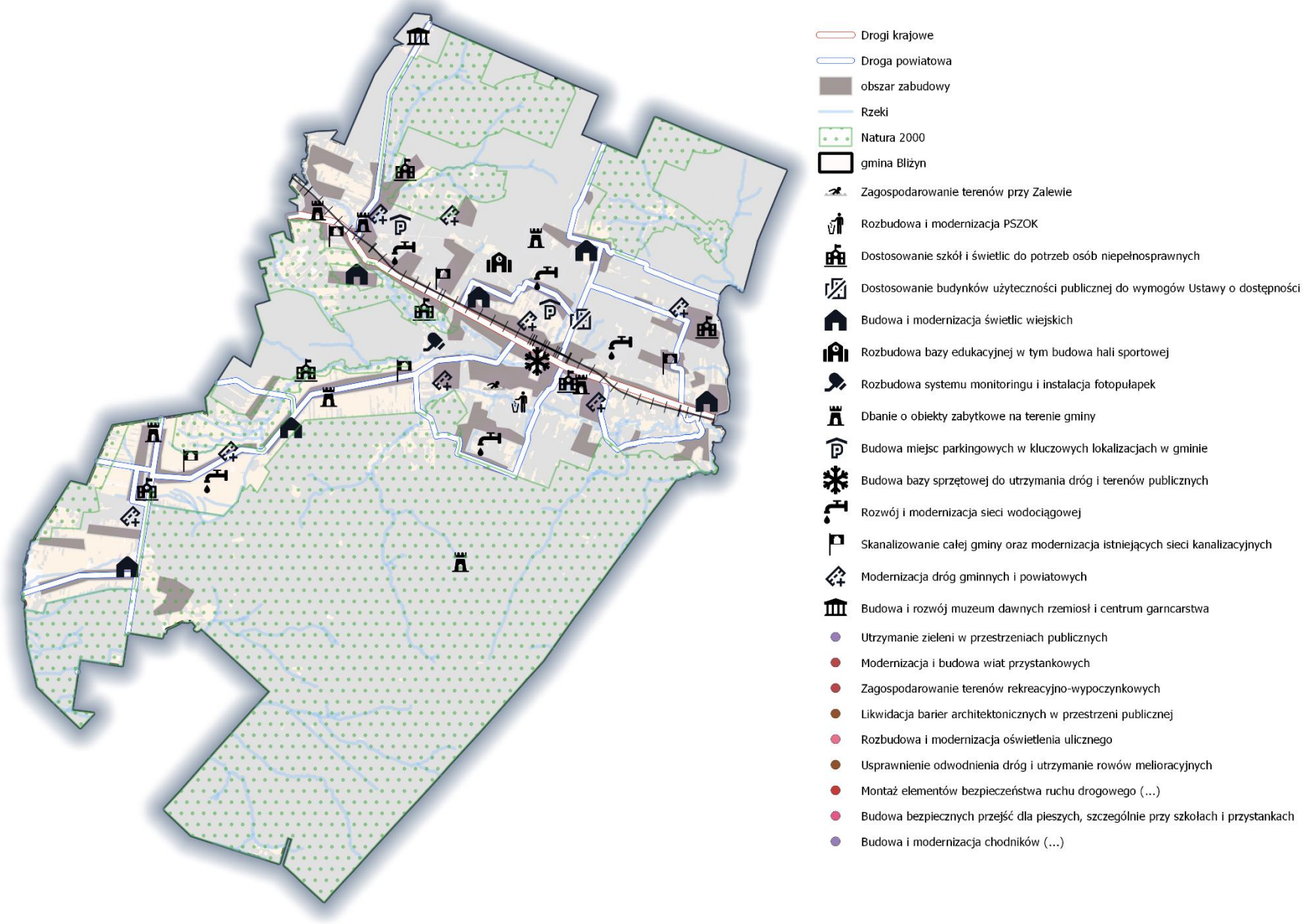

Obszary strategicznej interwencji

Według Ustawy o Zasadach Prowadzenia Polityki Rozwoju Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) są obszary, na których zdiagnozowano istnienie szczególnych warunków społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, w tym występowanie barier rozwoju lub potencjałów rozwojowych. Obszarem Strategicznej Interwencji może być obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych. OSI stanowią wybór strategiczny, którego konsekwencją jest skierowanie interwencji publicznej na dany obszar. W celu identyfikacji OSI dla gminy Bliżyn przeanalizowane zostały następujące dokumenty:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 zalicza do obszarów strategicznej interwencji (OSI) polityki regionalnej, m.in.

- Obszar Wschodnia Polska (województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie),
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (w województwie świętokrzyskim są to Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Jędrzejów i Staszów oraz Końskie, Skarżysko-Kamienna, Sandomierz i Busko-Zdrój),
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją (w województwie świętokrzyskim 40 gmin).

Rysunek 10. Obszary Strategicznej Interwencji w woj. świętokrzyskim

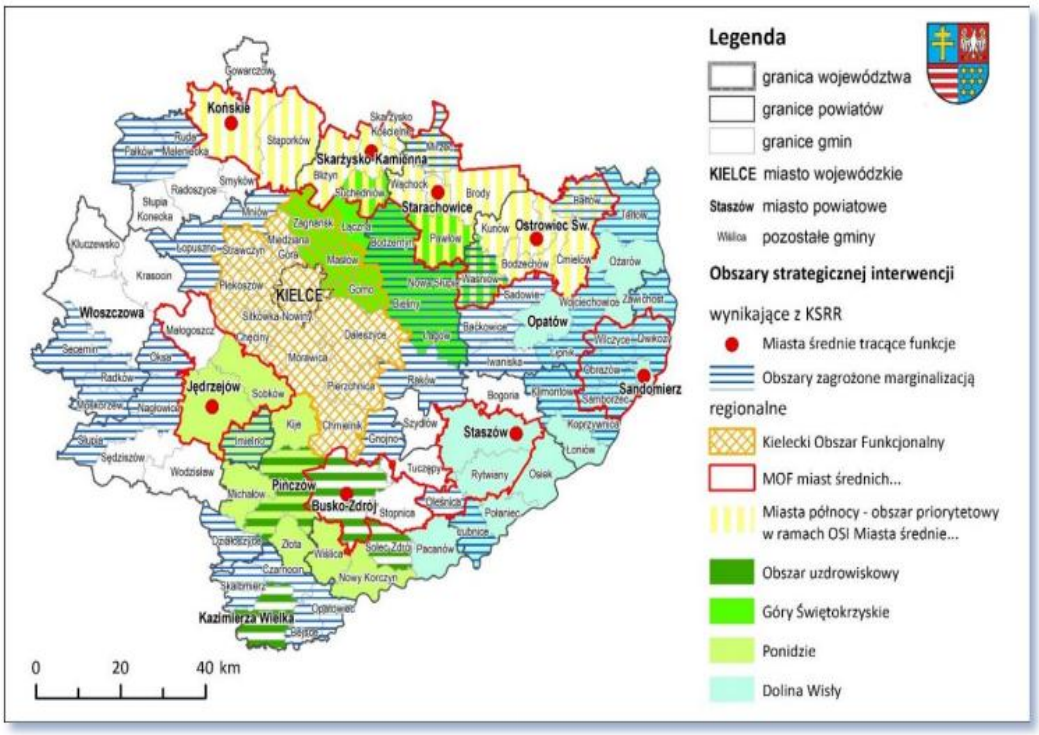

Źródło. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Wg. dokumentu „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” zakłada się, że OSI, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze zostaną obligatoryjnie uwzględnione również w regionalnych strategiach rozwoju, w których powinno być zaplanowane wsparcie o charakterze komplementarnym.

Gmina Bliżyn należy do wyznaczonego w Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ obszaru strategicznej interwencji – Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Północy (MOF Miasta Północy). Włączenie gminy w granice OSI stworzyło znaczące szanse rozwojowe — przede wszystkim poprzez dostęp do dedykowanych mechanizmów wsparcia finansowego i możliwość współpracy ponadlokalnej.

W toku prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* nie wyznaczono gminnego obszaru strategicznej interwencji. Obszarem działań rozwojowych i podejmowania wysiłków w celu rozwoju społeczno-gospodarczego jest cały obszar gminy, w jej granicach administracyjnych. Niemniej takowy obszar interwencji może zostać wyznaczony Gminnym Programem Rewitalizacji – jako obszar o koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

System realizacji Strategii

W ramach systemu realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* omówiono zasady wdrożenia Strategii, kwestie monitoringu i ewaluacji, ramy finansowe i źródła finansowania oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zasady wdrożenia strategii

Wdrożenie *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* to proces długofalowy i ciągły, wymagający bieżącej analizy zmian prawnych, gospodarczych, oraz możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację zaplanowanych w niej działań. W efekcie realizowanych przedsięwzięć stopniowo będą osiągane cele i w związku z tym będą zmieniały się główne założenia, dlatego też proces wdrażania Strategii wymaga oprócz modułu planowania i realizacji celów także jej aktualizację i ewaluację w stosunku do zapotrzebowania. W celu efektywnego wdrożenia Strategii, prowadzona będzie współpraca z wieloma podmiotami publicznymi, lokalnymi i regionalnymi, również z sektora prywatnego i społecznego.

Organem odpowiedzialnym za ukierunkowanie działań strategicznych w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego Gminy Bliżyn jest Rada Gminy Bliżyn, która uchwala Strategię Rozwoju Gminy oraz powiązane z nią dokumenty wykonawcze, a także podejmuje decyzje dotyczące ich aktualizacji. Do kompetencji Rady Gminy należy:

- podjęcie uchwały o przystąpieniu do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn, wraz z procesem konsultacji społecznych z lokalnymi podmiotami społecznymi i gospodarczymi oraz mieszkańcami gminy,
- uchwalenie Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035,
- opiniowanie i uchwalanie zmian i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035,
- działania kontrolne nad jakością realizowanych działań.

Koordynację procesu wdrażania Strategii prowadzi Wójt Gminy Bliżyn, który inicjuje i nadzoruje działania realizacyjne, angażując w ich wykonanie podległe komórki organizacyjne urzędu oraz jednostki organizacyjne gminy. Do kompetencji Wójta Gminy Bliżyn należy:

- opracowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035,
- realizacja zapisów Strategii w części dotyczącej sektora publicznego,
- uwzględnienie w planach budżetowych finansowania kierunków działań ujętych w Strategii,
- aktualizacja zapisów Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 na podstawie zgłoszeń m.in. gminnych jednostek, przedsiębiorstw czy też organizacji pozarządowych w dostosowaniu do aktualnej sytuacji i zapotrzebowania,
- stymulowanie i koordynacja działań podejmowanych przez różnorodne podmioty na rzecz realizacji celów oraz kierunków zaplanowanych przedsięwzięć,
- udział w wyborze Fiszek Projektowych wskazanych do realizacji.

Wyznaczone cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań nie gwarantują osiągnięcia założonej wizji rozwoju. Ważnym aspektem jest również zapewnienia aktualności Strategii na przestrzeni najbliższych lat, co wymusza konieczność reagowania na pojawiające się bieżące okoliczności oraz zmieniające się uwarunkowania. Kluczowym mechanizmem wdrażania będzie uspołecznienie Strategii poprzez zapewnienie możliwości zgłoszenia projektów do realizacji przez wszystkich mieszkańców gminy Bliżyn, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe itp. Zgłoszenia odbywać się będą za pomocą Fiszek Projektowych i będą możliwe do złożenia na przestrzeni całego okresu realizacji Strategii. Warunkiem koniecznym jest wskazanie zgodności proponowanego projektu z działaniami wyznaczonymi w *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035*.

Do procesu gromadzenia i dalszego procedowania Fiszek zostanie wyznaczony **Koordynator ds. Realizacji Strategii**. Osoba ta będzie odpowiadała za przekazanie wpływających fiszek do merytorycznie właściwych Wydziałów lub jednostek organizacyjnych. Przekazane propozycje projektowe będą następnie podlegały ocenie w komórkach merytorycznych. Wyniki oceny poszczególnych projektów będą podstawą do podjęcia przez Kierownictwo Urzędu (Wójt, Sekretarz, Skarbnik) decyzji o przekazaniu ich (lub nie) do realizacji – w formie zarządzenia Wójta jako wykaz projektów strategicznych przewidzianych do realizacji. W przypadku przeznaczenia projektu do realizacji, Kierownictwo Urzędu podejmuje decyzje o tym, kiedy projekt zostanie wdrożony. Główne opóźnienia w procesie realizacji mogą wynikać z kwestii finansowania projektów. W związku z tym projekty, które otrzymują finansowanie zewnętrzne (poza budżetem Gminy), mogą być realizowane szybciej i sprawniej, a także nie będą podlegać priorytetyzacji, jaka obowiązuje dla projektów finansowanych z budżetu Gminy, gdzie realizacja odbywa się zgodnie z określoną kolejnością. W zależności od sposobu finansowania projektów, można wyróżnić trzy przypadki:

- **projekty w pełni finansowane ze źródeł zewnętrznych** – mogą być realizowane natychmiast po przeprowadzeniu dogłębnej analizy przyszłych zysków i strat związanych z ich realizacją;
- **projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych i z budżetu Gminy** – traktowane są priorytetowo, choć nadal podlegają procedurze uchwalania ostatecznej listy projektów;
- **projekty w pełni finansowane z budżetu Gminy** – przechodzą pełny proces uchwalania finalnej listy oraz priorytetyzacji, co może skutkować przesunięciem ich realizacji na kolejne lata.

Rysunek 11. Terminarz procedury zgłaszania fiszek projektowych

I	II	III
IV	V	VI
VII	VIII	**30 września** Termin zgłaszania projektów z udziałem finansowym Gminy
X	**30 listopada** Finalna lista projektów	XII Uchwalenie budżetu
1 stycznia Nowy rok budżetowy	II	III

Źródło. Opracowanie własne

W celu sprawniejszego zarządzania i koordynacji wdrażania Strategii, Wójt Gminy Bliżyn w drodze Zarządzenia może powołać w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Bliżyn Zespół ds. wdrażania Strategii, któremu przewodniczyć będzie Koordynator ds. Realizacji Strategii. Zadania Zespołu pokrywają się z zadaniami Koordynatora i są to:

- przygotowanie i wdrażanie zadań zaplanowanych na rzecz realizacji celów Strategii,
- monitorowanie realizacji i ewaluacja procesu wdrażania Strategii;
- aktualizacja Strategii w zakresie zdiagnozowanych potrzeb,
- koordynowanie i animowanie działań m.in. społeczności lokalnej i przedsiębiorców ukierunkowanych na realizację celów zaplanowanych w Strategii,
- analiza zewnętrznych źródeł finansowania zaplanowanych w Strategii działań,
- działalność promocyjna i informacyjna.

W skład Zespołu ds. wdrażania Strategii zaangażowani mogą być pracownicy Urzędu Gminy Blizyn (m.in. odpowiedzialni za sektor ochrony środowiska, planowania przestrzennego, oświaty i spraw społecznych, funduszy europejskich, oraz infrastruktury technicznej), jednostek organizacyjnych, członkowie organizacji pozarządowych oraz zewnętrzni eksperci. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Wszystkie zadania ukierunkowane na osiągnięcie zaplanowanych celów w ramach Strategii i wymagające wieloletnich inwestycji będą uwzględniane w Wieloletniej Prognozie Finansowej w trakcie jej uchwalania i aktualizacji. Podmioty wykonawcze podzielone zostały na 3 sektory, tj.:

- ✓ Sektor publiczny - władze samorządowe Gminy i jednostki gminne;
- ✓ Sektor biznesowy – przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, izby gospodarcze, zrzeszenia gospodarcze, związki pracodawców;

- ✓ Sektor społeczny - mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, kółka, reprezentanci młodzieży.

Wdrażając Strategię, Gmina Bliżyn będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Sektor biznesowy również odgrywa bardzo istotną rolę w zakresie rozwoju gospodarczego regionu. Przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu będą odpowiadały za wzrost konkurencyjności regionu, budowę potencjału gospodarczego i różnicowanie lokalnego rynku pracy. Sektor społeczny będzie zaangażowany w budowę kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego, wzrost kompetencji i integrację lokalną. Główna rola sprowadzać się będzie do realizacji projektów własnych poszczególnych podmiotów, jak również inicjowanie działań na rzecz idei partnerstwa, której głównym zamierzeniem jest uzyskanie efektywnej współpracy w ramach prowadzonych działań. Włączenie szerokiego grona interesariuszy w proces planowania rozwoju realizuje zasadę partnerstwa, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów, głównie lokalnych społeczności i przedsiębiorców, w procesy programowania i wdrażania Strategii. Dlatego też partnerstwa zawierane w celu realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć będą stanowiły niezwykle istotny mechanizm włączania partnerów społeczno – gospodarczych w proces rozwoju lokalnego

W celu pozyskania dodatkowego finansowania na zaplanowane działania samorząd będzie pozyskiwał środki z funduszy zewnętrznych – programów unijnych zarówno krajowych jak i regionalnych. W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju gminy Bliżyn, planowane jest nawiązywanie partnerstw z organizacjami pozarządowymi w celu wspólnej realizacji projektów co doprowadzi do zwiększenia aktywności stowarzyszeń i fundacji działających na terenie gminy a także umożliwi dotarcie do jak najszerszej liczby odbiorców. System wdrażania Strategii oparty będzie na głównych filarach, które zapewnią jego efektywność.

Rysunek 12. Główne filary wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035

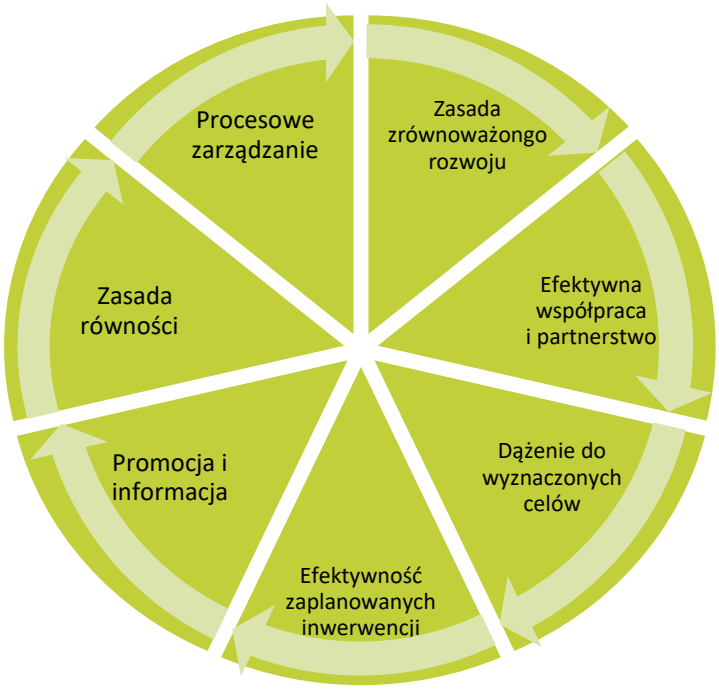

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne lata - do 2035 roku. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny być zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia kompleksowości realizacji zadań ukierunkowanych na rozwój społeczno – gospodarczy.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 jako dokument wyznaczający kierunki rozwoju staje się jednym z najważniejszych dokumentów w gminie. Strategia ma jednak kierunek interdyscyplinarny i w swoich zapisach dosyć ogólny, dlatego powinna być uzupełniona dodatkowymi dokumentami wykonawczymi – tymi o charakterze obligatoryjnym jak i fakultatywnym. Znajdują się wśród nich m.in. dokumenty planistyczne (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, Plan Ogólny), które powinny uwzględniać obszary uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej, programy z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej itp. Działania wskazywane w dokumentach wykonawczych muszą być zgodne ze *Strategią Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* – zgodność tę należy wykazać poprzez odniesienie do konkretnego celu operacyjnego.

Monitoring i ewaluacja strategii

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 to kluczowy dokument realizacji polityki rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego oraz ekologicznego gminy. Dokument ten określa misję i wizję rozwoju gminy a także cele strategiczne, które pozwolą to osiągnąć poprzez realizację zaplanowanych działań. Aby kontrolować czy zadania realizowane są w prawidłowy, skuteczny i efektywny sposób i czy ukierunkowane są na realizację założonych w Strategii celów, konieczne jest wdrożenie odpowiedniego systemu monitoringu Strategii. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem a w przypadku rozbieżności odpowiednio zareagować poprzez podjęcie działań korygujących lub naprawczych.

System monitoringu Strategii będzie trzyetapowy. **Etap 1** obejmuje monitoring realizacji działań wskazanych w Strategii (każde działanie ma przypisany wskaźnik). Etap 1 opierał się zatem będzie na ustaleniu wartości wskaźników oraz porównaniu ich do wartości z roku poprzedniego i roku bazowego (dopiero od monitoringu za rok 2026). **Etap 2** monitoringu dotyczy określenia stopnia realizacji Projektów oraz powiązania ich z właściwymi celami operacyjnymi. **Etap 3** ma na celu określenie, czy realizacja poszczególnych działań i Projektów przyczyniła się do osiągnięcia założonych celów. Etap ten dotyczy zatem monitoringu na poziomie celów operacyjnych oraz strategicznych i oparty jest na wskaźnikach postępu rzeczowego. Dla każdego z celów przypisano wskaźniki realizacji oraz wskazano pożądane zmiany.

Tabela 2. Wskaźniki monitoringu rzeczowego

L.p.	Cel	Wskaźnik	Sposób mierzenia i oczekiwany trend
1.	**Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej**	Liczba mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Ewidencja gminna Wzrost
1.1.	**Poprawa jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu**	Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej	Ewidencja gminna Ewidencja powiatowa Wzrost
1.2.	**Rozwój kluczowej infrastruktury technicznej**	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	Ewidencja gminna Wzrost
1.3.	**Poprawa estetyki i bezpieczeństwa w gminie**	Liczba wypadków samochodowych i z udziałem pieszych	Dane Policji Spadek
1.4.	**Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców gminy**	Średnia tygodniowa liczba kursów komunikacji publicznej w gminie	Ewidencja gminna Wzrost
2.	**Rozwój kapitału społecznego, edukacji i jakości życia mieszkańców**	Liczba mieszkańców	Ewidencja gminna Wzrost

2.1.	**Rozwój edukacji i wsparcie młodzieży**	Liczba uczniów	Ewidencja gminna Wzrost
2.2.	**Wspieranie aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej**	Liczba organizacji pozarządowych	Ewidencja gminna Wzrost
2.3.	**Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych w gminie**	Liczba mieszkańców korzystających z usług opiekuńczych	GOPS Wzrost
3.	**Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy**	Mediana wynagrodzeń w gminie	GUS Wzrost
3.1.	**Przyciąganie inwestorów i wspieranie przedsiębiorczości**	Liczba firm zatrudniających przynajmniej 10 osób	GUS Wzrost
3.2.	**Rozwój turystyki i produktów lokalnych**	Liczba miejsc noclegowych w gminie	Ewidencja gminna Wzrost
4.	**Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem i energią**	Liczba mieszkańców objętych działaniami proekologicznymi	Ewidencja gminna Wzrost

4.1.	**Rozwój nowoczesnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarki odpadami na terenie gminy**	Liczba gospodarstw domowych objętych gminnym systemem gospodarowania odpadami	Ewidencja gminna Wzrost
4.2.	**Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu**	Łączna moc zainstalowanych odnawialnych źródeł energii (OZE) na budynkach użyteczności publicznej	Ewidencja gminna Wzrost
4.3.	**Rozwój terenów rekreacyjnych i zielonych**	Powierzchnia terenów rekreacyjnych w gminie	Ewidencja gminna Wzrost
5.	**Sprawna i nowoczesna administracja publiczna**	Procent uchwał organów gminy unieważnionych przez organy nadzoru	Ewidencja gminna Spadek
5.1.	**Cyfryzacja i innowacje**	Liczba usług cyfrowych oferowanych przez Gminę	Ewidencja gminna Wzrost
5.2.	**Efektywne zarządzanie gminą**	Liczba zrealizowanych projektów ponadlokalnych	Ewidencja gminna Wzrost

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i nie gwarantują one pełnego wykonania. Należy mieć na uwadze, że mogą się zdarzyć odchylenia i określić, jaka skala tych odchyleń będzie akceptowalna. W związku z powyższym, dopuszczalna jest zmiana wskaźników na etapie prowadzonych działań monitoringowych, tak aby w sposób dokładniejszy kontrolować proces realizacji i postępu Strategii. Proces monitoringu będzie połączony z obowiązkiem opracowania Raportu o stanie Gminy. Elementem tego Raportu jest sprawozdanie z realizacji strategii, dlatego raport monitoringowy będzie sporządzany corocznie, w terminie umożliwiającym ustawowe przeprowadzenie debaty nad raportem o stanie gminy. Za sporządzenie raportu odpowiada Koordynator ds. Realizacji Strategii (przy ewentualnym udziale Zespołu ds. wdrażania Strategii). Zakres raportu obejmuje podsumowanie wszystkich wskazanych powyżej trzech etapów monitoringu. Raport pierwszy będzie raportem bazowym. Każdy kolejny raport w opisie etapu 1 i 3 powinien odnosić się również do wartości bazowych oraz ubiegłorocznych. Proces monitoringu pozwoli uzyskać informacje jednostkom odpowiedzialnym za wdrażanie Strategii, oraz wszystkim jej interesariuszom. Kluczowym założeniem procesu monitoringu jest pozyskanie możliwie pełnej informacji nt. rezultatów podejmowanych działań. Poprzez realizację systematycznego monitoringu możliwe jest wczesne wykrycie nieprawidłowości we wdrażaniu założeń strategii. System monitoringu będzie rejestrował zmiany zachodzące w obszarze lokalnym poprzez gromadzenie oraz analizę danych odnoszących się do społecznych, gospodarczych, środowiskowych oraz terytorialnych aspektów rozwoju. Poprzez gromadzenie i analizę danych wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Uchwalenie Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn zostało poprzedzone procesem wewnętrznych konsultacji oraz przeprowadzeniem ewaluacji ex-ante, mającej na celu poprawę jakości, spójności i skuteczności dokumentu. Ewaluacja ta umożliwiła ocenę, w jakim stopniu zaproponowane rozwiązania odpowiadają na zidentyfikowane problemy rozwojowe gminy, przy jednoczesnym uwzględnieniu przyjętych celów strategicznych, celów operacyjnych oraz planowanych zadań i projektów rozwojowych.

Po przyjęciu Strategii przewidziano prowadzenie ewaluacji on-going (bieżącej) oraz ewaluacji ex-post (końcowej). Ewaluacja on-going ma na celu usprawnienie procesu wdrażania Strategii, bieżące monitorowanie jej realizacji oraz identyfikację ewentualnych problemów, które mogą pojawić się w toku wdrażania, a które nie są w pełni uchwytne w ramach standardowego monitoringu. Wyniki tej ewaluacji stanowić będą podstawę do wprowadzania aktualizacji i korekt zapisów Strategii, w tym ewentualnych zmian, uzupełnień lub usunięcia wybranych celów operacyjnych i kierunków działań. Z kolei ewaluacja ex-post, planowana do przeprowadzenia w 2035 roku, obejmie analizę efektów wdrażania Strategii w całym okresie jej obowiązywania. Ocena będzie prowadzona w oparciu o kryteria: skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości wdrożonych działań.

Podstawą do przeprowadzenia obu typów ewaluacji będą analizy jakościowe i ilościowe, w tym analiza danych statystycznych odnoszących się do przyjętych wskaźników rozwoju, wyszczególnionych w powyższym zestawieniu. Wyniki ewaluacji ex-post zostaną wykorzystane do ukierunkowania prac nad kolejną edycją Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn, zapewniając ciągłość i doskonalenie procesów planowania rozwoju lokalnego.

W związku z ciągłym procesem monitoringu wdrażania Strategii a także nastawieniem na otwartość wobec zgłaszanych zmian, w stosunku do pojawiającego się zapotrzebowania, możliwa jest aktualizacja

dokumentu Strategii Rozwoju. Dokument ten podlega aktualizacji również w przypadku, gdy założenia strategii rozwoju województwa ulegną istotnej zmianie, czego następstwem będzie brak spójności założeń strategii z poziomu gminnego i wojewódzkiego. Zmiany w *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Bliżyn.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii Rozwoju, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i działania priorytetowe.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja zaplanowanych celów strategicznych oraz określonych działań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* wymaga dużych nakładów finansowych. Każdego roku budżet Gminy Bliżyn planowany jest w oparciu o różne źródła jego finansowania. Dochody gminy stanowią zarówno dochody własne, subwencja ogólna, jak i dotacje celowe z budżetu państwa. Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa, która będzie przewidywać zmiany, jakie mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. Gmina Bliżyn pozyskuje finansowanie zewnętrzne na realizację zaplanowanych przedsięwzięć, i tak też planuje działać w przypadku przedsięwzięć planowanych do realizacji w kolejnych latach. W tym celu analizowane są wszystkie dostępne źródła finansowania, które mogą wspierać realizację działań oraz mogą przyczynić się do osiągnięcia zaplanowanych w Strategii efektów.

W przygotowanym dokumencie wskazano ogólne źródła finansowania, natomiast nie określono konkretnych kwot. Taki sposób ujęcia wynika z charakteru strategii jako dokumentu długofalowego, o planistycznym i kierunkowym charakterze, który nie pełni funkcji szczegółowego planu budżetowego. Określenie konkretnych kwot na etapie tworzenia strategii byłoby niezasadne z uwagi na zmienność uwarunkowań społeczno-ekonomicznych oraz nieprzewidywalność przyszłych dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego i dostępnych środków zewnętrznych. Ponadto ramy finansowe strategii są powiązane z innymi dokumentami planistycznymi, takimi jak budżet jednostki czy roczne plany działania, w których następuje szczegółowe określenie nakładów finansowych na realizację konkretnych zadań. Wskazanie ogólnych źródeł finansowania, takich jak środki własne JST, fundusze unijne czy dotacje celowe, zapewnia elastyczność i możliwość dostosowania działań do aktualnych potrzeb i możliwości finansowych. Taka praktyka jest również zgodna z powszechnie stosowanym podejściem w innych jednostkach samorządu terytorialnego, co potwierdzają analizy porównawcze dokumentów strategicznych.

Szeroki wachlarz działań ukierunkowanych na realizację celów zaplanowanych w Strategii przez różnego rodzaju podmioty i instytucje, będzie wymagał zaangażowania środków finansowych

pochodzących z różnych źródeł w zależności od rodzaju danego przedsięwzięcia. Należy rozróżnić formy finansowania przedsięwzięć: dotacje, instrumenty finansowe - pożyczki, formuła partnerstwa publiczno-prywatnego. W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy należy zauważyć, że środki dostępne w ramach Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności traktowane są na poziomie unijnego budżetu jako oddzielny element nowej architektury wspólnotowych finansów, a ich celem jest ograniczenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na gospodarkę Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wzmocnienia jej odporności na podobne tego typu sytuacje w przyszłości. W przypadku funduszy europejskich, Umowa Partnerstwa na lata 2021–2027 zakłada, że kluczowymi obszarami podlegającymi finansowaniu będą: bardziej inteligentna Europa, przyjazna dla środowiska, bezemisyjna Europa, lepiej połączona Europa, Europa o silniejszym wymiarze społecznym i Europa bliżej obywateli w co bezpośrednio wpisują się cele wyznaczone w *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035*.

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027, region dysponuje kwotą 1 403 mln Euro za zaplanowanie wsparcia w województwie, w tym 1 051 mln Euro stanowią środki EFRR na tzw. projekty „twarde" inwestycyjne oraz 352 mln Euro środki EFS na tzw. projekty „miękkie" wspierające kapitał społeczny. Działania zaplanowane przez Gminę Bliżyn ukierunkowane na realizację celów zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035*, odpowiadają kategoriom wsparcia przewidzianych w ramach programu regionalnego – Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021–2027 i Władze Gminy, wykorzystując dotychczasowe doświadczenie planują ubiegać się o dofinansowanie zaplanowanych przedsięwzięć. Rozpowszechniane będą także informacje w tym zakresie wśród lokalnych podmiotów: przedsiębiorców i organizacji pozarządowych aby także aktywnie ubiegali się o dofinasowanie realizowanych przez nich działań, które wpłyną na rozwój konkurencyjności gminy Bliżyn.

W celu pozyskania dodatkowego finansowania na zaplanowane działania, samorząd będzie zabiegał także o środki z funduszy zewnętrznych – programów krajowych w perspektywie finansowej 2021-2027. Planowany podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia się następująco:

- Infrastruktura i Środowisko – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska),
- Inteligentny Rozwój – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu),
- Wiedza, Edukacja, Rozwój – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne),
- Polska Cyfrowa – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe),
- Polska Wschodnia – 2,5 mld euro (specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej, w tym województwa świętokrzyskiego),
- Pomoc Techniczna – 0,5 mld euro (wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE),
- Program Pomoc Żywnościowa – 0,2 mld euro,
- Program Ryby – 0,5 mld euro,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 0,56 mld euro.

Zgodność Strategii z dokumentami wyższego szczebla

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r);
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+;
- Strategią Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030;
- Strategią Terytorialną Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy do roku 2030;
- oraz projektem Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (październik 2025 r.)

Powiązania poszczególnych celów operacyjnych *Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* z celami poszczególnych dokumentów strategicznych wyższego szczebla prezentuje poniższa matryca. Ze względów formatowania dokumentu (duża liczba zaproponowanych celów), celom operacyjnym niniejszej strategii odpowiadają następujące liczebniki:

1.1. Poprawa jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu

1.2. Rozwój kluczowej infrastruktury technicznej

1.3. Poprawa estetyki i bezpieczeństwa w gminie

1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców gminy

2.1. Rozwój edukacji i wsparcie młodzieży

2.2. Wspieranie aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej

2.3. Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych w gminie

3.1. Przyciąganie inwestorów i wspieranie przedsiębiorczości

3.2. Rozwój turystyki i produktów lokalnych

4.1. Rozwój nowoczesnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarki odpadami na terenie gminy

4.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu

4.3. Rozwój terenów rekreacyjnych i zielonych

5.1. Cyfryzacja i innowacje

5.2. Efektywne zarządzanie gminą

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	
I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.	2.1./2.2./3.1.
II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	2.1./2.2./2.3.
III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.	2.2./2.3./5.1.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	
1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.	1.1./1.4./3.1.
1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze	----
1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	----
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.	2.2./2.3.
1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	1.1./1.4./3.1
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.	2.1./2.2./5.2.

2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.	3.1./3.2.
2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.	3.1.
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	
3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.	5.2.
3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.	3.2./5.2.
3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.	5.1./5.2.
3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	---
Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	
Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie	
1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki.	2.1./3.1.
1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu.	2.1./2.2./5.1.
1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.	4.1.
Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region	

2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.	4.1./4.2.
2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych.	4.2.
2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.	4.1.
Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi	
3.1. Silny kapitał społeczny w regionie.	2.1./2.2./5.1./5.2.
3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym.	2.3.
3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.	2.2./4.3.
Cel 4. horyzontalny – Sprawne zarządzanie regionem	
4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem.	5.2.
4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego.	3.2.
4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa.	3.2./5.2.
Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030;	
Cel strategiczny 1. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki powiatu skarżyskiego	

1.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	3.2.
1.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu – poprawa warunków do inwestowania i powstawania nowych miejsc pracy	3.1.
1.3. Rozwój turystyki i infrastruktury turystyczno– sportowej w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe powiatu	3.2./4.3.
Cel strategiczny 2. Ochrona zasobów naturalnych i środowiska	
2.1. Poprawa jakości powietrza – ograniczanie „niskiej emisji”	4.1./4.2.
2.2. Zrównoważona gospodarka wodno - ściekowa	1.2.
2.3. Racjonalne gospodarowanie odpadami oraz wspieranie idei gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)	4.1.
2.4. Wysoki poziom świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu skarżyskiego	4.2.
Cel strategiczny 3. Zwiększenie konkurencyjności kapitału ludzkiego	
3.1. Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców poprzez rozwój profilaktyki zdrowotnej a także poprawę infrastruktury i opieki medycznej	2.3.
3.2. Zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych – wsparcie osób potrzebujących, zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.2./2.3.
3.3. Poprawa infrastruktury oświatowej i sportowej oraz zapewnienie wysokiej jakości kształcenia ponadpodstawowego umożliwiającego dostosowanie do wymagań rynku pracy	2.1.

3.4. Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego	2.2./5.2.
3.5. Przyjazna dla obywateli oraz sprawnie działająca administracja powiatowa	5.1./5.2.
Strategia Terytorialna Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy do roku 2030	
Cel strategiczny 1. Wysokiej jakości usługi społeczne	
1.1. Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług opiekuńczych dla dzieci i usług edukacyjnych na każdym etapie życia	2.1./2.3.
1.2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług medycznych	2.3.
1.3. Zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczych świadczonych lokalnie, w tym w formie desinstytucjonalnej	2.3.
1.4. Rozwój i dostosowanie do potrzeb lokalnej społeczności oferty spędzania czasu wolnego, w tym oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	2.2./4.3.
1.5. Wspieranie działań przyczyniających się do wzrostu osiedlania się nowych mieszkańców na terenie MOF i zapobieganie odpływowi młodych osób z terenu MOF	1.2./4.3.
Cel strategiczny 2. Rozwój cyfryzacji oraz konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	
2.1. Rozwój przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego dostosowanego do potrzeb rynku pracy	3.1./3.2.

2.2. Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i wśród podmiotów świadczących usługi publiczne	5.1.
2.3. Wzmocnienie potencjału badawczo rozwojowego przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie MOF	3.1.
2.4. Zapewnienie dobrych warunków do inwestowania, w tym wzmocnienie potencjału IOB	3.1.
Cel strategiczny 3. Zwiększony poziom atrakcyjności turystycznej MOF Miasta Północy	
3.1. Rozwój sieci szlaków turystycznych i efektywne zarządzanie nimi	3.2.
3.2. Wykorzystanie turystyczne cieków i zbiorników wodnych	3.2.
3.3. Rozwój atrakcji turystycznych i dostosowanie obiektów muzealnych/kulturalnych/turystycznych do potrzeb współczesnego odbiorcy muzeów, w tym dla osób o szczególnych potrzebach	3.2.
3.4. Prowadzenie skutecznej promocji walorów przyrodniczych i kulturowych oraz tradycji przemysłowych całego MOF	3.2./4.3.
Cel strategiczny 4. Zapewniona wysoka jakość środowiska dla obecnych mieszkańców i przyszłych pokoleń	
4.1. Zwiększenie efektywności energetycznej i wspieranie zrównoważonego wykorzystywania instalacji OZE	4.2.
4.2. Skuteczne przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych	4.2.
4.3. Wprowadzenie rozwiązań nastawionych na zrównoważoną gospodarkę odpadami oraz promowanie i realizacja rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym	4.1.

4.4. Rozwój infrastruktury sieciowej na terenie MOF Miasta Północy	1.2.
Cel strategiczny 5. Zapewniona wysoka spójność i dostępność przestrzenna całego MOF Miasta Północy	
5.1. Rozwój infrastruktury transportowej	1.1./1.4.
5.2. Zapewnienie zrównoważonej i efektywnej komunikacji publicznej na terenie MOF	1.4.
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. - projekt	
Cel 1: Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich	
Priorytet 1.1: Zwiększenie dostępności mieszkań	---
Priorytet 1.2: Tworzenie warunków sprzyjających rodzicielstwu	2.1.
Priorytet 1.3: Odpowiedzialna polityka migracyjna	---
Priorytet 1.4: Rynek pracy włączający różne grupy społeczne	2.2./3.1./3.2.
Priorytet 1.5: Dobre zdrowie i aktywne starzenie się	2.2./2.3.
Cel 2: Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu	
Priorytet 2.1: Wysokie kompetencje obywateli	2.1.

Priorytet 2.2: Rozwój mobilności oraz infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej	1.1./1.2./1.4.
Priorytet 2.3: Kształtowanie ekosystemu dla innowacji i wzrostu firm	---
Priorytet 2.4: Aktywna polityka w obszarze przemysłu i nowych technologii	5.1.
Priorytet 2.5: Transformacja energetyczna	4.1./4.2.
Priorytet 2.6: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	4.2./4.3.
Priorytet 2.7: Dbanie o jakość życia wszystkich obywateli	2.2./2.3.
Cel 3: Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa	
Priorytet 3.1: Systematyczny wzrost pozycji międzynarodowej Polski	----
Priorytet 3.2: Wzmocnienie potencjału obronnego kraju	1.3.
Priorytet 3.3: Budowa odporności państwa i społeczeństwa na kryzysy	1.3./5.1.
Priorytet 3.4: Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego	3.2.
Priorytet 3.5: Skutecznie działająca administracja	5.1./5.2.

Dodatkowo *Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* jest komplementarna z innymi strategiami i politykami regionalnymi i krajowymi.

Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

Zgodnie z tym dokumentem, w 2040r. ponad połowę mocy zainstalowanych będą stanowić źródła zeroemisyjne. Szczególną rolę odegra w tym procesie wdrożenie do polskiego systemu elektroenergetycznego morskiej energetyki wiatrowej i uruchomienie elektrowni jądrowej. Będą to dwa strategiczne nowe obszary i gałęzie przemysłu, które zostaną zbudowane w Polsce. To szansa na rozwój krajowego przemysłu, rozwój wyspecjalizowanych kompetencji kadrowych, nowe miejsca pracy i generowanie wartości dodanej dla krajowej gospodarki. Zgodnie z obecnym stanem wiedzy, energetyka jądrowa nie dotyczy gminy Bliżyn. Równolegle do wielkoskalowej energetyki, rozwijać się będzie energetyka rozproszona i obywatelska – oparta na lokalnym kapitale. Transformacja wymaga również zwiększenia wykorzystania technologii OZE w wytwarzaniu ciepła i zwiększenia wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie, również poprzez rozwój elektromobilności i wodoromobilności.

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 jest spójna z Polityką energetyczną Polski do 2040 roku w zakresie następującego celu operacyjnego: 4*.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu*

Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, której rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wśród kierunków interwencji zaproponowanych w tej Polityce można wskazać:

- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Kierunki te są zgodne z celami operacyjnymi: 1.2. Rozwój kluczowej infrastruktury technicznej, 4.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju. Z perspektywy Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do osiągnięcia tego celu przyczynią się działania zawarte głównie w celu operacyjnym 1.4*. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców gminy.*

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa

Głównym celem rozwojowych w tej Strategii jest stworzenie warunków do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. *Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035* jest zgodna z następującymi celami szczegółowymi:

- dostępność wysokiej jakości usług publicznych,
- rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast,
- zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom,
- rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy,
- wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi,
- budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Cel ten doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 w swoich zapisach ma działania zgodne z powyższymi celami:

- Zwiększenie efektywności wydatków bieżących i współpracy z NGO;
- Rozwój oferty kulturalnej i sportowej gminy;
- Wzmocnienie lokalnego bezpieczeństwa i społecznej odpowiedzialności.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Zadaniem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 było podjęcie wyzwań, jakie stoją przed Polską w obszarze kapitału ludzkiego i spójności społecznej, aby uczynić nasz kraj bardziej atrakcyjnym miejscem do życia oraz dobrym miejscem do rozwijania wiedzy i podejmowania pracy. Strategia ta obejmuje 4 cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 również wskazuje na konieczność podnoszenia kwalifikacji mieszkańców gminy, poprawę dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej oraz rozwój usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych jako odpowiedź na zachodzące procesy demograficzne.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. JCWP na terenie gminy Bliżyn 46

Tabela 2. Wskaźniki monitoringu rzeczowego 83

Rysunek 1. Mapa zagrożenia powodziowego w gminie Bliżyn 49

Rysunek 2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn 53

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Polski 55

Rysunek 4. Struktura sieci osadniczej gminy Bliżyn 57

Rysunek 5. System powiązań przyrodniczych gminy Bliżyn 60

Rysunek 6. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych 62

Rysunek 7. Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej 64

Rysunek 8. Model funkcjonalno-przestrzenny: kierunki rozwoju przestrzennego gminy Bliżyn 67

Rysunek 9. Schematyczne rozmieszczenie planowanych inwestycji w przestrzeni publicznej gminy .. 76

Rysunek 11. Obszary Strategicznej Interwencji w woj. świętokrzyskim 77

Rysunek 11. Terminarz procedury zgłaszania fiszek projektowych 80

Rysunek 12. Główne filary wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn do roku 2035 81